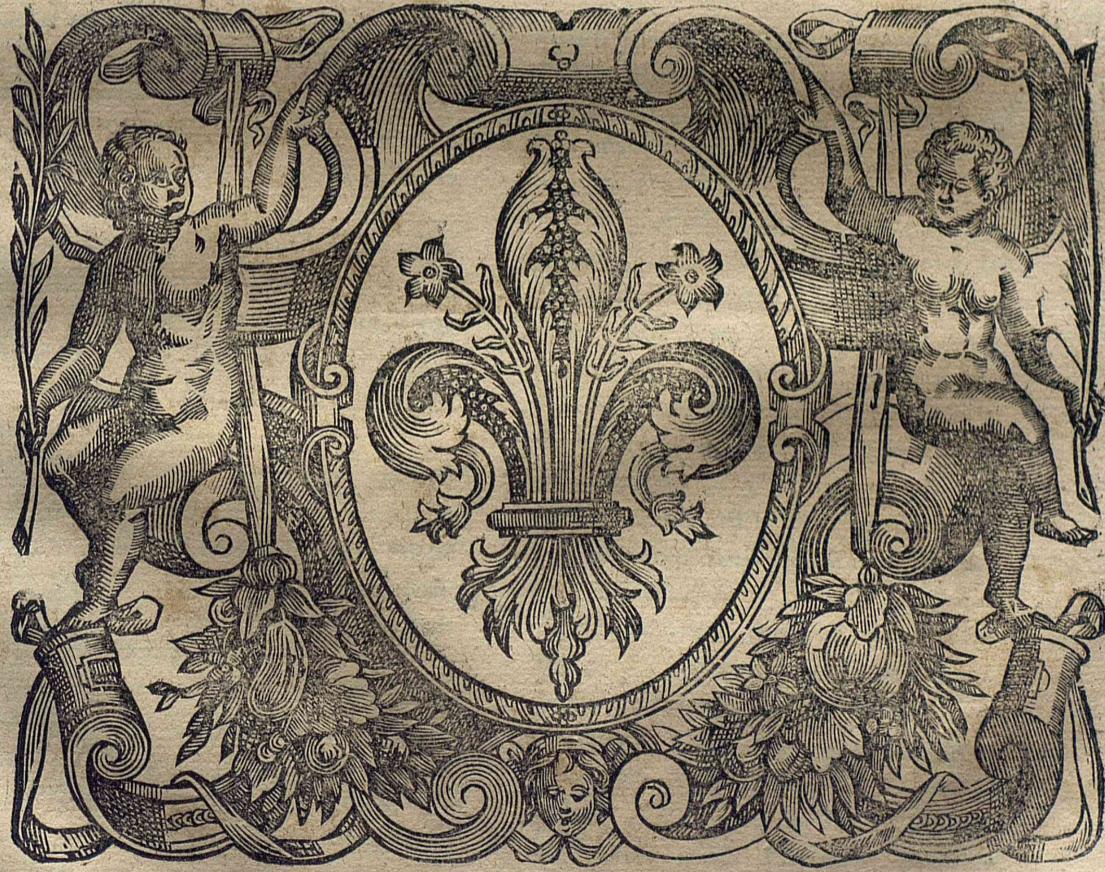

(2)

D^o FRANCISCI
SALGADO
DE SOMOZA,
IN REGALI CANCELLARIA
VALLISOLETANA SENATORIS,
TRACTATUS
DE LIBERTATE
BENEFICIORUM,
ET CAPELLANIARUM
RECUPERANDA;
ET QUASI POSSESSIONE PRÆSENTANDI
subvertenda.

Opus non minus Prælatis Ecclesiasticis, quam utriusque fori Judicibus perutile;

Cum Indicibus Articulorum & Rerum notatu digniorum.

LUGDUNI,
Sumptibus LAURENTIJ ANISSON.

M. D. C. LXXII.
CUM PRIVILEGIO REGIS.

124059377

EDITION

INDEX

Articulorum hujus Tractatus.

ART. I.

ONSUETUDO legitime adquisita in Tribunali Ecclesiastico exequendi sententias in provisionibus Capellaniarum non obstante appellatione; laudabilis est, & justa.

Et probata per actus positivos vim legis habet.

Et ubique servanda, tam in Tribunalibus superioribus, quam in Cancellariis, super causis ad eas delatis per viam violentiæ.

pag. 1.

II. Responsio ad objectiones ex adverso inaniter oppositas huic constanti consuetudini.

Ad consuetudinis creationem non requiruntur actus positivi judiciales in contraditorio judicio, ex quibus formetur; sed extra-judiciales sufficiunt.

Decreta Regia violentiæ super executione sententiarum in provisione Capellaniarum, non sunt capacia ad detrahendum, nec interrumpendum consuetudinem perfecte formatam.

Decreta violentiæ emanata super repositione executionum sententiarum, quæ alias de jure nullæ sunt; non opponuntur consuetudini exequendi validas, appellatione non obstante.

Consuetudo exequendi sententias appellatione pendente, restringitur ad sententias validas: non tamen extenditur ad nullas. Ex quo decreta violentiæ emanata ex hoc defectu, conformia sunt consuetudinis dispositioni. p. 4. &c seq.

III. Consuetudo exequendi sententias super Capellaniis lata, quantumcumque constans sit;

non operatur in latis, contempto jure patronatus, seu quasi possessione præsentandi, legitimè quæsita.

Super Capellaniis ab origine fundatis absque jure patronatus, nec quasi possessio præsentandi, nec præscriptio cadere potest. p. 16.

IV. Quasi possessio præsentandi ad beneficium dumtaxat attenditur inter ipsos compatronos, inter quos solum actum fuit de pertinentia juris præsentandi; sed nunquam attenditur immo potius contemnitur ipsa quasi possessio contra Ordinarium deducentem in iudicio libertatem beneficii, & impugnantem existentiam juris patronatus.

Tuncque justè denegatur institutio præsentato per existentem in tali quasi possessione. p. 23.

V. Quasi possessio juris præsentandi ad beneficium nunquam transit in successorem, sive filium, sive heredem nisi iste postmodum illam actualiter apprehendat per præsentationem admissam. p. 27.

V I. Quasi possessio præsentandi ad beneficium adquisita cum mala fide & multò minus cum vera mala fide, ad nihil suffragatur, etiam immemorialis. p. 29.

V II. Ordinarius repertus in ultimo statu conferendi Capellaniam præfertur quibuslibet, etiam habentibus quasi possessionem quæsitam in antecedentibus vacacionibus, ex quo justè denegatur institutio per eundem præsentato.

Verba inepta sententiæ, quæ non convenient, nec justificantur ex actis processus; delentur ab ea.

p. 31.

VIII. Instrumenta in iudicio præsentata

Index Articulorum.

- I. Sentatas; si de falso redarguantur, & non comprobentur; quasi possessionem præsentandi non probant.
- Antiqua tamen ultra centum annos à comprobatione excusantur.
- Instrumenta producta per sententiam contrariam remanent perpetuò reprobata. p. 35
- IX. Libri visitationis, quibus enuntiatur jus patronatus, nihil probant. Et ex quibus requisiti ad indicium deserviant.
- Enuntiativa instrumenti nihil probat, postquam de enuntiato dubitari, & controverti contigerit p. 36.
- X. De differentia quoad successiōnem inter jus patronatus hæreditarium, & gentilitium.
- Prætendens jus patronatus hæreditarium, tanquam gentilitium, non potest obtinere in hæreditario ob non deductam hanc causam in judicio, aut ob hujus qualitatis defectum; nec in gentilitio, si in fundatione non legitur scriptum, & expressum. p. 40.
- XI. Ad jus patronatus hæreditarium si facta fuit præsentatio tanquam gentilitium per consanguineos proximiores; familiare præsumitur interim, quod ex fundatione contrarium non appareat.
- At semper ubi ex fundatione doceatur hæreditarium, & non gentilitium esse; reducitur ad suum statim originalem: Qualibet quasi possessione antiqua contraria non refragante. p. 44.
- XII. Error in apprehensione possessionis respiciens titulum, & causam possidendi, quamvis juris effectibus careat in judicio proprietatis; probest tamē ad judicium manutentionis.
- Error, & falsa causa in apprehensione possessionis, respiciens ipsam rem, nec suffragatur in judicio plenario, nec summarissimo manutentionis. p. 47.
- XIII. Consensit Ordinarii requisitus; simul cum fundatione Capellaniæ, ut adquiratur jus Patronatus; nullatenus inducitur ex admissione præsentationum, & institutione facta postmodum per Ordinatum præsentantis. p. 49
- XIV. De differentia judicii super iure Patronatus moti, nempe inter ipsos compatrios super pertinentia juris præsentandi, & inter ipsos, & Ordinarium moti super existentia ipsius juris Patronatus. p. 54
- XV. Omnes causæ, ex quibus impecditur à jure alicui adquisitio quasi possessionis juris præsentandi, vel adquisita destruitur; omnes eadem influunt in præsentatum ab eo, ne institui possit.
- Recensetur constitutio synodalis Diœcesis Compluti Regii ad eundem finem emanata. p. 58
- XVI. De inanibus tramitibus, quibus usus est adversarius abutendo salubri recursu violentiæ.
- Violentiæ decreto & provisione inde emanata, semel intimatis, & per Senatum Regium justis de causis denegato complemento; si pars iterum turatur, absque Senatus novo decreto, reus erit poenæ ob temeritatem. Super appellatione postmodum resoluta, aut renuntiata, seu alias nulliter interposita, recursus ad Regem per viam violentiæ cadere non potest. p. 62

TRACTATUS DE LIBERTATE BENEFICIORUM ET CAPELLANIARUM RECUPERANDA. ET DE QUASI POSSESSIONE *presentandi subvertenda.*

ARTICULUS I.

Consuetudo legitimè acquisita in Tribunali Ecclesiastico exequendi sententias in provisione Capellaniarum, non obstante appellatione; laudabilis est, & iusta, & probata per actus positivos continuatos vim legis habet; & ubique servanda, tam in Tribunalibus superioribus, quam in Consilio Regio, & Cancellariis, super causis ad eas delatis per viam violentiae.

SUMMARIUM.

- 1 Utilitas hujus Tractatus commendatur profuturi tam in judicis Ecclesiasticis, quam in Cancellariis.
- 2 Est exclusivus quasi possessionum juris presentandi, dum agitur de libertate Beneficii.
- 3 Subtiliter hauritur ex visceribus materiae juris patronatus.
- 4 Hoc tractatu cessabit contagium presentationum ad jus patronatus usurpatum.
- 5 Brevis proponit species litis, ex qua Salgad. de Lib. Benef., Tom. III.

- 6 Hauritur iste Tractatus, cap. n. 6.
- 7 Appellatio à sententia lata super provisione beneficii simplicis, est legitima quoad utrumque effelum.
- 8 Limitatur nisi consuetudo Tribunalis Ecclesiastici ejus executionem admittat, appellatione non obstante.
- 9 Consuetudini huic assistit presumptio juris.
- 10 De consuetudine exequendi sententias si constet Tribunalis Regio, vim non fieri declaratur.
- 11 Consuetudo potest introducere, ut sententia in casu non privilegiato possit mandari executioni, appellatione non obstante.
- 12 Consuetudo exequendi sententiam ejus Tribunalis, ad quod fertur, est attendenda.
- 13 Appellatio est de ordinatorii judicii, & attendenda consuetudo inferioris à quo interponitur.
- 14 De consuetudine ad statutum valeat argumentum, cum ad parta procedant.
- 15 Et quantum ad effectum non differt à consuetudine.
- 16 Consuetudo fortior est statuto.
- 17 Constitutione Synodali potest tolli appellatio suspensiva in beneficiis simplicibus.
- 18 Consuetudo Tribunalis Abbatialis exequendi sententias latas super Capellam, constans est, & exuberanter probata.
- 19 Et pluribus causis delatis per viam violentiae

De Libertate Beneficiorum.

- violentia declaratum fuit, vim non fieri aitenta consuetudine.
- 2.0 Officialibus ejusdem Tribunalis attestantibus de consuetudine multum defertur.
- 2.1 Testibus etiam extraneis attestantibus de consuetudine alicujus Tribunalis datur fides.
- 2.2 Notariis Tribunalis attestantibus de ejus consuetudine magna fides datur.
- 2.3 Pars contradicens consuetudini, & nihil probans, succumbit.
- 2.4 Idem est, non allegare, vel allegare, & non probare.
- 2.5 Pars, quæ in una causa confessa est consuetudinem Tribunalis, & in altera negat, non auditur.
- 2.6 Refertur casus, quo Cancellaria detulit consuetudini exequendi sententias, & vim non fieri decrevit, & num. 27.

Tractatus iste juridicus, atque magistralis, Tribunalibus Ecclesiasticis, nec non Cancellariis admodum utilis est, illoque consulitur libertati beneficiorum, & capellaniarum, estque exclusivus quasi possessionis praesentandi ab eo acquisitarum, qui jure patronatus caret: & subtiliter haustus ex visceribus, & occultis annis materiae juris patronatus. Sumpia occasione, à quadam lite controversa in Tribunali Abbatiali Dicæcessis Compluti regalis inter D. Petrum de Aranda & Figueroa, presbyterum, & Fiscalē, prædictæ Abbatæ. Variis questionibus ornatus omni commendatione, & notatu dignissimis, Quo jam tractatu cessabunt dissidia assidue contingentia in recuperatione prædictæ libertatis, & contagium usurpationis, atque venenum occultum quasi possessionum praesentandi decipientium viros doctos; facile, & indistinctè illis deferentes. Ex hac itaque lite mirè, & subtiliter exhaustæ fuerunt omnes difficultates, & quæstiones, quæ ad omnimodā perfectiōnē novi hujus tractatus desiderantur.

D. Petrus de Aranda, praesentatus à D. Ioanna Maria de Valençuela cōtendit, Iudicem Ecclesiasticum vim fecisse in exequendo suam sententiam, qua declaravit nullum adesse jus patronatus ad capellaniā, de qua agitur; & nominationem, & colla-

tionem ejus pertinere Dignitati Abbatiali, non obstantibus appellatio- nibus ab eis interpositis, eo quod ca- pellania beneficium simplex est.

Fiscalis autem Ecclesiasticus con- stanter prætendit, nullam adesse vim in hujusmodi sententiæ execu- tione, attenta inviolabili consuetudi- ne prædicti Tribunalis Abbatialis.

Principium, & regula constans est in jure; sententias latas in contradic- torio judicio super capellaniis, & beneficiis simplicibus non posse exequi, nec earum virtute possessionem dari, legitima existente appellatione: hec namque utrumque habet effec- tum, de voluntivum, & suspensivum: ita ad longum præ ceteris compre- bamus in nostris commentaritis de Reg. protect. 2. part. cap. 1. 3. per tot.

Aitiamen ab hac regula, inter alias limitationes, quam patitur; illa prin- cipalis & selecta est, quotiens adest consuetudo, & stylus legitimè intro- ductus in aliquo Tribunali Ecclesiasti- co exequendi sententias latas in contradictorio judicio super capella- niis, & aliis simplicibus beneficiis non obstante appellatione, quo casu nullum inducitur attentatum, ut plu- ries declaravit Rota Romana, prout late videre est penes Lancelotū Ro- bertum de Attent. 2. part. capit. 12. dub. 48. Hieron. Gonçalez de Alter- nat glos. 9. in annot. à num. 211. Dom. Perez de Lara de Anniversar. & Ca- pellal. 2. cap. 11. num. 13. Rota decis. 1155. part. 3. divers. Nicolaus Garcia de benefic. 9. part. capit. 4. num. 27. Re- solventes unanimiter, hujusmodi consuetudinem exequendi senten- tias, & virtute earum mittendi in possessionem capellaniæ, seu cujusvis alterius beneficii simplicis, illos, ad quorum favorem latæ sunt; esse om- nino tolerabilem, & laudabilem, quâ revera extante, & legitimè de ea cō- stito, prorsus cessare attentata, & ita fuisse decisum in Rot. in una Pampi- lon. parochiali. 16. Iunii, anno 1557. testatur Gonçalez dict. glos. 9. in anno- tat. à num. 211. Et in alia Compostel- lana, de qua testatur Garcia de Bene- fic. 9. part. cap. 4. num. 27. Et ulterius 9 stante juris præsumptione, quam hu- jusmodi consuetudo in sui favorem habet, prout videre est infra in arti- culo 2. ex num. 59. cum seqq.

Quapropter

& Capell.recup. Artic. I.

3

¹⁰ Quapropter si pro hujusmodi appellationis delatione adeatur Curia Regia, si ex actis apparuerit de hujusmodi consuetudine exequendi sententias: vim nullam esse declarabitur.

¹¹ Quæ omnia congesimus in Tractatu nostro, de Reg.protest.dict. 2. part. c. 13. ex n. 275. cum seqq. Et iterum eadem 2. part. c. 8. n. fin. ibi: Illud non omitteram, quod consuetudo potest inducere, ut sententia aliquo casu de jure communi non privilegiato possit exequi, appellatio non obstante: Anton. Augustin. dec. 3. libr. 1. Marecot. var. resolut. part. 2. c. 6. à num. 16. ¶

¹² Et quod ad effectum denegandæ appellationis suspensivæ sit attenden-
dus stylus, & consuetudo, seu statu-
tum fori, quo prolatæ fuit sententia,
plenè comprobat Rota in dictis. 439. ex
n. 13. ¶ seqq. inter recollectas à Lu-
dovisio Posthio post tractat. de manutet.

¹³ Et cum appellatio sit de ordinato-
riis judicii, debet attendi consuetudo
judicii inferioris cuius sententia in-
terposita fuit: ita per duas decisiones
Rota, tenet Riccius in collect. 5. part.
collect. 2057. vers. Quartum quando
fol. 329.

¹⁴ Et comprobatur propositio hæc,
quoniam de consuetudine ad Statu-
tum, valet argumentum, ad paria eten-
tim procedunt. Cyriac. controvers. 460.
n. 16. tom. 3. Alderan. Mascard. de Sta-
tut. inter. concl. 8. n. 11. ex l. de quibus, in
fine, de legib. Imò Consuetudo fortior
est Statuto. Gonçalez ad Reg. Cancell.
gloss. 45. §. 1. n. 78. Joannes Maria No-
varius, quæst. For. 103. n. 2. Quantū ad
effectum, non differt ab statuto, ut
plurimis DD. comprobat Bobadilla in
Polit. lib. 2. c. 10. n. 37. Et pro his omni-
bus pluriomos congerit Giurba ad con-
fut. Messanens. in præmio, . p. n. 22. D.
Valençuel. Velaq. in cons. 34. n. 149.
¶ cons. 4. n. 156. ¶ 157. t. 1. Surd. de
alimen. tit. 8. privil. 56. n. 27. ¶ in
cons. 2. n. 29. Mar. Anton. var. resol. 1. 1.
resol. 1. n. 3. Scaccia de appellat. quæs. 2.

¹⁵ ¹⁶ n. 22. Et quod Consuetudo æquiparetur
Statuto, imò Statuto fortiorē esse con-
suetudinem: probat Cened. q. 8. n. 13.

¹⁷ Sed sic est quod per statutum, si-
ve constitutionem Synodalem potest
in beneficialibus, & simplicibus bene-
ficiis tolli appellatio suspensiva, quod
sententia diffinitiva executioni man-
detur pendente appellatione, ut ad
Salgad. de Liberi. benef. Tom. I II.

longum per quam plures DD. &
Rotæ decis, comprobant regulam limi-
tans) Gonçalez de Alternat. dict. gloss.
9. in annotat. ex n. 213. cum seqq. igitur
consuetudo, idem disponens, eundem
debet operari effectum.

¹⁸ Quām constans, & inviolabilis sit
consuetudo immemorabilis introduc-
ta in Tribunali Abbatiali Dioecesis
Compluti Regalis exequendi senten-
tias diffinitivas latas super capellaniis
in contraditorio judicio, atque im-
mittendictorio judicio, atque im-
seu presentatum, cui fit collatio, non
obstante appellatione; abundè appar-
eret probata, non solum in hoc judicio,
verum, & in aliis litibus antecedentib-
ibus, multis adhibitis Notariorum
testimoniis ejusdem Tribunalis, ad
petitionem partium litigantium, &
earum citationibus, & judicium de-
cretis concessis, in quibus innumerab-
iles actus positivi longissimi tempo-
ris recensentur, & quibus qualificata
dicitur consuetudo, eo quod senten-
tiæ executæ fuerunt appellatione non
obstante, de quibus latius infra appa-
rebit in hoc artic. 1. ex n.... cum seqq.

Et amplius qualificatur consuetu-
do ex plurimis testibus ejusdem Tri-
bunalis Officialibus nunc existenti-
bus in eo, aliisque, qui quondam fue-
runt, qui omnes deponunt de actibus
particularibus, in quibus de latiis per
viam violentiæ ad Cancellariam Gra-
natensem, attendentem consuetudi-
nem hanc, & stylum immemorialem,
declaravit, vim non fieri à judice Ec-
clesiastico exequente suam senten-
tiæ appellatione non obstante.

Quibus Officialibus, & ministris
ejusdem Tribunalis attestantibus de
consuetudine ejusdem, maxima fi-
des datur: Gratian. in dict. discept. 308.
num. 16. ¶ 17. Vbi etiam de Procu-
ratoribus, & Advocatis, in dicto Tri-
bunali, cum Bartolo, Baldo, Socino, ¶
¶ Afflictis, probat Vivianus de jur.
paet. decis. 14. n. 2, Imò etiam quosli-
bet testes extraneos deponentes de
consuetudine Tribunalis sufficere,
probant textus expressus, in cap. Abbate
25. de V. 1. in vers. Nos igitur depositioni-
bus testiæ diligenter inspectis, i. venimus
esse probatum; quod à 40. annis, ¶ infra,
Monachi Alciatenses Abbatem sibi de
Sancti Bertini Monasterio elegerunt: ¶
infra ¶. Et quod ad probandum con-
suetudinem

a 2

De Libertate Beneficiorum,

suetudinem alicujus Curiæ credatur
Notariis ejus, & aliis testibus, optimæ est Rotæ decis. 704. ex n. 4. ubilat comprobat, per Farinac, par 1. in recent.

²³ Imò, & quod plus est, in hoc articulo hujus litis, cum dict. D. Petrus contradixerit & impugnauerit hanc consuetudinem, cujus contradictione, partibus citatis, fuit admisæ, imò quamvis ei assignatus fuit terminus ad probandum suam contradictionem, nullam adhibuit diligentiam, imò primo termino transacto, ad maiorem hujus articuli justificationem, novus, & secundus sibi fuit concessus terminus ex officio. & per duo decreta mandatum, sibi tradi acta processus, quæ nec accipere voluit, nec aliquid probare intentauit contra hujusmodi consuetudinem constantem, & indubitatem, probatio consuetudinis existentis firmissima, & secura remansit, deleta contradictione, cum idem sit non allegare, vel allegare, & non probare: 1. si manumis-
sus 2. C. de lib. & eorum filii, latè Gal-
lin. de V. S. lib. 5. cap. 16. ex num. 17.

²⁴ Et quod magis est, in alia capellania, in qua dict. D. Petrus de Arenda obtinuit sententiam favorabilem, ejus executionem petiit virtute consuetudinis vigentis in hoc Tribunali, eodem modo, quo & in eadem capellania, fuisse executam sententiam ad favorem antecessoris, appellatione in contrarium non obstante, imò introducendo articulo violentiæ in cancellaria fuisse decretum, vim non fecisse Judicem Ecclesiasticum, in exequendo sententiam, hujus allegationis, & petitionis copia judicis decreto, & parte citata auctoritate notarij exhibita, & presentata est hac in lite. De hac confessione latissimè agitur infra, in art. 2. ex num. 6. 3. usque ad finem, ubi comprobatur.

²⁵ Et iterum in hac eadem capellania, de qua agitur: cum litigaretur, & fuisse lata sententia in favore Dignitatis Abbatialis, eo quod nullum apparebat jus patronatus, declarata fuit, nominationem ad Dignitatem pertinere, & facta nominatio ne executa fuit sententia appellatione non existente, & causa deduxta ad Cancellariam per viam violentiæ, clarè apparuit sententiam esse nullam, & appellationem legitimam, eo,

quod pars appellans petierat accumulationem alterius litis, quo articulo pendente dicta sententia nulla fuit, & ideo justè Senatus protulit decretū tertij generis, que reponiendo y oyendo de nuevo a las partes, no havia el tuz Ecclesiastico fuerça, y se le remitia, &c.

Quibus nouiter auditis in contradictorio judicio, & per exactam causæ cognitionem, idem judex protulit sententiam, nullum adesse jūs patronatus capellaniæ declarans, sed ad Dignitatem Abbatialem pertinere nominationem, quam fecit. & hac sententia executioni mandata, data fuit capellaniæ actualis possessio nominato à Dignitate, quam possessionem multis annis continuauit absque illa contradictione, seu appellatione, sed dictæ sententiæ tanquam justæ, & legitimè datæ acquieuerunt partes, attenta consuetudine; & per obitum hujus possessoris causa fuit vacatio præsens ejusdem capellaniæ, de qua controvèrtitur, cum fuerit ultimus statu, & hujus consuetudinis justificatio clarius apparet ex art. 2. seq. n. 4. 8. cum seqq. ubi de hoc exemplo altius tractatur; & appetente ostenditur, indubitanter assistere in favorem consuetudinis habentis ex eo ultimum & immediatum statu.

ARTICULUS II.

Responsio ad obiectiones ex aduerso inaniter oppositas huic cōstanti cōsuetudini.

Ad consuetudinis creationem non requiruntur actus positivi judiciales in contradictorio judicio, ex quibus formetur; sed extrajudiciales sufficiunt,

Decreta Regia violentiæ super executione sententiæ in capellaniis non sunt capacia ad detrahendū, nec interrumpendū, consuetudinē formatam, & perfectam.

Decreta violentiæ lata super repositione

repositio[n]e ex[ecu]tio[n]um sententiarum, quæ alias de jure nullæ sunt, non opponuntur consuetudini exequendi validas, appellatio[n]e nom obstat. Consuetudo exequendi sententias appellatio[n]e pendente restringitur ad sententias validas: non tamen extenditur ad nullas. Ex quo decreta violentiae latâ ex hoc defectu, conformia sunt consuetudinis dispositioni.

S U M M A R I U M

- 1 Consuetudo exequendi sententias in capellaniis latâs, concludenter probanda est.
 - 2 Actus positivos, induc[t]ivos consuetudinis, debere fieri in contraditorio iudicio, qui tenuerunt.
 - 3 Horum Doctora opinio est communiter reprobata.
 - 4 Ad consuetudinem inducendam non requiruntur actus judiciales in contraditorio iudicio, juxta receptam opinionem multotam & n. 5.
 - 5 Actus gesti ad introducendam consuetudinem exequendi sententias, sunt judiciales.
 - 6 Decreta violentiae an opponuntur consuetudini exequendi sententias, & n. 8.
 - 7 Ad consuetudinem introducendam in aliquo Tribunalis, actus positivi eiusdem Tribunalis requiruntur.
 - 8 Ad interruptionem consuetudinis semel formatae, contrarij actus eiusdem Tribunalis requiruntur.
 - 9 Et per contrarium consensum consuetudinem introducentis.
 - 10 Consuetudo semel formata non tollitur, nisi eodem modo contraria, quo fuit creata.
 - 11 Et cum eiusdem contraria requisitis.
 - 12 Solemnitas quæ requiritur in construendo eadem requiritur in destruendo.
 - 13 Decreta violentiae non sunt capacia interrumpendi consuetudinem Tribunalis Ecclesiastici, & num. 6.
 - 14 Tribunalis Regio si non constat ex processu delato de consuetudine exequendi sententias, legitimè vim fieri de certuit, absque laesione consuetudinis, & num. 8.
 - 15 Constituto Tribunalis Regio de consuetudine, decreta violentiae vim fieri, non tribuuntur defectus consuetudinis.
- Salgad. de Libert Benef. Tom. III.
- 20 Sed defectui substantiali processus est variis causis, quæ absurdè accidunt, impeditibus executionem, etiam in casibus alias privilegiatis.
 - 21 Sententia nulla non meretur executionem, sed permittit appellacionem causantem attentata.
 - 22 Decretum violentiae lata propter nullitate sententiae non opponuntur conjectudini, quæ etiā non admittit executionem sententiae nulla.
 - 23 Statuta, & consuetudo exequendi sententias appellatio[n]e nō obstat, intellegitur de sententiis validis, nō nullis.
 - 24 Actus difformes si non sint inter se incompatibilis, non impediunt cursum consuetudinis.
 - 25 Actus consuetudini contrarij, si possunt attribui alteri causa, non prejudicant conjectudini.
 - 26 Consuetudo semel legitimè formata nō interrumpitur per sententia contraria.
 - 27 Decretum violentiae lata est constituto de consuetudine. Ergo consuetudo reprobatur, non valet argumentum.
 - 28 Varij sunt casus, ex quibus potest variare dispositio legis, & consuetudinis permittebitis executionem sententiae & n. 9.
 - 29 Quatuor decreta violentiae inseruntur, per quæ dicitur vim fecisse iudicena in non deferendo appellacionibus ab executionibus suarum sententiarum, ut ex causa nullitatem lata fuisse apparet.
 - 30 Decretum primum violentiae.
 - 31 Decretum secundum.
 - 32 Decretum tertium.
 - 33 Decretum violentiae quartum.
 - 34 De consuetudine exequendi sententias in litibus super quibus superiora decreta violentiae lata fuere, non constitutit Senatu Regio.
 - 35 Consuetudo constituit in facto, & ideo nō presumitur, nisi probetur. & n. 36.
 - 36 Decreta violentiae lata propter nullitatem processus conformia sunt consuetudini pariter tunc negante executionem sententiae.
 - 37 Sententia lata, termino probatorio penderit nulla est, admittens appellacionem suspensivam.
 - 38 Cum iudex debuerit supersedere, ibid.
 - 39 A iudice procedente tempore, quo debebat conquiescere, appellatio legitima est.
 - 40 Decretum violentiae lata ob nullitatem sententiae compatitur cum consuetudine, pariter tunc negante executionem sententiae.
 - 41 Omnis mundi dispositio sive legis, sive a 3 hominis.

6

De libertate Beneficiorum,

- hominis, loquens de actu exequendo, intelligitur de valido, & non de nullo.
- 42 Casus sententiae nulla non includuntur in consuetudine, sicut nec in decreto violentiae, quæ ideo non opponuntur consuetudini.
- 43 Privatio presupponit habitum. Ademptio ejus quod in dispositione non comprehenditur, non operatur, ibidem.
- 44 Consuetudo exequendi sententias si non constat Superiori cognoscenti de appellatione, justè super attentato declarat.
- 45 Attentati sententia exequenda appellatione non obstante.
- 46 A sententia lata super negotio, quo judex post lapsum terminum probatum admissit testes nulla est, & admittit appellationem.
- 47 Et si de consuetudine in processu constaret Senatu. Et etiam in indictiis, in quibus alias permittitur executio praedita, nullitas appellationem suspensivam admittit, ibidem.
- 48 Pro consuetudine exequendi sententias super capellaniis latas, ultimus stat status.
- 49 Pendente articulo accumulationis alterius litis, sententia lata nulla est, admittens appellationem.
- 50 Et quo decreti genere tunc utitur Senatus Regius aditus per viam violentiae, & num. 51.
- 52 Ultimus status assilit consuetudini exequendi sententiam in provisionibus capellaniarum.
- 53 Decreta violentiae probata in casibus nullitatis processus solum in iisdem casibus interrumpet consuetudinem si illos comprehenderet.
- 54 Actus positivi contra consuetudinem contineri debent intra suos terminos, illos non egrediendo.
- 55 Consuetudo est stricti juris, in qua nihil suppleri debet ultra observantiam.
- 56 Consuetudine contraria, qui se vult juvare non in genere, sed in specie illum probare debet.
- 57 Consuetudo non potest trahi de uno ad alium casum.
- 58 Lex, vel statutum reformatum in parte, in ceteris firmum remanet.
- 59 Pro consuetudine probata, presumit lex eam ex iusta, & rationabili causa processisse.
- 60 Presumptionem juris, qui pro se habet alia non eget probatione.
- 61 Consuetudo exequendi sententias latas
- super provisione capellaniarum est lata-
dabilis, & numer 62.
- 63 Consuetudinem unius Tribunalis con-
fitens pars in una lite, an sibi præjudicet in alia inter diversas partes, quæ
sitio ei^s controversa.
- 64 Confessio partis expressa, & non ta-
ctice inducta ex aliquo actu præjudicat
in alia lite.
- 65 Confessio partis principaliter, & non
incidenter facta in uno iudicio, sibi
præjudicat in alio.
- 66 Confessio partis in uno iudicio, si ad
aliud trahatur ad eundem finem, &
non diversam, sibi præjudicat.
- 67 Confessio partis facta per libellum,
in iudicio, prodest etiam absentibus.
- 68 Confessio partis in iis, quæ non depen-
dent à sola voluntate ejus sibi non
præjudicat, & num. 69.
- 70 Confessio inter prohibitos præjudicat,
concurrentibus administris, & n. 71.
- 72 Indignum est viro provido, quod se-
mel confitendo desideravit, iterum im-
pugnare.

HAnc insuper constantem consue-
tudinem immemorale exuberanter & concludenter probatam per omnia legitima media, quæ in Iuris prudentia reperiri possunt, & in qua directe verificatur doctrina Gonçalvez, & Nicol. Garcia *sapra. allegatorū*, artic. antecedenti. n. 8. Desiderantium verā, & concludenter probationem consuetudinis ad effectum exequendi sententiam in capellaniis, & beneficiis simplicibus nō obstante appella-
tione; voluit adversariis turbidā red-
dere ex nonnullis fundamentis, totali-
ter juri, & facto hujus litis contrariis.

Inquit igitur primò, hanc consue-
tudinem non extare probatam, eo quod
actus positivi (quorum mentio fit in
testimoniis notariorum) non fuerunt
gesti in contradictorio iudicio, facta
per interesse habentes oppositione
contra consuetudinem & ea non ob-
stante declaratum fuisse in favorem
consuetudinis, ad quod citatur Salazar
de usu, & consuetudine, cap. 8. n. 14. &
Posthius de manuten. observ. 84. n. 72.

Horum DD. doctrina, communiter est damnata, & ut falsa reprobata:
Salazar etenim reprobat expressè in-
numerabiles penè DD. proutius alle-
gādi pro vera opinione cōmuni. Po-
sthius vero in sui favorē allegat Gra-
tianum in duobus locis, inc. 604 n. 56.

C. l. 738. sub n. 10. & seqq. Gratianus in dict. locis, nec ullum verbum tetigit, tangens, vel concernens consuetudinem, ad quam eum allegat *Posthuius* ideo nec de isto D. manente absque teste, & autoritate, mentio facienda est.

Sed quando omnes tres id firmarent, simul eadem damnatione, qua *Salazar*, paticipes forent: nam veritas est quod ad inducendam consuetudinem, non requiruntur actus judiciales in contraditorio iudicio, sed extrajudiciales sufficiunt, ut contra *Salazar* contrarium sectantem acriter insurgunt DD. agentes de interpretatione *l. 5. tit. 2. p. 1.* post quos abunde Molina de primogenitis, *l. 2. c. 6. & n. 27.* Flores de Mena vaticarum, *lib. 1. qu. 1. n. 64.* optime Gutierrez intrat. de tutel. *2. part. 6. 1. 32. & 33.* qui plures alios allegat, Bobadilla, in *Politica*, *l. 2. c. 10. n. 40. & 41.* quos omisit Augustin. Barbos, in *c. Abbate 25. n. 2. de verbis signif.* idem tenens cum Flam. Paris, de *resignat. beneficio*. *lib. 3. q. 6. n. 28.* Cevallos (qui pro hac parte innumerabiles penè DD. concessit) in *cōtra commun. quæst. 358.* Bernard. Græveus ad practic. *Camerae Imperialis*, *libr. 2. concl. 31. ex num. 117.* exactè tractavimus, in *Labyrinth. 1. par. cap. 2. §. 1. ex num. 57.* videndi omnino, *ex num. 46. cum multis seqg.*

Et hanc quoque invenio, benè disputatam à Diana *resol. moral. 6. tom. in tract. 1. de consuetudine, resolut. 8. per totam*: ubi resolvit ad acquirendam, & formandam consuetudinem, non requiri actus judiciales, sed dumtaxat actus extrajudiciales sufficere: allegat *Præposit. sylvium, Gordonium, Granadum Lorcam, Vasquez, Suarez, Sales, Donellum, Osvaldum, & alios; & cū Abbate Barbatia, Roche de Carte, Turzano, & Emmanuele Xuarez*, idem tenet Cendus, in *quæst. 45. num. 30.*

Ex quo totaliter manet subversum hoc falsum fundamentum: ultra quod, omnes isti actus positivi sunt judiciales, & in iudicio quæsiti; quidam, citatis adversariis interesse habentibus, alij allegati, & non impugnati, ut per nos *leco proximè citato*.

Aliud & minoris substantiæ, adest fundamentum adductum per adversarium dicente, hanc consuetudinem non extare probatam ob vatici-

tatem actuum in contrarium intervenientium, & quod ultimus actus adest contra consuetudinem.

Huic diversitati actuum, vult pars aduersa attribuere decreta violentiæ emanata ex Cancellaria Granatensi, ad quam conductæ fuere nonnullæ causæ per viam violentiæ, in quibus quandoque declaratum fuit, vim non facere Judicem Ordinarium exequendo suas sententias, in aliis vero declarasse vim facere, ut deferat, & reponat.

Hoc fundamentum somniatum fuit: hic agitur de quadam consuetudine introducta, & adquisita in Tribunali Abbatiali, exequendi sententias latas super capellaniis applicatione qualibet non obstante, & ad hujus adquisitionis, & introductionis effectū præcisè requirebantur actus positivi gesti in eodem Tribunali (qui sunt innumerabiles ipene) sicut manifestè apparent ex testimoniosis Notariorum ejusdem Tribunalis inferius inferendis ad majorem consuetudinis evidentiam.

Atque ideo ad destruendū, & interrumpendum consuetudinem, semel formatam, & legitimè introductam omnino & præcisè requiruntur alii actus positivi contrarii orti ex eodem Tribunali, non alterius; quia omnis res per quæcunque causas nascitur & per easde dissolvitur: de regulis juris, in antiquis; atque ideo per contrariū consensum consuetudinem formatam, nihil tam naturale est quam eo modo quidquid dissolvi, quo colligatur est. *36 ff. de regulis juris, l. fere 195 ff. eodem titul. l. omnia, que jure contrahuntur, contrario jure pereant. 101. eodem tit.*

Qua ratione consuetudo semel formata, & impleta, nullatenus tollitur, nisi eo modo, quod fuit introducta, & sic per illam contrariam consuetudinem: *Salazar de usu, & consuetudine, cap. 8. n. 14. 15. & 16.* Cum eisdem requisitis desideratis in consuetudine affirmativa, & in ejus actibus positivis, ex qua hæc causata fuit: *Rota dec. 62. num. 1. 2. & 4. apud Alexiad. Ludovis. Quamplures Doctores per Surdum, consil. 262. num. 80. & 81. tom. 2. & consil. 317. num. 3. & consil. 382. num. 4. t. 3.* Eadem namque solemnitas, quæ requiritur in construendo, eadem requiritur in destruendo, ex Surdo, locis citatis,

De Libertate Beneficiorum,

1. Póponius, §. præterea, ff. de adquirend. possessi, item veniat, in princ. juncto. §. i, ff. de petit. bæreditat. c de illis i, in princ. de despōs. impuber. juncto. c. ultim. eodē tit. lib. 6. Atque ideo decreta violentiæ emanata è diverso Tribunalī, quantumvis contraria, detrahere nequeunt consuetudini alibi introductæ.

Sed adhuc, quando vellemus capacitatem attribuere decretis violentiæ Regiis interrumpendi consuetudinem Tribunalis Ecclesiastici, exequendi sententias latae super provisione capellaniarum, appellatione remota duo casus supponi debent, & necessario distinguendi.

Primus erit, quando lites hujusmodi deferuntur ad Tribunal Regium, & simul per eas non constat de consuetudine exequendi sententias appellatione postposita (quæ est exceptio regulæ, prout ad longum comprobatum remanet *supr. art. i. à princípio, & per totum*) & tunc quid mirum, quod juxta regulam juris dentur in Tribunal Regio decreta, vim fieri exequendo, appellatione non obstante, cum illi nō constiterit de limitatione Regulæ, hoc est de consuetudine Tribunalis Ecclesiastici, quam propter ea delere non intendit, nec illi opponitur, ut inferius dicetur, quo casu intacta, & illæsa remanet consuetudo, quia deficit animus illam impugnandi, sibi ignoram, nam cum consistat in facto, non præsumitur, sed debet probari, ut constat *infra n. 35 & 36.*

Secundus datur casus, quando simul in litibus delatis ad Cancellariā per viam violentiæ, probata accedit consuetudo exequendi sententias in provisione capellaniarū, appellatione non obstante, & nihilominus fertur decretum vim fieri in exequendo sententiam & tunc omnino attendenda est causa, ex qua decretum istud latum sit, cum temerarium foret illam attribuere defectui consuetudinis legitimè probatæ, quam omnino observare debent cuncta Tribunalia superiora, tam Ecclesiastica, quam Regia, adita per viam violentiæ, prout abunde comprobatum remanet superius, art. i. à princ. & per tot.

Et tunc accuratè perquirenda erit causa, qua motum fuit Tribunal Regium ad sic decernendum, cū facile non sit, attribuere oppositioni consuetudinis legitimæ, de qua illi consti-

rit; sed potius aliis variis accidentibus litium, quæ possunt, & assidue solent accidere, quæ illas annillant, atque sententias vitiant, & justas reddūt appellationes, etiam in casibus alias à jure privilegiatis, in quib[us] non admittitur appellatio; sed ea non obstante, permissa est executio: veluti in executione instrumenti guarentiati, in remedio *l. fin. Cod. de edicto D. Adrian. tollend.* in causis alimentorum futurorum, & in similibus, in quibus si adest defectus substantialis in modo procedendi, sententia est nulla, & prorsus amittit privilegium executionis, quod alias de jure habebat, ex quo justa redditur appellatio, quoad utrumque effectum, justèque datur decretum, vim fieri, ad latissimè cumulata in *commentariis nostris, de Regia protest. 3. p. c. 9. à princ. & per tot.* Manente legis dispositione illæsa ad alios casus non patientes nullitatem, cum hæ causæ accidentales possint adesse, & abesse, absque legis, consuetudinis, seu statuti corruptione, & lassione. lis enim in casibus accidentalibus decreta violentiæ non feruntur contra legem, nec eidem, aut consuetudini opponuntur, sed potius consuetudini conformia sunt: etenim, stante defectu processus, & nullitate sententiæ, nullatenus admittit, nec permittit executionem ejusdem, quia hæc est limitatio constans, qua creator consuetudo, lex, vel statutum, quoties generaliter disponunt, in aliquibus casibus sententias exequi appellatione non obstante, ut intelligantur de sententia *valida*, sed non de *nulla*: *juxta text. expressū, in l. 4. §. condemnatum, ff. de re judicata.* Atque abunde comprobata per nos, *in tr. de Regia protest. 3. p. d. c. 9. ex n. 7. & seq. & ex n. 201. cū seq.*

Cum igitur hæc decreta violentiæ latæ ex diversis causis admittentibus de jure appellationem suspensivam compatiantur, cum consuetudine illam pariter admittente, quia actus difformes, si non sunt inter se incompatibilis, non impediunt cursum consuetudinis, prout probat Decius *in cons. i. 1. n. 1. 2. vers. & advertendum est*, cuius doctrinam fecuta fuit Rota *in dec. 396. n. 4. pari. 1. in recent. Farin. fol. 323.* Oliverius Beltramin. ad Alexand-Ludovis. *in decis. 192. num. 4.*

Et mirabiliter comprobatur, quoniam actus consuetudini contrarii, quando

²⁵ quando possunt attribui alteri diversæ causæ, non præjudicant consuetudini, nec contra eam tanquam æquivoci probant, Rota decis. 28. n. 4. in posth. Farinac. tom. 1. fol. 269.

²⁶ Imò, & quod plus est, quod consuetudo semel legitimè causata, & introducta, non interrupitur per sententiam contra ejus dispositionē latam, sicuti nec legem, juxta doctrinam singularem Glossæ. n. l. cum consuetudinis, ff. quæ sit longa consuetudo: sequitur Bonifacius, in peregrin. verbo c. nsuetudo. fol. 102. colum. 2. ad fin. Bobadill. in Pollit lib. 2. cap. 10. n. 42. consonat Glossa in l. nemo, §. temporates ff. de regul. iur. Cancellius variar. resolut. l. .c. 4. de testamentis, 122. ad fin.

²⁷ Quibus suppositis, non valet argumentum; latum fuit regium decretum violentia con. uo de consuetudine: ergo videtur reprobata; quoniam latum fuit ex causa diversa, non impugnata à consuetudine, sed huic conformi, & juxta illam, quia non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse: l. ad probationem 2. c. de probat l. non hoc, C. unde legitimi, c. in presentia, de probationib. Cum variis sint casus, ex quibus variari potest dispositio consuetudinis, sicut & legis, qui omnes virtualiter comprehensi sunt in consuetudine, & lege, concedentibus executionem sententiae appellatione non obstante.

Et quod diximus de decretis violentiae latis in Regio Tribunal, idem potest contingere in ipso Abbatiali Tribunal, absque consuetudinis lassione; Judex namque ejusdem, potest sententiæ à se latæ executionem denegare, eo quod appetret nulla ex defectu processus, quod prorsus conforme est ipsi consuetudini.

²⁹ Tota hæc juridica consideratio mirè convenit quatuor decretis Regiis, in quibus, vim fieri, decrevit Senatus, quorum mentionem faciunt Notarii; & quæ sibi minus attente vult adversarius adaptare. Sed ut evidenter appareat, in nihilo opitulari consuetudini exequendi sententias latas super capellaniis in Tribunal Abbatiali, ad literam inferuntur, & cause, ex quibus lata fuere, examinantur, & variis juris fundamentis exornantur, ne amplius adversarius occasionem sumat illam turbandi.

Decreta violentia.

ET ut consuetudo hæc fortior, & efficacior appareat, quatuor inseruntur decreta, in quibus determinavit Senatus Regius, vim fecisse Judicem Ecclesiasticum, in non deferendo appellationibus interpositis à sententiis latis in provisione capelliarum, ut juxta factum processuum delatorum ad Senatum Regium constet manifestè fuisse decreta lata ex defectibus substantialibus, impedientibus de jure executionem, & pernitentibus appellationem, quo ad utrumque effectum; admodū conformia consuetudini ad ipsum appeteti.

Primum Decretum.

DA testimonio Agustín Guerrero, ³⁰ notario de esta Audiencia, como en el pleito Ecclesiastico, sobre la Capellania que fundó Bartolome de Silo, a que se oponieron don Antonio de los Ríos y D. Francisco Mazuelos, a cuyo favor se se sentencio; y aviendo apelado de ello se hizo la colacion, y dió la possession a dicho don Francisco Mazuelos, en 12. de Enero de 1632. el qual pleito se llevó por via de fuerza, a pedimento del dicho don Antonio de los Ríos, y en la Chancillería a 26. de Febrero de 1632. se declaró, que en no otorgar el Juez Ecclesiastico las apelaciones interpuestas, base y come te fuerza, aunque aquí fue por una nullidad notoria, como espendiente el articulo de prueba passo el Juez Ecclesiastico a pronunciar sentencia, como consta del mismo auto de la Chancillería, que está en el pleito viejo. fol. 112.

Secundum Decretum.

EL segundo es un testimonio, que da ³¹ Christoval Nuño de Medrano, Notario de esta Abadía, como en el pleito Ecclesiastico, sobre la Capellania que fundó Miguel de Mora, a que se oponieron los Licenciados Bernabé Cabero, y Pedro Duran, en que se dió sentencia a favor del dicho Bernabé Cabero, a quien se hizo la colacion y dió la possession y aviendo apelado, y ganado letras del señor Nuncio, el dicho Pedro Duran pidió se revocasse por atentado lo despues de echo, y ejecutado de las apelaciones interpuestas, y aviendo repuesto, y dado por atentado el Juez de apelacion, ape-
lo

lo de ello el dicho Bernabé Cabero, y lo llevó por vía de fuerza à la Chancilleria, y se declaró en ella en 7 de Enero de 1628. el Juez no bazia, ni cometía fuerza en no otorgar las apelaciones interpusas de aver dado por atendido lo ejecutado después de averapelado, consta del pleito viejo, fol. 108.

Tertium Decretum.

³² **D**a testimonio Juan Nuño de Medrano, Notario, como en el pleito Ecclesiastico, sobre la Capellania que fundó Pedro Fernández de Alcaraz, a que fueron opositores don Pedro de Aranda, y don Alvaro de Valençuela, a quien se hizo colación, y dió la posesión sin embargo de apelación, que interpuso el dicho don Pedro de Aranda, el qual lo llevó por vía de fuerza, y se declaró en la Chancilleria, bazia, y cometía fuerza el Ecclesiastico en no otorgar las apelaciones al dicho don Pedro, que las otorgasse, y repusese lo después de ellas hecho, y ejecutado, consta del pleito viejo, fol. 106.

Quartum Decretum.

³³ **E**n el pleito Ecclesiastico, sobre la Capellania que fundó Diego Monte, sobre que es el pleito, en la vacante antecedente, a que se opusieron don Diego Clavijo Cívico, y el Licenciado Alonso Colodrero, aviendose dado sentencia a favor de la Dignidad Abacial, y por devoluta la dicha Capellania, y hecha la colación, y dado la posesión al nombrado por la dicha Dignidad: se apeló, y dixo de nulidad, por averse pedido acumulacion de un pleito al pendiente, sobre que se formó articulo; y sin averse hecho la acumulacion, ni pronunciado sobre este articulo, ni citado para la sentencia a las partes; pasó a pronunciar sentencia definitiva, y a su ejecución. se llevó por vía de fuerza, a pedimento del dicho don Diego Clavijo; se declaró en la Chancilleria, que reasumiendo en si el Ecclesiastico la jurisdicción, y oyendo de nuevo a las partes, no bazia, ni cometía fuerza; lo contrario baziendo, la bazia; así consta del dicho auto en el pleito viejo, fol. 194.

³⁴ Omnia hæc quatuor decretorum violentiæ, quando in se fuissent capacia impugnandi consuetudinem com-

pletam, & formatam per immemoriale tempus in Tribunalis Ecclesiastico (quæ non sunt, ut per varia fundamenta remanet probatum *sopra*, in hoc 2. art. ex num. 15. et sequentib.) nihilominus omnia una solutione, & responsione generali omnibus conveniente, dissolvuntur, eâ nempe, ut in nulla eorum lite delata ad Cancelariam, constituit Senatus de consuetudine, nec in ulla fuit allegata, nec probata, prout appetat ex eisdem certificationibus, & testimoniis Notariorū, quibusstitutur adversarius: Consuetudo enim consistit in facto, quæ non præsumitur, sed præcisè debebat probari, ut nota esset Senatus Regio: ut *sopra* 33 hoc art. 2. ex n. 17: absque quia justissime præ oculis habuit ius commune admittens regulariter appellationem à sententia super capellania lata, habente utrumque effectum, devolutivum, & suspensivum; ut *sopra* art. 30. 1. à principio: ex quo defecit animus se opponendi consuetudini contrarium dictatum ex defectu scientiæ, & notitiæ. I. si per errorem ff. de iurisdict. omn. judic. cum vulgaribus.

Sed ultra hanc generalem & communem responsionem, singula decreta speciale, & particulare habent respondum, prout breviter per quolibet discutietur: in quibus etiam data, & supposita notitia Senatus Regij consuetudinis exequendi sententias appellatione non obstante: eo quod quilibet processus delatus per viam violentiæ, consuetudinis Tribunalis Ecclesiastici probationem simul continebat: Adhuc decreta præfata violentiæ consuetudini non opponebantur, imò cùm ea compatiebantur, eo quod etiam in illis casibus consuetudo negat executionem sententiæ, & admitti appellationem, tanquam legitimam ob processuum defectus insanabiles, & sententiarum nullitatem, juxta ea, quæ viriliter comprobata remanent hoc eodem art. 2. ex num. 20. cum seqq. quæ omnia verificantur in eisdem violentiæ decretis, prout ex quolibet apparebit de jure, & de facto.

Et quantum attinet ad primum, de 38 quo *sop. num. 30.* super processu inter D. Antonio de los Rios, & D. Franc. Mazuelos, justè censuit Senatus vim fecisse Judicem Ecclesiasticum in exequendo,

& Capell. recup. Artic. II.

- exequendo, & non deferendo, eo quod tulerat sententiam diffinitivam pendente termino probationis, ex quo nullitas sententiae manifeste apparebat, cuius executio evidenter attentata erat atque appellatio legitima, quoad utrumque effectum, cum termino pendente debebat judex supersedere, *juxta textum in l. si sive par, C. de dilationib.* quam in iis, in quibus versamur, terminis, exactissime exornat Sebastian. Vantius de nullitat. sentent. ex defectu jurisdiction. Ordinari. ex num. 157. usque ad n. 161. & nos in tractat. de protect. Regia. 3. part. c. 9. n. 31. & 32.
39. Et quoniam à Judice procedente tempore, quo debebat conquiescere, appellatio legitima est quoad utrumque effectum, cum processus, & sententia interim lata, sint nulla ipso jure & causent attentata, magnam Doctorum catervam concessimus in Labyrint. 1. part. cap. 10. ex num. 97. cum seqq. ubi memorantur alia ria loca nostra in hujus doctrinæ comprobationem, procedentis in judiciis quantumcumque privilegiatis, & aliâs, nullitate cessante, non admittentibus appellationem suspensivam, ut in dict. cap. 9. ex n. 99. cum sequentibus.
40. Hoc igitur violentiæ decretum justissimè latum, tantum abest, quod opponatur consuetudini, quin imò conforme prossus est consuetudini, quæ pariter negat executionem sententiæ nulliter latæ, & appellationem suspensivam admittit, prout probatum remanet suprà, ex n. 20. & seqq. & quia omnis mundi dispositio, sive legis, sive hominis loquens de actu exequendo, intelligitur de valido, non de nullo amplissimè egimus in tractatu de protect. Regia. 3. part. cap. 9. ex n. 9. cum multis sequentibus.
41. Comprobatur hæc uniformitas inter decreta violentiæ, & consuetudinem, nam si casus sententiæ nullæ non comprehenduntur, nec includuntur in consuetudine, imò ab ea prossus excluduntur, eodem modo, quo decreta violentiæ; impossibile est, ut consuetudini opponantur, contra text. in l. decem 117 ff. de verbis obligationis. l. Tutto ususfructus ff. de conditio- mb. & demonstrat l. remitti ff. de jure jura- vand. l. manumissiones ff. de just. & jur. Nā privatio presupponit habitum, &
- ademptio ejus, quod in dispositione 43 non fuerat comprehensum, nihil operatur, nec detrahit; l. legata inutili- ter 14. l. cum servus 15. l. & si transferam 20. & l. 21 ff. de adimēdis legati. Qua- re hæc decreta violentiæ omnino uni- formia sunt consuetudini, & cum ea compatiuntur, manente consuetudi- niis dispositione illæsa, & intacta ad ceteros casus in ea comprehensos, omni cessante repugnantia, prout remanet hactenus comprobatum.
- Quatum ad secundum decretum 44 violentiæ, de quo suprà num. 31. nihil ad nos pertinet, nec percutit pun- ctum, de quo agitur; nam super sen- tentia collationis illius capellaniæ, executioni mandatæ per Ordinarium, non fuit causa delata ad Senatum per viam violentiæ, sed tantum per ap- pellationem devoluta fuit ad Nuntij Tribunal, quam delegavit cuidam iudici, coram quo de attentato dictæ executionis dictum fuit per appelle- lantem; altera vero pars non allega- vit, nec probavit consuetudinem vi- gentem in Tribunal Abbatiali, nec aliter de ea ex processu constituit Judici: ideo Judex sequendo juris regulâ, de qua sursum arti. 1. ad princi- pium, justè executionem sententiæ col- lationis attentatam declaravit; nam si de consuetudine hac sibi constitui- set, eam omnino sequi tenebatur; ad late comprobata in artic. 1. ex n. 7. cum seqq.
- Ab hac attentati sententia fuit ap- 45 pellatum, quam nihilominus idem judex delegatus executioni manda- vit, & delata causa ad Cancellariam per viam violentiæ, iustissime Sena- tus decretit violentiam abesse à judi- ce delegato exequentiæ suam senten- tiæ attentati: clari namque juris est, sententiam affirmativam latam su- per attentato, de jure tamquam privi- legiatam exequi posse appellatione non obstante, prout latissimè post longam disputationem comproba- mus, in tract. de Regia protect. 2. part. cap. 12. per totum: Quapropter decre- tum istud violentiæ, nihil condu- cit, nec punctum, de quo agimus, per- cutit, cum latum fuerit in casu omni- no diverso super sententia attentati tantum, justè lata per judicem, cui non constituit consuetudo Tribunalis Abbatialis.

Ad

Ad tertium decretum violentiæ,
de quo *Suprà num. 32.* accedamus, in
quo asseverandum erit ejusdem esse
46 qualitatis, cuius, & primum, licet ex
diversa causa: nam licet notarius, in
suo testimonio, dum taxat meminerit
sententia collarionis, & possessionis
traditæ capellaniæ, super qua litiga-
batur, appellatione pendente inter-
posita ab alio litigante, à quo delatus
fuit processus ad Cancellariam per
viam violentiæ, ubi decretum fuit
Iudicem Ecclesiasticum vim fecisse
in exequendo, & non deferendo: At-
tamen in hac relatione notarius omi-
nit causam, super qua fūdabatur prin-
cipaliter querela violentiæ, atque pro-
cessus circumstantiam, quæ omni-
no justam reddebat appellationem
(quantumvis de consuetudine con-
staret) ea est etenim, prout ex eodem
processu constat, nam causa ad pro-
bationem inter litigantes recepta cum
certo termino; eo jam transfacto, ju-
dex ipse Ecclesiasticus alios unius
partis novos testes recipit, altera con-
tradicente, & impugnante; in quo
causæ statu jūdex ipse protulit sen-
tentiam super causa principali, quam
executus fuit appellatione interpo-
lita non obstante; delatoque proce-
ssu ad Cancellariam per viam violentiæ,
justè decrevit, vim fieri, eo quod
sententia nulla erat manifestè, & ab
ea appellatio legitima fuit causans at-
tentatum evidens: nam à sententia lata
super negotio, quo jūdex ad misit testes
post lapsum terminum probatorium,
tanquam ab inordinato processu, legiti-
ma est appellatio quoad utrumque
effectum, ut per plures DD. Scaccia
de appellationibus q. 17. limit. 27. membr.
7.n. 40. & 41.

Quæ doctrina æqualiter procedit,
47 quamvis ex processu constaret de
consuetudine Tribunalis Ecclesiastici
exequendi suas sententias appella-
tionie remota, & pendente, (de qua
non constabat, ut ex eodem processu
apparet) adhuc tamen prefata doctri-
na locum habet in omnibus judiciis
privilegiatis, in quibus aliàs cessante
nullitate processus, permititur exe-
cutio sententiae, appellatione non ob-
stante: ut in terminis firmat Bald. in
l. post sententiam 9. num. 7. & 8. Cod. de
sentent. & inter loq. omn. judic. Aufre-
rius ad Capellam Tholosan. dec. ult. n. 3.

Ozascus decis. Pedemontan. 25. sub n.
14. vers. contrarium: Vestrius in Praxi
Romana Curia l. 7. c. 1. sub num. 8. vers.
Et quām: Cæsar Contardus, in l.
unica limitat. 5. num. 13. C. si de monachis
possess. Scaccia, dist. quasi. 17. limit. 7.
membr. 7. ex num. 41. & seqq. Ex qui-
bus patet dictum decretum violen-
tiæ, latum non fuisse in contraposi-
tionem consuetudinis, sed ex nullita-
te, & defectu processus, & sententia;
cuius nec consuetudo admittit execu-
tionem: ad latè comprobata circa pri-
mum decretum, ex num. 38. & supe-
rius, ex num. 16. Et quo actus iste pos-
titivus evanescit ex eisdem fundamen-
tis, quibus & primis.

Accedat quarum decretum, de
quo *suprà n. 33.* quod pro se justè ad-
duxit Dignitas Abbatialis, quantumvis
pars adversa pro se, & in sui fa-
vorem altius illud extollat, asseve-
rans, esse actum positivum ultimi sta-
tus contra consuetudinem, cui stan-
dum. Cum potius sit directè contra-
rium suæ intentioni, absque ulla pon-
deratione, sed fideliter relato facto
processus juxta attestacione notarii
illud referentis & prout fideliter re-
tulimus *suprà articulo 1. ex num. 26.* &c
seq.

Pendente articulo cumulationis al-
terius litis petitæ ab uno ex litiganti-
bus cum debita pronuntiatione, eo
quod substantialis esset negotio prin-
cipali, de quo agebatur & in qua
Pars præcipue jus suum fundabat,
super qua cumulatione jūdex tene-
batur cognoscere, & pritis pronun-
tiare. Supersedendo in judicio prin-
cipali, præcipitanter, & inordinatè,
jūdex sententiam definitivam protu-
lit, quam(cum nulla fuisset ipso jure
ex latè deductis superioris ad primum
decretum, ex num. 38. & ad tertium, ex
num. 46.) executioni mandavit appella-
tione non obstante.

Delato processu ad Cancellariam
Regiam per viam violentiæ latum
fuit decretum tertii generis, que repo-
niendo el Iaz, y oyendo de nuevo à las
partes no baziá fuerça y se le remitia el
processo, y no lo baziendo, la baziá que
otorgese, y repusiese. Jūdex acceptans
primam partem alternativæ decreti,
audit no viter partes cum plena cau-
se cognitione, qua legitime conclu-
sa, sententiam definitivam protulit
declarans

declarans nullum jus patronatus ad Capellaniam adesse, sed ad collationem pertinere Dignitatis Abbatialis, quam sententiam juxta Tribunalis consuetudinem, executioni mandavit, termino ad appellandum pendente in favorem Clerici nominati per Abbatem; provisus quiete posse dicit per multos annos, quo usque per ejus obitum causata fuit praesens capellaniæ vacatio.

Dicat nunc adversa pars, quid res perierit in hoc decreto violentiæ, quod suæ intentioni assistere possit; Quique ex eo deduci, quod in minimo repugnat consuetudini? Decretum remisit causam eidem Judici Ecclesiastico, ut noviter procederet & audiret litigantes, attenta nullitate primi judicii, cui etiam consuetudo resistebat, & pariter negat sententiæ nullæ executionem, atque ideo tantum abest, quod ex dicto decreto violentiæ possit induci contrarietas cum consuetudine, sed potius omnimoda uniformitas inter se: juxta latissimè comprobata in hoc 2. articulo.

Attento igitur progressu praefatæ litis, clare, & manifeste ex eo deducitur, ultimum statum assistere consuetudini, & eam favere, eò quod judex legitimè in causa denuo procedens protulit suam sententiam, & illam executioni mandavit pendente termino ad appellandum, attenta dispositione consuetudinis, quibus omnibus aquieverant litigantes, nulla facta conditione, nec delatione processus per viam violentiæ ad Senatum Regium, sed immissus in possessionem capellaniæ, eandem quiete possedit per multos annos, usque ad obitum, atque ideo ultimus hic status qualificat consuetudinem, & illi evidentes assitit.

Et ad perfectionem praedictorum, & majorem stabilitatem hujus inviolabilis consuetudinis, non est omitenda alia subtilis consideratio; nam quando vellemus dare capacitatem decretis violentiæ ad interrumpendam consuetudinem Tribunalis ecclesiastici (quod viriliter nagatur ex supra dictis, ex n. 9.) & insuper vellemus in consuetudine admittere comprehensionem, etiam sententiæ nullæ, ita ut simul, & indistincte consuetudinis dispositio locum habeat, &

Salgado de Libert. benef. Tom. I. I.

executionem permitat, & attribuat, tam sententiis nullis quam validis, & legitimè latis (quod iniquissimum, & nefandum foret) adhuc decreta praefata violentiæ non possent in totum destruere consuetudinem, sed in illa tantum parte, qua consuetudo admississet executionem sententiæ nullæ, ejus dispositione illæsa manente, quoad sententias validas, manifestè probatur; nam decreta violentiæ dumtaxat expedita fuere in casibus, quibus detegebatur nullitas sententiæ, prout hactenus aperte vidimus; ergo isti actus (quando eos vellemus admittere, ut positivos in contraventionem consuetudinis) soluti possent operari, & optulari consuetudini respectu sententiæ nullarum, quas falso supponimus in ejus dispositione esse comprehensas, & simul inclusas;

Nam isti actus violentiæ positivi, consuetudini repugnantes, debent restringi, & se continere intra terminos suæ observantiae; debetque limitari contraria hæc consuetudo intratemos positivos, ex qua voluit formari, absque eo, quod eorum terminos egrediatur & iuxta text. *in cap. fin. de consuetudine*, Alex. cons. 110. Adeo gravis, num. 15. vol. 6. & ex Bart. *in l. 2. vers. Si quis hoc interdicto, ff. de itinere, actaque priv. tradit Rolando, à Valle cons. 94. n. 19. vol. 2. cap. quoad translacionem*, ubi Abb. *nota fin. de offic. legati*, Menoch. *deret poss. remed. 5. num. 62. Greg Lopez. in l. 24. tit. 1. part. 4. gloss. 1. Ant. Gabr. l. 6. concl. tit. de praescript. concl. 2. n. 14.* quia ut tradit Bald. *in l. illud, n. 9. C. comm. utriusque judicii*, *Consuetudines restringuntur per actus ex quibus indacuntur, ut proprios facti terminos non excedat, ex l. 1. S. Iulianus, ff. de itinere, actaque privat. Bald. sequitur Rolando, à Valle cons. 69. nro. mer. 31. volum. 3. Menoch. ubi proxime, num. 63. D. Valençuela Velas. in consil. 8. num. 24. 2. 5. 2. 6. seqq. tom. 1. Et idem dixit Rota, apud Alexand. Ludovis, *decis 162. ex Bart. ubi proxime, & ex Bald. cons. 275. circa fin. l. 2. Natura cons. 555. post n. 5. Aimon. consil. 30. num. 5.* Quod consuetudo sit stricti juris, & in ea nihil suppleri debeat ultra observantiam, & tibi non disponere debemus. Consuetudo etenim*

non debet habere majorem potestatem, quam usus ei concesserit, Socin. Iun. cons. 101. num. 23. l. 2. post Bald. in cap. 1. in princ. colum. ult. versic. Adde quod actus: de his, qui feendum dare possunt; Gratian. discept. tom. 1 cap. 88. num. 18. Et ipse met Bald. in consil. 27. volum. 1, dixit. Quod consuetudo tam habet de potentia, quam de actu, & usu habet Surdconsil. 325. num. 13. Pedemont. decis. 29. num. 26. Felin. in cap. auditis, num. 5. de rescrip. quos referens sequitur Rota, penes Farinaci. dec. 288. num. 4. part. 1. in recent. Mantic. decis. 10. num. 10. & 11. Tondut. quest. can. tom. 2. p. 3. quest. 142. n. 9.

§ 6 Hincque est; quod qui consuetudine contraria se juvare voluerit eam non in genere, sed in specie probare tenetur ita ut percutiat eundem casum controversum, per plures Rotæ. Alexand. Ludov. decis. 62. num. 1. 2. & ubi Oliverius. num. 15. & decis. 45. num. 6. & ibi Beltramin. n. 8. Surd. cons. 313. num. 32. & cons. 371. num. 2. cons. 382. n. 4. D. Valençuela dict. cons. 6. ex num. 24. cum seqq. tom. 1. & in consil. 34. num. 163. & in consil. 46. n. 44. & cons. 8. n. 29. Gratian. discep. tom. 1. cap. 79. num. 10. quia non potest trahi de uno casu ad alium casum, Marescot. var. resolut. l. 2. cap. 100. num. 4. Cavalier. decis. 638. n. 3. Tondut. dict. quest. 142. num. 9. & quest. 146. num. 9.

Ex quibus manifeste sequitur quod hæc decreta violentia (quando capacia forent controvertendi consuetudinem) deberent se contineare intra suos limites, & omnino restringi ad sententias nullas, dumtaxat reformantia in eisdem casibus consuetudinem generalem Tribunalis Ecclesiastici (dato casu, quod in ea includerentur, & super illis indistinctè consuetudo disposuisset) manente ipsa illæsa, & intacta in cæteris, quoad sententias validas, in quibus, ut dictum est, dumtaxat disponit.

§ 7 Quia quando lex, vel statutum reformatur, seu revocatur, in parte, in cæteris firmum remanet, plurima concessimus, in tract. de retent. Bul. 2. part. cap. 31. ex n. 101. cum multis seqq. pro quibus est text. elegans, in l. aliam. s. qui filias, ff. de adimen. leg. ibi: Non à tota voluntate recessum videri, sed ab iis tantum rebus, quas reformasset l. tri-

buimus, §. fin. ff. de milit. test. text. in l. ca hic status, §. si ambo. in fine. ff. de don. in ter vir. & uxor. ibi. Qui quasdam res ex iis, quas donaverat, legasset, quasda non; videbatur cæteras res ad uxorem voluisse pertinere l. si ex toto in princ. ff. de leg. 1.

Ex quibus omnino prætervata remanet consuetudo Tribunalis Abbatialis, ad exequendum sententias validas, latas in provisionibus capellaniarum, appellatioibus non obstantibus, abique decretorum violentiæ impedimento.

Et ut consuetudo hæc omni careat scrupulo, & ut in totum maneat præservata, satis faciendum erit aliis inanibus oppositionibus per adversarium consideratis: inquit igitur, in consuetudinis probatione defecisse probare, eam rationabilem esse; non attendens vivas replicationes; una erit, quod consuetudine probata præsumit jus ex justa, & rationabili causa processisse, Bald. in l. de quibus, ff. de legib. Alexand. cons. 123. num. 2. vol. 5. Dom. Valençuel. cons. 146. num. 15. vol. 2. & cons. 47. n. 4. & 5. t. 1. Gratiani. discept. Forens. tom. 1. c. 184. n. 22. & 23. Et qui pro se habet præsumptionē juris, non eget probatione, l. fin. in principio, ff. quod metus causa: l. sive nuptura, in fin. ff. de jure dotium l. sive possidetis; C. de probationib. cum vulgaribus.

Altera erit, nam Doctores omnes loquentes, admittentes hanc consuetudinem exequendi sententias super capellariis latas, expresse affirmant, esse laudabilem, justam, & rationabilem, ob detrimentum notissimum, quod beneficia, & capellaniæ ex longa vacatione recipiunt; ut in iis terminis notarunt Hieronym. Góçal. Nicol. Garc. & altri, qui in individuo allegantur, in commentariis nostris, de Regia protect. 2. part. cap. 13. n. 27. & num. 276. Et ut tales qualificavit hanc consuetudinem, Rot. Romana in duas decisionib. adductis, d. n. 275.

Et nullibi potest esse hujusmodi conuetudo tam rationabilis, & justa, quam in Tribunali Abbatiali, Compluti Regii, ubi capellaniæ totius Dioecesis sunt adeo tenues, ut vix aliqua ascendat ad centum ducata, oneribus deductis, & generaliter decem ducatorum, & inferioris multò valoris sunt, maximo Missarum onere gravatae, quarum sententiæ si executioni non

& Capell. recuper. Artic. II. 15

non darentur; omnes causarum prosecutionem desererent; si obligarentur proseguiri appellations ad possessionis consecutionem post tres sententias conformes, quorum summa paupertas, nullo modo potuisset supportare intolerabiles litium expensas: ex quo capellaniarum causaretur perpetua vacatio, & per administratores, seu Oeconomos gubernarentur in notissimum earum detrimentum: qua ratione attenta, justissime fuit introducta consuetudo hæc exequendi sententias ritè, & rectè, latas.

Dicitur insuper per adversarium, confessionem super existentia consuetudinis Abbatialis Tribunalis factam, & expressè allegatam à D. Petro de Aranda in alia capellaniæ lite, pertinente executionem sententiae in sui favorem latæ, & apprehensionem possessionis, quam obtinuit, & sibi data fuit non obstante appellatione, ut apparet *supra*, in art. 1. ex n. 26. Nullatenus posse sibi præjudicare, dupli ratione; prima, quia confessio partis facta in una lite, sibi inter diversas personas non præjudicat: allegat Mascal. de probationib. conclus. 368. n. 25. (qui quidem in hoc puncto, nec verbum ullum adducit) nec non Petrum Surdum in cons. 268. n. 116. qui obiter id dixit, qui tamen *Surdus*, magis attente, & exactè disputans hanc questionem, acerrimè contrarium defendit, in *decis.* 309.

Sed ut veritas agnoscatur, dicendum erit; hanc questionem, an confessio facta in uno judicio noceat confitenti in alio diverso inter diversas partes, esse admodum controversiam, ut agnoscat Noguerol. alleg. 29. n. 48. Surd. dist. dec. 309. n. 7. 23. & 24. & per to. & est videre per Hodiernam ad dict. decis. 309. *Petri Surdi.*

Nihilominus affirmativa sententia, confessionem scilicet præjudicare 64 confitenti in aliquibus casibus, in quibus plane, & absque contradictione, & controversia currit, qui omnes procul dubio adaptantur huic confessioni D. Petri de Aranda: primus sit, quando confessio fuit expressa, & non tacita ex aliquo actu inducta, & illata, ut ex complurib. DD. firmat Noguer. dict. alleg. 29. n. 50. Et confessio D. Petri be Aranda facta fuit per libellum à se *Salgad de Libert. benef. Tom. III.*

in judicio exhibitum, quæ nec magis expressa, nec magis clara, nec magis qualificata esse potest.

Secundus casus, quando confessio facta fuit non incidenter, sed principiter, prout ista quæ est emanata ad effectum, ut sententia pro se lata executioni mandaretur, & assertivè firmavit, consuetudinem ita esse Tribunalis Abbatialis exequi sententias appellatione non obstante, quæ confessio contra profiteam pariter probat in alio judicio ut post plures ipse Noguer. dict. alleg. 29. n. 48.

Tertius casus est, quando confessio in primo judicio emanata, ad secundum, judicium trahitur ad eundem finem, & effectum, & non ad diversum primi; quod verè verificatur in casu præsenti, cum ad eundem finem, ut exequatur sententia appellatione non obstante: emanavit confessio in illo judicio, quod & in isto idem prætenditur, & ideo confitenti verè præjudicat; sic post alios plurimos declarant Cyriacus *controvers. tom. 3. controv. 447. n. 33. & 34.* Petrus Surd. cons. 423. n. 24. Maicard. de probat. cons. clas. 336. n. 39. & seqq. idem Surd cons. 250. ex num. 6. & seqq. Gratian. tom. 1. *discept. 51. ex n. 14.*

Quartus casus est, quod eum hæc confessio D. P. fuisse facta per libellum in judicio à se præsentatum, tantæ est efficaciam, ut etiam absentibus proficiat, & ab eisdem in alio judicio eadem possit opponi, & partes ea sejuvare possint, ut per *I. iubemus*, & ibi notata. C. de liberali causa. I. cum anteas. §. fin. I. de arbitris. I. generaliter. C. de non numerata pecun. & cap per tuas, de probationib. tenent. Alexand. cons. 13. incipit, *Ex his que n. 1. vol. 1. Cephal. Cons. 100 n. 17. t. 1.* quos sequitur D. Valençuel. Velazq. in cons. 169. n. 836 & 84. Ex quibus inevitabile, & inexcusabile remanet præjudicium confessionis factæ per adversarium;

Protervè insistit adversarius in se excusando à præjudicio præfactæ suæ confessionis; afferens, tunc non præjudicare confessionem; quando id, quod confitetur, non dependet à sola voluntate confitentis, ad quod nulla adducitur doctrina, nec poterit, quæ casui nostro adaptari possit.

Vérum est, quod in certo, & spaciiali casu tantum, confessio ejus, b. 2 quod

quod non pendet à potestate contentis, non valet, nempe inter personas prohibitas donare, & disponere ad Terrij præjudicium, latissimè Ddm. Valençuela in cons. 174. ex numer. i 3. usque ad n. 28. & nos, in Labyrinth. 2 part. c. 10. ex n. 33. & ex n. 51. Quæ doctrina extra nostrum casum est, & nullo modo applicari potest.

⁷⁰ Sed & adhuc in prædicto casu, quando cum confessione inter prohibitos concurrunt alia adminicula, valida est confessio, & probat inter illos, ut ex Noguerol. allegat. 10. ex num. 23. cumseqq. & alleg. 20. n. 68. & allegat. 32. num. 23. & 24. Et quando in terminis hujus doctrinæ versaremur; nulla confessio poterit inveniri tam adminiculata; quam ista adversarij, in qua virtute consuetudinis, quam allegavit, adeptus est executionem suæ sententiæ favorabilis, & possessionem capellaniæ actualem, termino appellationis pendente, adminiculata etiam innumerabilibus actibus positivis comprobatis, & multitudine testium Officialium ejusdem Tribunali, & aliorum affirmantium, hujusmodi consuetudinem vigere indicto Tribunali à tempore immemoriali, ut in art. 1. in hoc 2. omni contradictione cessante comprobatum remanet efficaciter.

⁷¹ Et certe indigna res est viri prvidi, velle nunc impugnare id ipsum, quod suo ore semel confessus est, & petiit, & sibi concessum fuit: contra quem acriter insurgit, & meritò, text. in l. generaliter 12. §. sed juramento, in hæc verba: *Quis enim ferendus est, ad appellationis veniens auxilium in iis, quæ ipse factenda procuravit, & paulo post, ibi: Cum nimis crudele sit, parti, quæ hoc detulit, propter hoc ipsum, quod judex ejus petitionem secutus est, superesse provocationem, C. de rebus creditis, text. in l. non erit 5. §. dato, ff. de jure iurian. quæ jura latè exornamus post plurimos doctores, in tract. de potest. Regia, 2. pat. cap. 1. ex num. 165.*

Ex quibus omnibus hæc consuetudo omnibus suis partibus constans, & ab omnibus impugnationibus, defensa, securè currere debet, & inviolabiliter observari, cum justè admittat executionem sententiarum in capellaniis appellatione non obstante.

ARTICULUS III.

Consuetudo exequendi sententias super capellaniis latae quantumcumque constans sit; non operatur in latis contempto jure patronatus; seu quasi possessione præsentandi, legitimè adquisita.

Super capellaniis ab origine fundatis, absque jure patronatus, nec quasi possessio præsentandi, nec præscriptio cadere potest.

Quantumvis immemorialis sit, si de origine libertatis ex fundationis instrumento apparuerit.

SUMMARIUM.

- 1 Sententiae nullæ non includantur in consuetudine permittente executionem, sed ab ea excludantur.
- 2 Sententia collationis lata, sive jure patronatus, & quasi possessione præsentandi legitimè quæsita, nulla est ipso jure.
- 3 Et ab ea appellatio admittenda, quoad utrumque effectum.
- 4 Nisi appareat nullum adesse jus patronatus ab origine executionis capellaniæ.
- 5 Quasi possessio præsentandi non admittitur contra Ordinarium agentem de libertate beneficij, & capellaniæ, & num. 6.
- 7 Factum litis breviter refertur, & quo jure prætententes jus præsentandi, comparuere.
- 8 Contradiccio fiscalis negans existentiam juris patronatus, & per consequens, nec esse posse gentiliū.
- 9 Probatio, quæ non percutit casum, & punctum, de quo agitur, nec probat, nec suffragatur, & num. 10.
- 11 Ad juris patronatus existentiam, & pretinentiam attendendus est tenor instrumenti fundationis capellaniæ.

- 1.2 Clavis fundationis insertae, & numer. 13.
- 1.4 Ex simplici clausula fundationis, absque alia solemnitate, pretendere quasi possessionem presentandi inane est, & num. 15. & 16.
- 1.7 In hac capellania ab origine foundationis defuit jus patronatus.
- 1.8 Ius patronatus non adquiritur ex sola fundatione, absque Ordinarii consensu, & approbatione, & numer. 19.
- 2.0 Ius patronatus non assumit initium a fundatione, sed a consensu Ordinarii.
- 2.1 Ius patronatus non presumitur creatus in fundatione, nisi expressè ex ea appareat.
- 2.2 Interim remanet in juris terminis simplicis donationis, aut legati più cum onere Missarum.
- 2.3 Ius patronatus non accende auctoritate Episcopi non potest dici esse in hereditate fundatori.
- 2.4 Ius patronatus non probatur ex fundatione sola, nisi accedat consensus Ordinarii.
- 2.5 Consensus Ordinarii requisitus ad creationem juris patronatus non inducitur ex amissione presentationum ab eo facta.
- 2.6 Rei non existentis in rerum natura quasi possessio acquiri non potest.
- 2.7 Nec seminarii nondum erexit.
- 2.8 Super non ente, nec possessio, nec præscriptio cadere possunt.
- 2.9 Contra actionem nondum natam præscriptio dari nequit.
- 3.0 De libertate beneficii quandocumque constiterit, præscriptio de nihilo servit.
- 3.1 Et si sit immemorialis.
- 3.2 Præscriptio non prodest praescribenti ius patronatus, docto de contrario initio libertatis.
- 3.3 Ultimus status juris presentandi non attenditur constito de origine libertatis beneficis.
- 3.4 Verum esse non potest, quod falso institutur fundamento.
- 3.5 Non entis nullæ sunt qualitates & qualitas non potest esse sine subiecto.
- 3.6 De non ente ad ens non potest fieri transitus.
- 3.7 Ius patronatus an præscriptione acquiri posse, quod est controversa.
- Salgad. de Libet. Benef. Tom. III.
- 3.8 Negativam quis tuetur.
- 3.9 Contrariam, præscriptione acquiri posse, qui teneant;
- Tertia opinio distinguens verior, communis, & receptior est, ibidem.
- 4.0 Ius patronatus à principio creatum auctoritate Ordinarii, ut tunc contra patronatum admittatur præscriptio.
- 4.1 Ius patronatus ab initio non ortum, nec creatum ex defectu consensus Ordinarii, nulla præscriptione queri potest.
- 4.2 Nisi accedat tempus immemoriale cum continuatis presentationibus, & bona fide.
- 4.3 Praefatam distinctionem sequuntur innumerabiles penè Doctores, & numer. 44.
- 4.5 Quasi possessio, nec præscriptio nulla potest cadere super jure patronatus, ab origine non creato.
- 4.6 Quotiescumque ex instrumento foundationis constiterit; ab initio non fuisse ortum ius patronatus, præscriptio immemorialis nihil prodest & num. 47. & 48.
- 4.9 Adducitur ad idem Rotæ decisio, alias etiam referens.

VEller fortasse adversa pars asserere, quod quantumcumque consuetudo exequendi sententia, appellatione non obstante, firma sit, & constans; nihilominus si sententiae ipsæ ex aliquo substantiali defectu nullæ appareant, eo quod non rite, nec rectè latæ fuerint, nullo modo executioni tradi valent, appellatione obstante, quia sententia nulla, nullam meretar executionem, ex textu expresso in l. 4 §. condemnatum, ff. de re judicat, quam limitationem exactè examinavimus, & exornavimus, in tractat de protect. Regia, 3. part. cap. 9. à principio, & per tot. Imò tales sententias nullas nullatenus inclusas esse in consuetudine, sed ab ea prorsus repulsa, & non admissas abunde resolutum fuit art. 2. ex n. 20. cum seqq. & ex n. 64. cum seqq. quod verissimum, & innegabile est: Sed sic est, quod hæc sententia de qua agitur in hac lite, & collatio capellaniæ facta ab Ordinario Ecclesiastico est nulla, eo quod cappellania sit jurispatronatus, si que Domina Jo Anna Maria in quasi possessione presentandi, nec non ejus patet, ut clarè constat ex:

actis: Ergo sententia, & collatio Ordinarii, nulla est ipso jure, sperto jure patronatus, & quasi possessione patronorum: textus est expressus *in cap. decernimus, 16. quæst. 7. cap. cum Beroldus de re iudicata, plurimis Doctoribus exornamus, & comprobamus, in tractat. de protect. Regia, 3. part. dict. capit. 9. ex numer. 129. cum multis sequentibus*: ubi etiam ex hac nullitatis causa justam, & legitimam esse appellationem, quoad utrumque effectum, Judicemque Ecclesiasticum, vim committere notoriam illi non deferendo.

Hoc argumentum verissimum est in se, sed non adaptable casui, ac terminis hujus litis, cum ex ea evidenter constet, hanc capellaniam non esse juris patronatus, nec adfuit, nec adest patronus, qui habeat, nec habere possit quasi possessionem presentandi, & quando aliquam forte adquisisset; de facto, haec non posset impedire Ordinarium Ecclesiasticum, quo minus jure proprio capellaniæ collationem faceret, facta contradictione juris patronatus, & ejus existentiæ, constitóque de libertate capellaniæ, manifeste cum ab origine suæ creationis nulli subjecta fuit oneri patronatus, nec imposterum prætensa patrona, nec ejus prædecessores nec jus patronatus, nec quasi possessionem juris presentandi consequi, nec adquirere potuerunt, & per consequens justissimè denegata fuit præsentato per illam institutio. Ex quibus sequitur, sententiam, nec non collationem factam ab Ordinario in extraneum, non posse nullitati præfatæ subjici, nec appellationem interiectam suspendere ejus executionem attenta dispositione consuetudinis Tribunalis Abbatialis, inviolabilis.

Hæ omnes hujus responsionis ad argumentum ad *principium hujus 3. Articuli*, per nos consideratae particulae illeſe, & inoffenso pede, currunt, ac singulæ invincibiliter probabuntur inevitabilibus juris fundamentis, prout clare apparet *in hoc 3. & aliis articulis sequentibus*, qui omnes diriguntur in defectum juris patronatus, & ejus existentiæ, nec non in totalem ruinam quasi posses-

sionis prætensiæ, & allegatae ab asserta parrona.

Ad quæ in primis, supponendum erit, in facto hujus litis, ut vacante hac capellania per obitum D. Didaci Clavixo, nominati à Dignitate Abbatiali, virtute sententiæ translatæ in rem judicatam, & edictis appositis, D. Joanna comparuit asserens, esse patronam, esseque in quasi possessione præsentandi eo quod pater ejus in duabus vacationibus præcedentibus præsentaverat ad hanc capellaniam, & propterea eidem, tanquam consanguinæ proximiori fundatrixis, jus patronatus pertinere, sicuti de facto præsenavit D. P. de Aranda. Comparuere insuper alii, asseverantes sibi, tanquam consanguineis proximioribus, jus patronatus, & præsentandi pertinere, & ad hunc effectum omnes partes exhibuere, & præsentarunt in judicio clausulas foundationis, protinus inserendas.

Comparuit fiscalis Ecclesiasticus, Dignitatis Abbatialis nomine allegans, nullum adesse jus patronatus in hac capellania, quod prætendere possint consanguinei fundatoris, cum capellania à sua origine creata fuisset cum sua libertate, absque onere, & servitute juris patronatus, & dato casu, quod aliquod jus patronatus inesset (quod viriliter negabant) id non peterat esse jus patronatus gentilium, nec ad generationem fundatoris spectare, prout partes comparentes prætendebant.

Cause cognitione plene adhibita, partes singulæ probare certarunt consanguinitatem, erga fundatricem, sed non curarunt verificare juris patronatus existentiam, acerimè negatam à Fiscali Ecclesiastico: ac simul ultra existentiam probare debebant, jus patronatus esse gentilium, familiæ fundatrixis relictum, tanquam principale fundamentum suæ intentionis, & in quo consistit tota litiis difficultas: & ideo probatio, quæ non percutit casum, punctum, de quo agitur, nihil prodest, nec suffragatur. Rota per Marescorum, variar. resolut. l. 1. c. 11. n. 18. Saliceius, in l. matrem. Cod. de probationib. Bartol. in l. nos solum, §. sed ut probari, ff. de novi oper. nuntiat. Jason, Zucardus, & alii,

in Rubri C. qui admitti Decius, in cap. in praesentia, n. 13 de probation. Aymon. cons. 6. n. 106. Riminald junior. cons. 39. n. 28. 29. libr. 1. Mascard. de probations. concl. 824. num. 16. Surd. decis. 75. num. 10. & cons. 135. num. 55. l. 1. Gratianus, tom. 5. disceptat. 874. n. 43. & 44. & cap. 721. n. 33. tom. 4.

Prædictarum partium prætensio hæc semper exasperata visa fuit, & à toto juris fundamento aliena, cum capellania hæc à sua origine creata fuit libera, & liberæ collationis, & absque onere, & umbra juris patronatus, & casu negato, quod aliquod adesse potuisset, nec est, nec esse potuit genilitium, nec reservatum generationi, & familiæ fundatrix, & ut hæc, & dicenda, clarius & fundamentaliter appareant, Clarisulæ foundationis ad literam inseruntur, quibus nituntur partes adversæ, quas in judicio ipsæmet præsentabantur.

In hac etenim materia juris patronatus existentiaz, & pertinentiaz, ad unguem attendendas semper erit tenor instrumenti foundationis, ut advertit Bald. in cons. 322. libr. 2. Alexander. in cons. 170. n. 5. & seqq. Alban. cons. 51. ex n. 4. cum seqq. Ricci in praxi sori Ecclesiast. decis. 211. num. 270. Julius Vivianus, in praxi juris patron. l. 4. c. 2. n. 3. & ex aliis decisionibus, animadvertisit Rota, penes Farinac. in recentior. tom. 1. dec. 496. n. 12.

Clausula Petri Montis

*H*epagado, è cumplido todo lo que yo mando por este mi testamento, mando, que el remanente que fincare de mis bienes, muebles, como rayzes, que los tenga, & se mantenga con ellos Virata Alfonso de Aranda mi señora, y madre, para su vida en que se mantenga, & después de su vida, todos los bienes que de mí quedaren, sean dotados con alguna parte, & otro de sus bienes, que ella nombrare, y señale para una Capellania, segun, y en la forma que lo ella mandare, & ordene en su testamento de postrimer a voluntad, o en su vida, a la qual mi señora pido que lo así haga, & cuya para lo qual la encargo la conciencia, para que ella con mis albaceas nombren, y certifiquen la dicha Capellania, en que forma se ha de servir: y si la dicha mi señora, madre de

sus bienes no diere, y dotare para la dicha Capellania, mando, que mis albaceas se apoderen en fin de los días de la mi señora madre en los bienes que a mis pertenecieren, è de mí quedaren, & los doten para la dicha Capellania, nombrando las Missas que se han de dezir. E mando, que dicha mi señora madre no pueda vender, ni empeñar cosa de los días mis bienes.

Clausula matris, in qua capellaniam fundat.

*M*Ando, que por quanto yo tengo de mi hijo Pedro Monte, que Dios, aya los bienes que le pertenecieron aver de su padre, que Dios aya, que de ellos y de los míos, que se haga toda la hacienda un cuerpo, è el quinto de todo ello, ése de de para una Capellania è mando, que se saquen de ello la pia causa de mi anima, è mandas è lo otro que lo den al Capellán que sirviere la dicha Capellania, y mando que se haga a un Calix conque se sirva la dicha Capellania, è se pague de mis bienes, è así confío por la clausule del dicho testamento.

Ex hac simplici clausula, absque alia autoritate, & solemnitate certant adversæ partes, sibi pertinere, jus patronatus ad præfatam capellaniam, & quod illius adquisierunt quasi possessionem, eo quod præsenterant duabus vicibus in capellaniæ vacationibus.

Qualificatumque mansisse jus patronatus ex duabus visitationibus ad dictam capellaniam factam per Visitatorem Ecclesiasticum.

Et quod ab hac sua quasi possessione, nec ceciderunt, nec illam amiserunt ob sententiam contra se latam in antecedenti vacatione, qua declaratum fuit, nullam habuisse quasi possessionem presentandi, sed jus nominandi capellanum ad Dignitatem Abbatialem pertinere, ea motu ratione, quod dicta sententia lata fuit ob jus devolutum, que pro sola illa vice potuit prætensis patronis præjudicare, non tamen in vacationibus subsequentibus, prout ista est.

Cunctæ hæc allegationes adversæ partis evanescunt, quia omni juris fundamento carent, in hac etenim capellania à sua origine, nunquam adfuit jus patronatus, super quo po-

tuisset cadere, nec acquiri quasi possessio, nec ex hac formari, aut noviter creari jus patronatus, etiam per longissimum tempus plurimis ornatum actibus positivis.

Nam licet verum sit, quod ex fundatione, & dotatione capellaniæ potuit adesse capacitas formandi, & acquirendi jus patronatus fundatori, id tamen dumtaxat intelligitur quando cum fundatione, & dotatione, concurrit simul, consensus, & licentia Ordinarii, illam authorantis, & non aliter, ut ex quamplurimis Doctoribus, & Rotæ decisionibus comprobant, nemine reluctante, August. Barbos. in tractat. de officio, & potestate Episcopi. tom. 2. allegat. 70. n. 20. & post plurimos alios Julius Vivianus, de jure patronat. l. 2. cap. 1. ex num 8. cum seqq. ubi reddit rationem, quia cum jus istud sit spirituale, non potest laicus propria autoritate spiritualia sibi attribuere.

Et cum hæc capellaniæ fundatio reperiatur simplex, absque autoritate, licentia, & consensu Ordinarii Ecclesiastici nunquam potuit creari jus patronatus, quod fundatori adquiratur: ita Felinus, in cap. ex parte. el. 2. n. 2. de rescriptis, cum aliis per Rotam, decis. 361. num. 13. part. 2. recentior. Lotterius, de re beneficiali, l. 1. ques. 5. n. 56. cum seqq. Barbos. ubi proximè. dict. allegat. 70. sub num. 35. vers. illud de mun pro complemento.

Et quod fundatio capellaniæ, & adquisitio juris patronatus non assumat initium ante consensum, & approbationem Ordinarii, probat Rochus de Curte, de jure patronat. in verbo, pro eo, quod. Diccesani, num. 1. vers. Hinc alias; Lambertinus, in eo. dem tractatu, l. 1 par. 1. quest. 2. art. 11. num. 3. vers. Quarto elicetur, quod referens comprobat Rota apud Farinacium, decis. 561. n. 3. in recent. tom. 2. fol. 44o.

Cum meximè verum sit, quod dum expressè non constat de juris patronatus creatione, & existentia; nullatenus Præsumitur creatum in fundatione; ita ut bona relicta pro capellania libera, & absque onere juris patronatus præsumantur: ut probat Rochus de Curte, de jure pa- tron. verb. & dotavit, Lambertin. in eo. dem tractat. l. 1. art. 1. quest. 6. n. 3.

Cephalus, cons. 680. num 2. tom. 5. quos sequitur Mieres de majoratu, 4. part. quest. 10. n. 15. Seraphinus, dec. 1353. num. 1. & 2. August. Barbos. de offic. Episcopi, tom. 2. allegat. 72. (sub num. 20)

Interim verò remanet in terminis meris cuiusdam simplicis donationis, & simplicis legati pii gravati oneri bus Missarum, & Anniversarii perpetui, Rebussus: in prax. tit. quæ res instituant beneficium num. 10. Lotterius, de re beneficiali. dict. quest. 5. num. 55. & 56. Barbos. dict. allegat. 70. sub n. 35. vers. Illud de mun.

Quod & in tantum procedit, ut interim dum licentia, & autoritas Ordinarii Ecclesiastici non intervenit, hoc jus patronatus non dicitur esse in hæreditate fundantis capellaniam, cum à die consensus, & non antea initium assumatur; ut rectè affirmat Lambertin. de jure patron. quest. 2. art. 11. num. 2. Vivianus, eodem tracta. lib. 2. cap. 1. num. 14. quos sequitur Barbos. dict. allegat. 70. num. 24. & probant cæteri Doctores, proximè allegati ex num. 18.

Et ad hoc propositum multum confert Rotæ decis. 360. apud Cardinal. Manticam, que, n. 5. ita ait: Nec ad rem pertinet, quod testator voluerit quandam capellaniam dotare: quia debet probari dictam capellaniam fuisse dotatam, hoc est, bona ei fuisse assignata; & Episcopi consensum accessisse: c. nobis, & ibi omnes, de jure patron. Rochus de Curte, de jure patronat. in verb. pro eo quod diaconus, num. 2. & in quest. 10. num. 19. &c.

Et iste consensus, & Ordinarii approbatio, nullatenus inducit ex eo solo; quod Ordinarius admiserit præsentatos ab asserto patrono, dando illis titulum, & institutionem, atque Capellaniæ possessionem: nam adhuc ex iis actibus non inducitur consensus & approbatio juris patronatus, prout ad longum, & efficaciter comprobatur inferius, artic. 14. per totum. Quare hæc capellaniæ fundatio semper ab origine mansit cum libertate, absque preciso, & omnino necessario requisito ad creationem juris patronatus.

Ex quo evidenter infertur, quod si in hujus capellaniæ fundatione à sua origine deficit juris patronatus creatio,

creatio, & ortus ; vana erit præten-
sio partis aduersæ asseverantis, se ac-
quisivisse quasi possessionem juris pa-
tronatus, cuius existentia si deficit,
quia in rerum natura non est; impos-
sibile est acquirere quasi possessionem
aliquam, l. Tomponius, §. fin. ubi Are-
tinus, in princip. ff. de acquirend. possess.
Bald. in Rubric. de causa possess. & pro-
priet. num. 11. & 13. Paz. de Tenut.
num. 33. ultra quos idem probant in
terminis Nicol. Garcia, de benef. part.
12. c. 2. num. 190. & seqq. Hieronym.
Gonçalez, in regula 8. Cancellariae,
gloss. 1. 8. 7. num. 68. & seqq. Rota deci-
cis. 835. part. 3. in recent. & decis. 361.
num. 3. 4. & 5. part. 2. in recent. Dicen-
tes, quod possessio non potest acquiri
Seminarij nondum erecti, argumen-
to textus, in l. quidam referunt, §. 1.
ibi: Quia haeres, ad quem sermonem con-
ferat, in rebus humanis non est. Et in
principio, ibi: Nullius momenti est ff. de
jure codicillor. text. in cap. ad Audien-
tiā, ibi: Cum nulli Canonici; adhuc
ibidem existant, quibus privilegium con-
cedatur: de Eccles. ad fisican. cap. Abbate
sane, §. nec pro eo, ibi, Præsentim quia
Monasterio, quod nondum erat, aliqua do-
natione fieri non valebat: de sentent. & re
judic. lib. 6. conductit Rota in dec. 332.
Alexand. Ludovis. ex num. 1. ibi imposi-
tio est enim, sepulturam, que non est in
rerum natura, possideri. Et loquendo
in jure patronatus, quod non existit
pulcherrime loquitur dec. 381. per to-
tam, ejusdem. Alexand. Ludovis.

Et quemadmodum super non ente
non cadit possessio, ita nec præscri-
28 ptio, l. sicut Cod. de præscrip. 30. vel. 40.
annor. Censius, de censib. quest. 98. n. 59.
Decianus cons. 13. num. 51. lib. 2. Bart.
in l. pignori ff. de u. ucaptonibus, Azeve-
dus in l. 6. num. 8. tit. 15. lib. 4. recopilat.
nos, in Labyrint. credit. part. 3. cap. 1.
§. unic. num. 28. Quia sine possessione
præscriptio non procedit, ex regulâ
juris.

Quibus adde Doctores in l. filius fa-
milias, §. divi, ff. de legatis 1. Dicen-
tes, quod præscriptio dari non potest
contra actionem, quæ nata non est;
exornaat Castrensi. in cons. 466 à n. 2.
& 3. l. 2. Baldus, de præscriptionibus, I.
part 6. pari. principalis. num. 15. & 16.
Alexand. cons. 101. num. 21. l. 7. Mo-
lina de primogenitis, lib. 4. c. 16. n. 13.
Peregrinus de fidei comm. art. 41. n. 16.

& 17. Surd. cons. 276. ann. 11. lib. 2.
Gratianus discept. 577. num. 44. qui
multos allegat, Cyarlinus controvers.
forens cap. 107. num. 62.

Et hinc est, quod quandocumque
constiterit de initio libertatis benefi-
cij, & capellaniæ, eo quod ab origi-
ne non fuit affecta jure patronatus,
sed in statu libertatis creata; præ-
scriptio de nihilo deservit, & quan-
documque potest impugnari dictum
jus patronatus, Rota dec. 234. n. 9.
p. 3. l. 3. diversorum, Abbas in cons. 61.
sub num. 6. vers. Item antiquitas facti,
Decius cons. 400. n. 8. optimè Gra-
veta cons. 248. sub num. 13. versiculo,
Respondeo, quod premissa. Menochius
cons. 409. num. 8. Lotterius dere benefi-
ciali l. 2. qvæst. 7. ex num. 31. cum seqq.
ubi reddit rationem, ex numer. 35.
in hæc verba: Ratio distinctionis est,
quia dum pretenditur jus patronatus de
jure communi ab immemoriali, & simul
supponitur status libertatis ab initio, re-
sultat manifesta contradictione in objecto:
quod est intolerabile, ubi plurimis co-
probatur, qui num. 38. & 39. ita proce-
quitur: Ridiculum enim est, beneficium
ab immemoriali esse patronatum, & si-
mul constare de libertate; non minus
quam si quis eandem multe rem, & eodem
tempore, ut liberam & nuptiam admittat:
prout ait Ponponius, in l. Titia 99. vers.
Ridiculum est enim, ff. de conditionib.
& demonstratione, atque ita hoc casu nul-
lius est momenti probatio per testes super
immemoriali tenuti Rota apud Seraphi-
num. decis. 1367. sub num. 1. vers. Illud
maxime urget: consulerunt, etiam in
una Cancicenensi Episcopat. Boteratus 2.
Maii 1616. coram bone memoria Burat-
to, &c.

Et insuper, quod juris patronatus
præscriptio, nunquam prolit præscri-
benti, quoties constiterit de contra-
rio principio, seu præcedenti statu
libertatis beneficii, probant per Bu-
rattum decis. 172. num. 2. Barbos. ad
Concil. Trident. sess. 25. de reformatione
cap. 9. num. 21. & n. 16. Et in compro-
bationem hujus singularis doctrinæ
plurimi alii Doctores, & Rotæ deci-
siones adducuntur infra, ex num. 37.
cum seqq.

Et quod dispositio text. in cap. con-
sultationibus, de jure patronatus, per
quam admittitur, & præfertur is qui
habet ultimum statutum; & quasi
postea

possessionem praesentandi ad beneficium; locum non habeat, nec procedat quando constet de statu beneficii antecedente, ac de vera ejus origine, firmat Valascus *in axiomat litera 15. num. 153.* & ex n. 151. per Rotæ decis. 188. n. 1. part. 1. in recent eandem limitationem assignat. Augustin. Barbos. *axiom. 219. n. 3.* Nam verum esse non potest, quod falso nititur principio; *l. cum filius, §. hæres, ff. de legatis 2.* Craveta cons. 1000. pro Genere, n. 37. Anton. Monachus decis. Florentin. 48 n. 6.

³⁴ Quibus favent jura, & axiomata vulgaria, quod non entis, nullæ sunt qualitates, & quod qualitas non potest esse sine subjecto, nec accidentis sine substantia, de quibus Barbosa *in axiomat. verb. Qualitas, & verbo, Accidens, & verbo, non entis:* quia de non ente ad ens, non potest fieri transitus; *Nos, in tractat. de supplication. ad sanctiss. 2. part. cap. 54. num. 8.* ad quod non est omittenda doctrina nostra, *in Labyrin. 2. part. c. 10. n. 96.* & 109. pluribus comprobata Doctoribus vindenda.

³⁵ Ad omnia, & singula, que dicta sunt *in hoc articul. 3.* mirabiliter conductit illa quæstio admodum inter Doctores controversa, an jus patronatus præscriptione acquire potest; ³⁶ Negativam validissimis fundamentis amplectitur Archidiaconus *in cap. hortamus. 71. distinction.* quem alii sequuntur.

Contrariam tamen, imo jus patronatus quæri posse præscriptione, acriter defendit Joannes Andreas *in cap. querelam, super verbo, populis, de electione,* & *in cap. vnic. in fin. eodem titul. lib. 6.* & pleniùs *in regula, quod alicui gratiose conceditur, de regulis juris in 6.* Contrariis fundamentis respondens, sicuti vtriusque opinionis Doctores plenè recensent Rochus de Curte *in tractat. de jure patron. verbo, ipse, vel is, quæst. 36., ex num. 82. per multas columnas.* nec non Ioan. Francis. Baldus, *in tractat. de præscriptionibus, 1. part. 5. part. princip. q. 9. per totam.*

³⁷ Tertia tamen opinio est inter præfatas distinguens, (quæ, & verior, & magis communiter recepta est,) ut scilicet, aut jus patronatus, fuit à principio formatum, & creatum, & in esse jam productum autoritate

& consensu Episcopi, ut tunc contra patronum possit ab alio præscribi, & consuetudine cum bona fide per tertium adquiri.

Aut jus patronatus non fuit ab initio creatum, nec natum ex defectu authoritatis, & consensus Episcopi ad illud de jure requisiti, ita ut ab initio beneficium, seu Capellania fuerit erecta, & fundata in libertate; ut tunc nullo tempore præscribatur patronatus, nisi accedat tempus immemoriale cum pluribus, ac continuatis præsentationibus cum bona fide.

Hanc distinctionem firmavit Ioan. Andr. *in locis proxime relat.:* Joann. Andream sequuntur Anto. & communiter omnes Doctor, *in dict. c. querelam, Cardinal. Florentinus in Clemē in plures, in 5. ques. de jure patronat.* & subdit ita tenuisse *in dict. cap. querelam,* eandem distinctionem sequitur Abb. Ponormit. *in cap. sane, de privilegiis.* referens Joann. Andr. *in dict. cap. quod. alicui,* idem tenet ipse Abb. *in cons. 76. incipit, Invocato Christi auxilio, in vers. Circa primum, vol. 2.* dicens, quod ista opinio Ioan. Andr. tanquam communis servatur in judicando, eandem distinctionem sequitur Felinus *in tractat. quando litera Apostolicæ novant patron. Ecclesiastum, in ultima columnæ:* dicens in consulendo, & judicando non esse recendum ab opinione Ioan. Andr. sequitur Ludovic. Romanus *in cons. 368. Alexand.* *in con. 74. volum. 4.* fuit etiam opinio Speculatoris *in tit. de jure patronatus,* & Franc. Aretin. hanc distinctionem, & plures Doctores referens, late comprobat Rochus de Curte *in tractat. de jure pat. dict. verbo, ipse vel is 9. 46. ex num. 82. & ex num. 84. concludit;* quod ubi constat, Ecclesiam esse juris patronatus, benè posse currere possessionem, & præscriptionem contra patronum; secus tibi Ecclesia sit libera, vel dubitetur; quia tunc creari, & acquiri jus patronatus per laicum, tanquam res spiritualis non potest, nisi per tempus immemoriale, per quod supplentur solemnitates, & requisita substancialia.

Eandem distinctionem post longam disputationem sequitur Baldus *de præsc. 1. part. 5. part. part. principalis, quæst. 9.*

41 quæst. 6. à principio eandem sequitur distinctionem, Vivian. de jure patro. 1. par. lib. 2. cap. 9. ex num. 10. post Lambertin. lib. 1. quæst. 30. art. 5. n. 74. Et refendo opiniones Doctorum in hac distinctione, & opinione, uti veriori, & magis communi, residet Cardinalis Dominicus Tusch. litt. I. conclus. 604. per totam Covarrua, in cap. professor. 2. part. §. 10. per totum, de reg. juris in 6.

42 Qui omnes licet in comprobationem plures adducant rationes: tamen nulla aptior, quam ea, quæ in hoc tertio articulo fuit viriliter scripta, ut nec possessio, nec præscriptio possit dari nec admitti in jure patronatus, quod ab initio non fuit creatum, nec formatum, quæ omnes doctrinæ in secundo distinctionis membro mirabiliter conveniunt, cum in eisdem terminis loquantur.

43 Et quamvis præfati Doctores in hoc secundo distinctionis membro, quando ab initio nempe non fuit creatum, nec ortum jus patronatus, admittant præscriptionem immemorialem: illud tamen mirabile, & memoria tenendum simul limitant, & probant, ut quotiescumque per instrumentum fundationis constiterit, Ecclesiam fuisse ab initio liberam, & non fuisse creatam cum servitute juris patronatus; immemorialis præscriptione nihil prodest; sed ut reducatur beneficium ad suum pristinum statum libertatis: probant Alexand: cons. 75. num. 38. lib. 4. Boërius cons. 6. maxime, num. 8. Felinus in dist. cap. causam, col. 3. de præscript. Balbus ubi proxime sub num. 9. Rochus de Curte dict. verbo, ipse, velis, dict. quæst. 36. num. 85. ad finem. Afferens quod, quando ex instrumento fundationis appetat, non intervenisse consensum Episcopi, & per consequens, nec jus patronatus; immemoriale nihil prodest cōtra libertatem beneficij: idē tenet Cardinalis Tusch. litt. 1. dist. consil. 604. num. 7. & ex Cardin. in Clement. plures, num. 5. in fine, & ex Lambert. idem tenet Vivianus de jure patronat. I. part. lib. 2. dist. cap. 9. num. 10. Dicentes quod immemorialis nunquam admittenda erit si ex authentico instrumento constaret Ecclesiam à principio fuisse liberam, in cuius doctrinæ comprobationem plurimæ aliae con-

geruntur, idem affirmantes hōc eodem tertio articulo, ex num. 30. vers. Et hinc est quod quando cumque conciderit de initiatione libertatis beneficij, cōp. Atque ideo cum in nostro catu evidenter apparet, hanc capellaniam fuisse simpli- citer fundatam absque authoritate Ordinarij: in ea uti libera nec posses- sio, nec jus patronatus potuit, ulla tempore quantumcumque longissi- mo acquiri.

44 Idem probat Rota in via Lucana iuris patronatus, 10. Ianuarij 1645. & quæ congerit Diana t. 8. ad finem. fol. 545. dum in versicu. o, minus potest dubitari firmat post alias Roæ decisiones; quod jus patronatus acquiri potest per immemorialem præscriptionem, limitat tamen nisi constet de contra- riori initio libertatis.

ARTICULUS IV.

Quasi possessio præsentia ad beneficium, & capella- niā, dum taxat attendit, inter ipsos compatronos, inter quos solum actū fuit de pertinentia juris præsen- tandi.

Sed nunquam admittitur, sed potius contemnitur ipsa quasi possessio cōtra Ordinarij deducentem in ju- dicio libertatem beneficij, & capellanij, & impu- gnantem existentiam juris patronatus.

Tuncque justè denegatur in- stitutio præsentatio per ex- istentem in tali quasi pos- sessione.

SUMMARIUM.

Error plurimorum attribuentium in- distinctionē, cō promiscue roburi quasi possessionibus juris præsentandi, ad- notatu.

Quasi possessio juris præsentandi legi- timitate.

- time quæsita juxta juris regulas at-
tendit inter ipsos præsentantes.
- 3 Et ejus præsentatio inter ceteros præ-
fertur.
- 4 Quasi possessio juris præsentandi de ni-
bilo seruit contra Ordinarium con-
tendentem libertatem beneficii.
- 5 Nec adhuc tunc prodest possidenti ad
manutentionem.
- 6 Nisi agatur de patronatu Regio, &
num. 7.
- 8 Quasi possessio præsentandi admitti-
tur quando jus patronatus non revo-
catur in dubium.
- 9 Adducitur ad idem pulchra decisio
Rotæ.
- 10 Quasi possessio præsentandi attenditur.
quando iudicium non tractatur cum
Ordinario.
- 11 Vbi apparet de non existentia juris
patronatus quasi possessio juris præ-
sentandi ad nihilum reducitur,
n. 12. & 13.
- 14 Quando agitur de libertate beneficii,
institutio denegatur præsentato per
existentem in illa quasi posses-
sione.
- 15 C. consultationibus, de jure patro-
natus; non habet locum quando agi-
tur de libertate beneficii.
- 16 Delibertate beneficii agitur, quando
ad est Fiscalis negans existentiam
juris patronatus.
- 17 Pertinentiam præsentandi debet præ-
cedere probatio existentiae negata.
- 18 Vbi agitur de libertate beneficii, prin-
cipaliter agitur de jure patroni-
tus.
- 19 Eandem quasi possessionem prodesse
contra compatronos, & non prodesse
contra Ordinarium, repugnatiam
pati videtur.
- 20 Potest quis justè possidere, quoad unum
& injustè quoad alios.
- 21 Vbi concurrunt diversa iura respectu
diversarum personarum, eadem
res potest diverso jure censeri.

præsentandi ad beneficium, & capel-
laniam, legitime quæsita juxta juris
regulas, tunc attenditur, & suos effe-
ctus operatur, quando agitum dum-
taxat de pertinentia juris patronatus
inter ipsos compatronos, & cui eo-
rum pertineat præsentatio, beneficio
vacante; quo casu cum inter ipsos
non dubitetur, nec controvertatur
jus ipsum patronatus, sed potius
supponatur ejus existentia, & entitas,
attendantur, & admittitur præsentatio
ejus, qui legitimè contra alios com-
patronos acquisivit hanc quasi pos-
sessionem præsentandi, cuius etiam
præsentato facienda erit institutio à
Prælato, ad text. cum materia, in cap.
consultationibus, de jure patronat. & latè
adducta per Noguerol. allegat. 28. ex
num. 37.

At verò, quoties dubitatur, &
controvertitur entitas, & existentia
ipsius juris patronatus si adest, vel
abest; & lis agitur cum Ordinario
clesiastico negante existentiam juris
patronatus, & contendente liberta-
tem beneficii, seu capellaniæ (cui ju-
ris præsumptio assistit) & sic ad suam
liberam provisionem, & collationem
spectare; tunc quasi possessio præsen-
tandi quæsita inter compatronos ad
nihilum reducitur & nullius est mo-
menti respectu Ordinarii, cui præ-
tendentis libertatem beneficij, & ca-
pellaniæ, nihil officit, nec præju-
dicat. Imò tunc talis quasi possessio
manet annihilata, cum non cadat
super vera, & certa existentia juris
patronatus, quod non est in rerum
natura; in tantum, ut nec adhuc
prosit ad manutentionem in præjudi-
cium Ordinarii, ac libertatis benefi-
cii, seu capellaniæ, contra quam nun-
quam adquiri potuit, quæ nunquam
litigavit, nec adfuit liti, seu litibus
cōtroversis inter ipsos compatronos,
contendentes intet se solos de perte-
nitia juris præsentandi, prout plu-
ries determinavit Rotæ, hanc distin-
ctionem præ oculis semper habens,
ut ex plurimis constat decisionibus
congestis à Ludovic. Post, in tractat.
de manutentione, observat. 32. num. 4.
& 5. in hęc Quasi enim possessio juris
præsentandi in beneficiis juris patronatus
prævalet inter patronos ius prætententes:
Vivianus, de jure patronat. 1. 5. cap. 4.
num. 6. 9. & ibi Rota decis. 78. num. 8.
Rota

Resolutioni fundamentali, descri-
ptæ in articulo antecedenti. 3. attri-
buenda erit quædam admirabilis do-
ctrina admodum conducens rei, de
qua agimus & plurimis, etiam doctis
viris ignota, errorem patientibus in
attribuendo robur quasi possessioni
juris præsentandi promiscuè, & indi-
stinctè, & absque easuum discrimi-
nem; nempe quod quasi possessio juris

& Capell. recup. Artic. IV. 25

Rota in Pisana Capellania, coram Cardinali Blanchetto apud Marquesanum de commissionibus, part. 1. fol. 438. numer. 1. & attenditur etiam in terminis Concil. Tridentin. ubi non controvertitur patronatus, sed ejus pertinentia, Rota recent. decision. 274. numer. 11. pars. 2. Rota recent. decision. 179. numer. 2. decision. 319. Buratti numer. 17. & ipse Posth. numer. 26. ita prosequitur in hæc: Quotiescumque vero non agitur inter patronos de pertinentia patronatus, sed controvertitur ipse patronatus, & agitur de libertate Ecclesie, & libera collatione, eo casu post Concil. Tridentinam, non suffragatur pro manuentione sola quasipossessio praesentandi, nisi agatur de jure patronatus Regio Rota in Bracarense de Gaufer. coram Cardinali Sacrato, apud Marquesanum de commissionib. part. 1. fol. 1054. numer. 1. & part. 2. fol. 488. numer. 2. Cavallerius decis. 609. numer. 5. & Vivian. de jure patronat. lib. 5. capit. 2. numer. 36. ita loquitur. Tunc autem attenditur quasipossessio, quando constat de existentia juris patronatus: sed controvertitur pertinentia; secus quando dubius itur de ejus existentia, quia tunc sola quasipossessio non suffragatur, nisi verificato jure patronatus cum cause cognitione ad formam Concilii Tridentini: & sufficit, ita semel fuisse verificatum, ut in Firmiana, juris patronatus 17. Iunii. 1588. coram Cardin. Pamphil. & in Volaterrana capellania 28. April. 1595. coram Cardin. Blanqueto, & in Comensi, juris patronatus 20. Iunii. 1601 coram Cardin. Serafin. &c. Et iterum ipse Vivianus idem per eadēm verba; & per easdem decisiones, repetit eodem libr. 5. capit. 4. sub numer. 69. versic. Item procedit, quando constat de existentia juris patronatus, & solum dubitatur ad quem pertineat; secus quando non constat de juris patronatus existentia, quia tunc sola quasipossessio non suffragatur, nisi prius verificatio iure patronatus, cum causa cognitione, &c.

7. Et quod quasi possessio praesentandi quæ sita per unum contra alium patronum prospicit ad præscriptionem, intelligatur, nisi de initio libertatis beneficii appareat, probat Burattus in decision. 172. numer. 2. & in Salgado Tom. III.

decision. 338. numer. 1. quas sequitur Barbos. ad Tridentin. sess. 25. de reformat. capit. 9. ubi numer. 21. versic. Et primo probatur, ad finem, & sub numer. 30.

Et quod quando jus patronatus non revocatur in dubium, ut tunc dumtaxat prospicit quasipossessio praesentandi ad beneficium; optima est decisio Farin. tom. 1. in recent. 374. numer. 3. fol. 342. ubi idem sepiissime ita determinasse Rotam, affirmat, & in decision. 697. numer. 2. eodem tom. 1. & in decision. 548. numer. 2. tom. 2. eandem distinctionem attinet Menoch. consul. 90. 128. tom. 1.

Quibus adde pulchram Rotæ decisionem apud Farinacium in posthumis, tom. 1. decision. 179. quæ ita ait: Et non obstat dispositio sacri Concil. Tridentin. sess. 24. de refor tollens quasipossessionem juris patronatus: Quia non habet locum, quando non dubitatur de existentia juris patronatus, sed agitur tantum de pertinentia inter ipsos patronos, inter quos nihil voluit Concilium innovare, &c. satis patet sacram Concilium voluisse providere solum in casum, quo ageretur de libertate beneficii. & sic de ipsa substantia juris patronatus; non autem de pertinentia inter ipsos, &c. Eadem Rota apud Farinacium in posthumis, dist. tom. 1. decision. 132. numer. 6. illic: Rota resoluta coram Antonio Augustino, quæ possessionem praesentandi contra Ordinarium apponi non posse nisi appareat legitime de existentia juris patronatus, & coram Gropperio decision. 157. inter manuscriptas diversorum. &c.

Hanc doctrinam etiam obiter attinet Noguerol. allegat. 28 ubi postquam fundavit quasipossessionem sui clientuli juris patronatus gentilitii, & ex numero 37. quod per eum praesentato debetur institutio, ut doctrina tecum curreret, & absque dubio, ita dixit in numero seq. 38. & cum hec causa non sit cum Ordinario sed inter praesentatos à patronis, non est necessarium existentiam patronatus fundare, cum hoc omnes praesentati fateantur, ut per Barbosam de jure Ecclesiastico, l. 3. cap. 1. n. 24. &c. Qui claram agnovit distinctionem hanc, fundatam in hoc articulo 4. Ut non suffragetur quasipossessio praesentandi contra Ordinarium, postquam

liti se opposuit pro libertate beneficiorum recuperanda,

Hæc doctrina prorsus destruit intentum D. Ioannæ Mariæ, & per eam præsentati, tum quia evidenter apparet de non existentia juris patronatus, cum ab origine foundationis hujus capellaniæ defecisset consensus, & authoritas Ordinarii super quo non potuit cadere quasi possessione, ut firmiter manet comprobatum in articulo precedenti 3. pertot.

Adhuc tamen cum quasi possessione, quam habere prætendit Dom. Joanna, fuerit acquisita inter alios patrohos, inter quos non fuit deductum, nec controversum ipsum jus patronatus, nec ejus defectus, nec de ejus existentia actum, tunc hæc quasi possessione eidem suffragari poterat adversus ceteros compatronos, contra quos fuit acquisita, agendo solum de pertinentia juris præsentandi.

At vero postquam in hac, antecedenti vacatione capellaniæ, compartuit Fiscalis Dignitatis Abbatialis pro libertate capellaniæ, negans, & impugnans existentiam juris patronatus, asseverans esse meræ collationis pertinentis de jure, Dignitati Abbatiali, non potest contra eam allegare, & opponere quasi possessionem ex tot Rotæ expressis decisionibus, & maxima Doctorum allegatione, in hoc 4. art. & ita super uberrimè dicendis.

Merito igitur in hac præsentii, & in præcedenti vacatione contempta fuit præfata quasi possessio præsentandi, & simul præsentati exclusi ab institutione per eos prætensa, nam quando agitur de libertate beneficiorum, non debetur institutio præsentatio ab existentibus in quasi possessione præsentandi, nisi prius plenè, & cum causæ cognitione probetur existentia juris patronatus, & ad possessores prædictos pertinere, prout in iis terminis declaravit S. Congregatio, Concil. Tridentin. & plurimes determinasse Rotam, ipsa testatur, in decisione 444. numer. 2. post tractatum Indonis posthui: & quod caput consultationibus de jure patronatus doni habeat locum in isto casu, ex aliis probatur, articul. 3. prope finem,

quod facere non curavit, nec Dom. Joanna Maria; nec ab ea præsentatus, nihilominus quod per Fiscalem Ecclesiasticum instantissime negatum fuit jus patronatus.

Et tunc dicitur tractari de existentia juris patronatus, quando aliqui comparet in lite pro defensiohe libertatis beneficiorum, seu capellaniæ negando jus patronatus adesse, quo casu prætendens sibi competere, allegans quasi possessionem, clare, & aperte tenet probare plenè existentiam: nam dum hæc controvertitur, & de ea dubitatur, quasi possessione, quæ illam supponit nihil suffragatur; quia interim contra se habet præsumptionem juris, assistitem libertati beneficiorum, & ne-gantem fuisse onere juris patronatus gravatum, prout probatur superius, artic. 3. numer. 2. nam prætensionem perirrentiam necessario debet præcedere existentia cognitio, & probatio; quoties negatur: pulcherrima adest decisio Rotæ, Ale-xandr. Ludov. decision, 381. pér totam prout ibi, numer. 1. 3. 4. & 5. ita ait: Ubi simpliciter fuisset actum de pertinentia juris patronatus, in necessarium antecedens fuit supposita ejus existentia; quia scut qualitas non potest stare sine subjecto, & substantia, leg. ejus qui in provincia, &c. ita etiam ad cognitionem qualitatis debet præcedere cognitione substantia, cum secundum Philosophum, primò queratur, quid sit postea quale sit. Bald. in l. 2. sub numer. 1. vers. Glossa tenet contrarium, ubi etiam Castren. sub numer. 3. vers. Glossa reprehendit, Cod. de bonor. posse. secundum tabulas; nec potest dicere probata qualitas, si prius non fuit probata substantia, latè Bald. consil. 465. numer. 1. cum multis sequentib. ad numer. 4. Decius consil. 508. numer. 5. Ay. mon consil. 21. post numer. 5. unde cum de existentia juris patronatus partes sint concordes; de ea prius est agendum, &c. Hactenus de celebri decisione, iis quæ dicta sunt in hoc articulo consonante.

Quia in hoc casu, quo defenditur libertas beneficiorum, principali-ter agitur, cum plena causæ cognitione jus ipsum patronatus, ut per plura comprobat Lotterius de re bene-ficiari,

ficiali, l. 2. quæst. 13. ex numer. 114. cum multis seqq.

Sed prius quam hinc abeamus, difficultas ingens circa prædicta à principio hujus 4. articuli, se offert discussienda: tot Rotæ decisiones, nec non tot Doctorum authoritates, constanter affirmant; quasi possessionem juris præsentandi acquisitam contra compatronos super pertinentia, contra illos possessori prodesse. Eandem tamen possessionem contra Ordinarium tractantem de libertate beneficij nullatenus suffragari, nam eadem possessio sibi ipsi videtur repugnare, cum una, & eadem res non debeat diverso jure censeri, l. eum qui ades, ff. de usu capionibus, capit. qui circa, de privilegiis.

Cui difficultati facile respondes, si consideras, quod potest quis iuste possidere quoad unum, & in iuste, & virtuosè quoad alium, l. fin. ff. de acquirend. possess. l. 1. §. fin. ff. uti possidetis, l. eodem titul. l. res alienas, Cod. de rei vendicat. Marta. consil. 94. numer. 2. Noguerol. alleg. 31. numer. 56. Et 57. Ludov. Posth. de manutent. obser. 40. ex numer. 109. Maresc. viar. resolut. l. 2. capit. 121. numer. 6. Scaccia de appell. question. 17. limit. 6. membr. 4. numer. 63. Et 92. Nos, in tractat. de protect. Regia, 4. part. capit. 8. numer. 97. Nam contra compatronos existentes in liti, & se defendantes iusta judicatur possessio: contra Ordinarium verò & libertatem beneficij iuste iusta dicitur, cum contra Ordinarium, & libertatem beneficij non potuit acquiri, cum non fuerit in liti, nec de libertate beneficij alias controversum fuit ac sic nihil mirum, quod eadem possessio diversimodè operetur, quia ubi concurrent diversa iura, & separata respectu diversarum personarum, eadem res potest diverso jure censeri, ut post alios Gonçlez ad regul. 8. de. Alternativis, §. 8. proœmiali, numer. 65. Et 70. Giurb. ad constitut. Messanens. capit. 9. glos. 10. ex numer. 5. Fusarius de substitut question. 297. numer. 24. ad numer. 28.

ARTICUL. V.

Quasi possessione juris præsentiandi ad beneficium, seu capellaniam, nunquam transit in successorem, si vè filium sive heredem, nisi iste postea illam actualiter apprehendat per præsentationem admissā.

SUMMARIUM.

- 1 Tres instantiae dantur, quarum quilibet destruit quasi possessionem præsentiandi, etiam supposita existentia juris patronatus.
- 2 Quasi possessione præsentiandi quantumcumque legitimè acquisita per patrem, non transferitur in filium, etiam heredem,
- 3 Nisi ipse possessionem actuellem apprehendat præsentando in aliqua vacazione subsecuta.
- 4 Cum heredes facti sumus, omnia iura ad nos transirent, praterquam possessio, que nisi actualiter apprehendatur, ad nos non transiret.
- 5 Animas, quo retinetur possessio, extinguitur cum defuncto.
- 6 Quasi possessione præsentiandi non transiret in successorem, etiam filium, etiam stante statuto, ut possessio transferatur in successorem ipso jure.
Quia tale statutus non admittitur contra Ecclesiam, nec in foro Ecclesiastico, ibidem.
- 7 Ex presentatione facta persilium non admissa, nulla acquiritur quasi possessio.
- 8 Actus quasi possessionis ad sui essentiam requirit, ut sortiatar efficiam.
- 9 Actus præsentiandi, qui dedit causam liti, non est in consideratione.
- 10 Filia, que nititur præsentationibus patris, post cujus mortem non presentavit nihil agit.
Etiam si ipsa filia se herede sui patris probet, ibidem.
- 11 Possessio patris alia est, alia possessio,

filiae etiam hæredis.

12. Quasi possessio præsentandi transit in successorem, si jus patronatus sit annexum dignitati, vel majoratui ex ratione.

13. Alia est possessio patris, alia filii.

IN articulo 4. antecedente prorsus destructam reliquimus quasi possessionem juris præsentandi ad hanc capellaniam oppositam per D. Joann. Mariam, & ab ea præsentium: nunc insuper aliæ tres instantiæ dandæ sunt in hoc 5. articulo, & in duobus articalis sequentibus 6. & 7. & ex quolibet manifeste apparebit, quod etiam suppositio, jus patronatus ortum fuisse ab origine foundationis, (quod negatur) ejusdem D. Joanne quasi possessio nihil prodefesse potest in capellaniæ vacatione, ipsa namque prætendit patri suo acquisitam fuisse quasi possessionem ex duabus præsentationibus, & sic in eandem, sive ut filiam, sive ut hæredem transivisse, quæ quidem prætensio vana est.

Nihil etenim in jure constantior, & probabilior regula est, quam negativa sententia in hoc puncto, communiter comprobata, & à nemine contradicta, quod quasi possessio præsentandi ad beneficium, seu capellaniam quantumcumque legitimè acquisita per antecessorem, non transeat, nec transferatur in successorem, etiam hæredem, nec etiam in filium, nisi ipse successor, seu hæres per se postea possessionem actualem, & cum effectu apprehendat, præsentando nempe ad beneficium in aliqua vacatione, præsentatione admissa, & effectum sortita: & ut in uno, quamplurimos Doctores referant, accurate, & plenissimè de hoc tractantem Ludovisium Posthium adduco in tractat. de manutentione, observatione 55. à princip. omnino ad longum, videndum, & signanter de quasi possessione præsentandi ad beneficium legitimè acquisita per Authorem, ut non transferatur ad successorem; ex numer. 23. cum multis sequentib. quamplurimos allegantem Doctores antiquos, & modernos, ac insuper decem & sex decisiones Rotæ, quæ alias plures recensent, juxta text.

inl. cum hæredes facti sumus, omnia iara ad nos transeunt, preterquam possessio, quæ nisi naturaliter apprehendatur, ad nos non transit. ff. de acqui-
rend. possession. Nam cum possessio animo retineatur, animus in succes-
sorem non transfertur, quia cum defuncto animus extinctus fuit & cum eo simul possessio extincta, ideo nulla remansit, quæ transferri pos-
sit in successorem, sive filium, si-
ve hæredem, ad quod plura jura,
Doctores, & Rotæ decisiones vide-
re est per ipsum Ludovis. Posthium
diel. observat. 55. ex numer. 25. usque
ad numer. 32. amplissimè etiam in no-
stris terminis Cyarlinus controver-
siar. capit. 107. ex numer. 25. cum se-
quentib.

Quæ constans doctrina æqualiter procedit, & operatur, etiam stante statuto, aut lege mandante transferri possessionem defuncti in hæredes, vel successores ipso jure: quia non admittitur contra Ecclesiam, & in foro Ecclesiastico: ut post innume-
rables penè Doctores, & decem septem Rotæ decisiones, probat Posthius loco proxime citato, ex na-
mer. 33. latissime Cyarlinus controver-
dit. capit. 107. ex numer. 32. & se-
quentib.

Quomodo igitur poterit D. Ioan-
na Maria juvare possessione quæ:
sira per patrem suum, cum ipsa pro-
se nullam apprehendisset in aliqua
capellaniæ vacatione, quæ licet in
præcedenti præsentare tentaverit,
non fuit admissa, sed potius expref-
sè repulsa, & ab ea præsentato ju-
stè negata institutio constituta li-
bertate capellaniæ, non subjecta:
oneri patronatus; & ideo collata fuit
ab Ordinario assistente liti, & impu-
gnante illud jus patronatus, ab eoque
provisus quietè capellaniam posse-
dit usque ad obitum nemine contra-
dicente, nec reclamante, ut videre
est infra in articulo 7.

Cum actus quasi possessionis præ-
sentandi, ad sui essentiam, & va-
liditatem præcisè requirant, ut sor-
tici sint effectum, capit. querelam, de
election. capit. consultationibus, de ju-
re patron. plures per Vivian. de ju-
re patronat libr. 5. capit. 2. numer. 12.
Ludov. Posthius de manutention. ob-
servat. 15. num. 8. Imò ista præsentatiæ
D. Ioanno

- 9 D. Ioannæ dedit causam liti motæ per fiscalem illi se opponenti pro libertate capellaniæ, & actus, qui derant causam liti, non sunt in consideratione ad quasi possessionem quærendam, Posthius observat. 17. numer. 44. Alexand. Ludov. decis. 669. num. 4. ubi Oliverius Beltraminus liti. C. adducit plures Rotæ decisiones concordantes
- 10 Et ultra supra' dicta non omittenda erit doctrina Cyarlini dict. controversial. 107. quam aptissima nostro casui, ex num. 25. in hec: In quo tamen possessorio D. D. Galinganus bene brobarit se possidere dictum beneficium, & D. Episcopum esse in quasi possessione conferendi illud ita D. Iulia male probavit, se esse in quasi possessione presentandi, quoniam ipsa nunquam praeventavit, sed tantum nititur presentationibus paternis, ut colligitur expressè ex ejus capitulis, de quibus in processu: & propterea cum ipsa nunquam presentaverit, non potest dici quod fuerit in quasi possessione presentandi & sic non potest juvari beneficio manutentionis, &c. Quod ad longum prosequitur multis comprobans, videntur ex numer. 30. & 25. qui numer. 27. ita prosequitur ad immediatum casum nostrum, nec obstant presentationes à dicto ejus patre; cuius dicta D. Iulia fuit heres; cum ipsa nunquam haberet usum presentandi, & possessio defuncti ad presentandum non transit ad heredem sine apprehensione, & actu facti, &c. adducit plura jura, plures Doctores, & Rotæ decisiones; & numer. sequentibus videntur, quia alia est possessio patris, alia filiæ, ut dixit Rota in una Bracarense de Ganfer. 16. Iunii 1604. coram Sacrato, ut apud Marquesan. de commiss. appell. in poss. Salvian, part. 1. §. 2. decision. 43. numer. 2. fol. 1054. Cyarlyn. dict. capit 107. num. 29.
- 11 Praefati tamen limitant hanc regulam, & ejus doctrinam, ut non procedat, quando jus patronatus est annexum alicui dignitati, vel majoratu, quoniam cum dignitas possideat, cuius possessio non extinguatur per obitum possessoris dignitatis, & majoratus; semper remanet, & continuatur in ipsa dignitate, cuius nomine successor potest agere: ad latissimè cumulata

Salgado Tom. II.

per Ludovis. Posth. dict. observ. 55. ex num. 99. usque ad num. 102.

ARTICULUS. VI.

Quasi possessio præsentandi ad beneficium acquisita cum mala fide, (& multo minus cum vera mala fide) ad nihil suffragatur, etiam immemorialis.

SUMMARIUM

- 1 Quasi possessio juris præsentandinum adquiritur cum mala fide, & num. 2.
- 3 Præscribens contra instrumentum, quod penes se habet, dicitur esse in vera mala fide excludente quasi possessionis acquisitionem, & num. 4.
- 5 Presentato per existentem in quasi possessione præsentandi cum mala fide, denegatur institutio.
- 6 Et datur presentato à vero patrono habiente ius in proprietate juris patronatus.
- 7 Habens scientiam fundationis disponentis in favorem heredi, & præscribens, ut gentilium ob malam fidem, præscriptio non probat.
- 8 De mala fide præscribenium quotiescumque constituerit aut aliter de injusto principio appareat, etiam possessio immemorialis juris patronatus non suffragatur.
- 9 In materia juris patronatus ad observandam quasi possessionem præsentandi, idem est constare de proprietate per instrumentum authenticum, quod per rem judicatum, vel confessionem partis.

Alio modo inexcusabilis probatur defectus, & totalis ruina quasi possessionis præsentandi prætentæ à D. Ioanna Maria, & patre suo; nam ut jus præsentandi acquiri possit, inter cætera requisita, præcipuum, & magis essentialis est bona fides; taliter ut hac deficiente, nunquam potuit acquiri quasi possessio; copiosè

c 3

per

- per Vivian. de jure patronat. part. 2.
lib. 5. cap. 2. num. 12. melius, & latius,
cap. 4. num. 30. cum sequent. Garcia de
benef. part. 5. cap. 5. num. 67. & sequen-
tib. Gratianus. discept. cap. 310. n. 78.
& sequent. Gonçalez de alter. gloss.
45. §. 2. n. 53. Posth. de manut. cap. 32.
num. 27. Merlin. in dec. 870. num. 21.
Sed sic est quod D. Joanna Maria,
ejusque authores erga præsentatio-
nes ad capellaniam hanc, non solum
reperiuntur in mala fide, sed etiam
in vera mala fide, ergo ab ea præ-
sentatus exclusus est ab institutione,
quæ sibi justè denegata fuit, destru-
cta quasi possessione præsentandi ob-
veram suam malam fidem.
- 3 Probatur manifestè, quia titulus
instrumentalis fundationis (ex quo
prætendebant patronatum gentili-
tium) semper penes eam, & patrem
stetit, illique illum exhibuerunt, &
præsentarunt in litibus, & illo nite-
bantur; ex quo non solum non con-
stat de tali patronatu gentilitio, sed
nec de patronatu aliquo relicto etiam
hæreditibus fundatoris, prout ad lon-
gum manet verificatum in articul. 3.
& articul. 4.
- 4 Ex quo resultat vera juris resolu-
tio, quod is, qui penes se habet titu-
lum, & instrumentum, si vult præ-
scribere contra contentum in eo, di-
citur habere veram malam fidem, &
non potest præscribere tanquam ma-
la fidei possessor; multis comprobant
Petr. Barbos. in rubric. Cod. de præscript.
30. vel 40. annorum, ex numer. 341.
alque ad num. 348. sequitur, & simul
comprobat Castill. in tract. de tertiiis.
c. 26. ex n. 30. apud quos plurima fun-
damenta in corroborationem videnda
erunt hujus singularis doctrinæ.
- 5 Unde mirificè inferitur, quod quam-
vis alias præsentato per repertum in
quasi possessione præsentandi debeat
regulariter fieri institutio, juxta di-
spositionem capit. consultationibus, de
jure patronat. tamen quando constat
de mala fide præsentantis; negatur
institutio per eum præsentato, & da-
tur præsentato per habentem jus in
proprietate patronatus, ut ex Lam-
bertin. de jure patronat. l. 2. part. 2. q. 3.
art. 6. n. 8. quando ex instrumento fun-
dationis resultat jus pro proprietario,
ut in terminis probat Rota apud Fari-
natium in posthum. decis. 180. ex n. 1. &
- per totam, tom. 1. fol. 172. ubi n. 3. firmat
hanc sententiam sæpiissimè. Ro. am
fuisse secutam: referunturque ibi-
dem undecim decisiones Rotæ pro se-
curitate hujus verissimæ doctrinæ.
Vnde possessio prætensa à præsentato
per D. Joannam Mariam undique in-
venitur annihilata, prorsus destru-
cta, & sine effectu; & absque ullo im-
pedimento est jus Ordinarij ad meram
collationem, & liberam hujus capella-
niæ provisionem.
- Et ad prædicta, celebris est Rotæ 7
alia decisio, penes Merlinum, 750.
tom. 2. quæ, ex n. 6. 7. & 8. ita determi-
nat: Veram quatenus etiam præscriptio
probata fuisset, nom suffragaretur Stephano:
Tum quia Joannes tertius, à quo Ste-
phanus jus suum deducit sciebat, jus pa-
tronatus esse hæreditarium, & ad hære-
des spectare; nam in præsentatione anni
1581. dixit se præsentare ex fundatione
Lamberti, in qua expressè legitur, pa-
tronatum fuisse pro hæreditibus præservatum,
&c. qua posita scientia, & mala fide,
nullo modo jus præsentandi præscribere
potuit. Rota decis. 150. n. 5. part. 4. &
decis. 373. n. 5. part. 5. recent. & coram
bonæ memorie Cardinali Cevalerio, decis.
69. n. 7. ac decis. 91. num. 10. & 11. 8
- Et quod quandocumque constet
de mala fide præscribentium jus pa-
tronatus, vel aliter de injusto princi-
pio appareat, immemorialis præscri-
ptio, quantumvis legitimè probata
fuerit, nihil eis suffragetur; cum tunc
cesserit præsumptio, quam regulariter
pro se habet Immemorialis, traditur
per Hierony. Gonç. exactè tractan-
tem, de alternat. gloss. 18. n. 48. & 49.
Piasequium in praxi nova Episcop. c. 5.
num. 7. Aloff. Riccius. in prax. fori Ec-
clesiast. resol. 129. quos refert. Barbos. in
tract. de offic. Episcop. tom. 2. alleg. 72. n.
mer. 29.
- Comprobatur ulterius, quod etiam
data vera, & legitima quasi possesso-
ne in hac prætensa patrona eo ipso,
quod per instrumentum fundationis
apparet ad se non pertinere consan-
guinitatis jure sed ad hæredes fun-
datoris, vel ad alium quemlibet, sua
quasi possessio resoluitur: in hac ete-
nim materia, ut scilicet constet de
proprietate juris patronatus: ad ex-
cludendam quasi possessionem; idem
est de illa constare per instrumentum
fundationis, quod per rem judicatam,
vel

vel confessionem partis; ut per alias decisiones Rotæ comprobat Merlin. decis. 450. ex n. 4. cum seqq. alij DD. &c Rotæ decisiones allegantur ad hoc idem in ferius, articulo 14. num. penult. & final. Atque igitur justissimè denegata fuit institutio præsentato per hujusmodi quasi possessionem, de cuius mala fide evidenter appetit.

A R T I C . V I I .

Ordinarius repertus in ultimo statu conferendi capellaniam præfertur quibuslibet, etiam habentibus quasi possessionem quæsitam in antecedentibus vacationibus, ex quo justè denegatur institutio præsentato per eum.

Verba inepta sententiæ, quæ non conveniunt, nec significantur ex Actis processus; delentur ab ea.

S U M M A R I U M .

- 1 Ultimus status pro Ordinario collatore interrupit quasi possessionem præsentandi antecedentem.
- 2 Status ultimus Ordinarij attenditur, & præfertur cui libet quasi possessori antecedenti.
- 3 Quasi possessio præsentandi sicuti unicuius contrario amittitur.
- 4 Ordinarius adquirit quasi possessionem contra patronum, si constet eum contalisse beneficium tanquam liberum.
- 5 Sententia declarans beneficium esse liberæ collationis, à qua non fuit appellatum, bene probat.
- 6 Ex actu ultimo liberæ collationis, denegatur institutio præsentato per habentem quasi possessionem antecedentem.
- 7 Sententia lata jure devoluto non parat perpetuum præjudicium quasi possessori; sed pro illa vice tantum.
- 8 Quasi possessio Ordinarij ex sententia

- lata jure devoluto non est perpetua, sed pro illa vice devolutionis.
- 9 Sententia negans absolutè jus patronatus, applicatio provisionis facta postea Ordinario pariter debet esse absoluta, & sine limitatione aliqua.
- 10 Sententia negans jus patronatus, alia applicatione non facta Ordinatio, tacitè includit collationem Ordinario pertinentem de jure.
- 11 Beneficium esse juris patronatus, & libere simul collationis; Contraria sunt, quæ non concurrunt.
- 12 Iuris patronatus impedimento sublatto, beneficium recuperat libertatem ipso jure.
- 13 Verba judicis debent intelligi secundum mentem juris.
- 14 Sententia verba debent impropriari, ut rei de qua agitur, convenienter.
- 15 Et ne minorem substantiam rei.
- 16 Sententia verbum vitiōsum, non convenientis actis processus, tanquam ineptum delentur ab ea.
- 17 Sententia recipit declarationem ex actis processus.
Et secundum naturam actus intelligenda, etiam ejus verba impropriando, ibidem.
- 18 Non omne verbum iudicis in sententia prolatum vim sententiae habet.
- 19 Index in sententia dicens, per hanc nostram sententiam diffinitivam, non ideo dicitur diffinitiva, si sue natura est interlocutoria,
- 20 Inepta iudicis assertio in sententia, non est attendenda.
- 21 Index reservans in sententia sue persone taxationem expensatum, expresso nomine proprio, deletur, quia contrarium est juri,
- 22 Sæpe supervacanea verba scribi solent sine virtute aliquid operandi.
- 23 Non nomen fictum impositum actui, sed effectus actus, qui geritur, attendi debet.
- 24 Inhibitioni habenti effectus perpetuæ, si à Judice imponatur nomen temporalis, & supercessoria, non attenditur.
- 25 Devolutio capellaniae non causatur, si presentatus alias incapax dispensationem ostendat.
- 26 Patronus laicus plures accumulativè presentans, si primus sit incapax, uni ex aliis institutio facienda erit.

²⁷ *Sententia applicans provisionem Ordinario ex causa devolutionis, quæ ex actis, non apparet, inepta causa deletur, manente dispositione illæsa,*

Quando ex tot capitibus quasi possessio D. Joannæ undique impugnata, non maneret destructa, sed potius illæsa, & integra; adhuc insurgeret alia instantia, ex qua prorsus efficitur contemptibilis; si ultimum, & immediatum statum hujus capellaniæ attendamus. Nam hæc quasi possessio (cui D. Ioanna, & ab ea præsentatus inaniter innititur) interrupta remansit ex sententia contra se lata in proxime antecedenti vacatione, ex qua declaratum fuit, D. Ioannam carere possessione ob defectum probationis, & quod nominatio Capellani pertinebat Dignitati Abbariali quæ suo jure utens, ad illam nominavit, & contulit D. Didaco Clavixo, qui adeptus est titulum, & possessionem quietam hujus capellaniæ, qua usus fuit usque ad sui obitum, aliis adversis partibus non impugnantibus, nec appellantibus à dicta sententia, nec ejus possessione data, sed patientibus eam transire in rem judicatam, prout constat ex actis illius vacationis huic processui accumulatis.

Ex quo sequitur, ultimum statum, & quasi possessionem omnino prævalere, & preferri debere cuilibet alterius anteriori possessioni, ad latè congesta per Ludovicum Posthium de manutentione observation. 71. $\text{C}^{\circ} n. 50.$ $\text{c}^{\text{a}} \text{m} \text{m} \text{a} \text{l} \text{i} \text{s} \text{f} \text{e} \text{q} \text{q}.$ $\text{C}^{\circ} \text{o} \text{b} \text{s} \text{e} \text{r} \text{v} \text{a} \text{t}.$ 73. $\text{ex} n. 1.$ Nam possessio juris præsentandi, sicuti unico actu acquiriatur, unico actu similiter amittitur, ut ex aliis Vivian. de jure patronat. l. 5. cap. 4. nu. 63. Ludovic. Posth. observatione 18. num. 49, Augustin. Barbos. voto 47. n. 212. C° num. 205. l. 2. tom. 1. Et quia quasi possessio præsentandi amittitur, semel cassata presentatione per Episcopum, Innocentius in cap. 2. num. 2. de rescriptis, Vivianus de jure patronat, l. 5 c. 4. n. 42.

4 Ordinariusque adquirit quasi possessionem contra patronum, si constat contulisse beneficium, ut liberum; Hieronym. Grabiel consil. 185. l. 2. Vivianus ubi proxime. num. 55. Et sen-

tentia declarans beneficium esse liberæ collationis, si ab ea non fuerit appellatum, & ex actis justificetur, plene probat: Barbos. voto 112. ex num. 20. Quod utrumque verificetur in nostro casu, adest sententia declarans jus Dignitatis, non appellata, sed translata in rem judicatam, & executioni mandata, cujus justitia manifestatur, & justificatur ex actis hujus processus, & ex illi accumulatis; ex quibus notoriè constat de jure Dignitatis, & de notorio defectu justitiæ partis adverse, & ex mirabiliter comprobatis, art. 3. 4. 5. $\text{C}^{\circ} 6.$ $\text{C}^{\circ} \text{i} \text{n} \text{h} \text{o} \text{c} 7. \text{c} \text{u} \text{m} \text{f} \text{e} \text{q} \text{q}.$ quibus nihil ostendit ostensum fuit.

Et optimè ad propositum conduit Rotæ decis. 444. num fin C° ex num. 2. Ludovisi Posth. post tractatum de manutentio. in hæc: De anno tamen. 1577. aderat collatio Ordinarii capellaniæ, tamquam de libera que fuit effectuata, C° erat ultima hodie per mortem propria ab Ordinario capellania vacaverit, C° sic ultimus status erat literæ collationis ex his fuit conclusum, Ioannem Baptistam præsentatum, non esse instituendum, $\text{C}^{\circ}.$ Quæ dicacio videatur emanata pro hoc casu, & lite, de qua agimus in præsenti 7. art. ex qua simul constat ius præsentandi pœcedens, sed denegatur etiam institutio præsentato

Arguit forsan adversarius, & dicit, adstringor solutionibus precedentibus, ex art. 3. $\text{c}^{\text{a}} \text{m} \text{f} \text{e} \text{q} \text{q}.$ huic tamen contentæ in hoc 7. facile responderem, cum ex eadem sententia constet, non mansisse perpetuè interruptam quasi possessionem suam, cum nec condemnatio, nec applicatio juris conferendi fuit perpetua, & absoluta, sed limitata tantum ad illam vacationem, cum fuerit lata in causa, & casu devolutionis illius provisionis ad Dignitatem Abbatialem, ut expresse constat ex ejusdem sententiæ verbis, ibi: Que deyo de declarar y declaro, que el derecho de presentar tota por esta vez à la Dignidad.

Atque ideo illa quasi possessio Dignitatis fuit temporalis, & momentanea, quæ tantum duravit pro vita D. Didaci Clavixo ab Ordinario provisi, & pro illa vacatione dumtaxat, cum verbis sententiæ sit standum habentis ex sui naturâ strictam interpretationem, ex vulgaribus,

Cui

Cui facilè satisfit , quoniam sententia à principio adjudicavit absolute provisionem Ordinario. cum absolute etiam neget jus patronatus omnibus illud prætententibus , quia applicatio facta Ordinario (ad quem de jure pertinet beneficiorum provisione , cessante juris patronatus impedimento) debet correspondere absolute negationi juris patronatus . cū non deberet provisio capellaniæ in aëre manere in vacationibus futuris ; sed devenire omnino ad eum , qui de jure potestatem habet beneficia vacanta conferendi : ad quod sufficeret sola negativa sententia juris patronatus , & ejus existentia , ut tacite includeretur pertinencia providendi ad Ordinarium , cui jus ad hoc assistit , quia exclusio unius ex contrariis , est inclusio alterius ; l. cum Prætor. ff. de judic. l. maritus i. i. C. de procuratorib. l. quamvis. C. de pignorib. l. ait Prætor. S. sed quod Papini anus. ff. de minorib. text. in capit. nonne , de presumptiōib. quemadmodum contraria simul stare non possunt: prout foret , si beneficium esset juris patronatus , & liberè collationis; ita per remotionem unius , sequitur admisiō alterius ; l. si ē inter ff. de except. rei. judic. a. l. hoc verba , ille , aut ille , i. 24. ff. de verbis , signif. & uno admisso , removetur alterum Surdus decis. 24. num. 10. & decis. 92. n. 11. Gonçalez ad regul. 8. Cancel. lar. gloss. 54. num. 24. & gloss. 57. n. 6. Gratian. tom. 5. discept. 891. n. 18. Et 12. impedimento juris patronatus sublatto , res redit ad suam Primævam naturam , & libertatem , prout loquendo in jurisdictione Ordinarii recuperata sublatto impedimento , scitu dignissima videnda erunt in Commentariis nostris , de supplicatione ad sanctiss. 2. part. cap. 25. ex num. 37. cum multis seqq.

Quare ne hæc sententia sibi ipsi videatur repugnans , ex cap. inter dilectos. §. ceterum , de fide instru. vel interpretanda ad sensum juris , ut , pro illa vice , non excludat cæteras vacationes futuras , cum non loquatur taxativè , quia verba Judicis debent declarari & interpretari secundum sensum juris , ad latissimè adducta personis in tractatus de protest. Regia. 4. part. c. 10. ex n. 49 cum seqq. Et ne sententia iniqua , & injusta detegatur,

ex eadem parte , ibidem num. 50. Et de utroq[ue] latius in eadem 4. part. cap. 32. ex num. 62. cum multis seqq. Et impro priari debent verba , ut rei de qua agitur convenienter: §. nanc. autem admonendi , ubi gloss. verbo , dederint. Institut. quibus alienare liceat , vel non , l. si verò in principio. ubi glossa , Bartolus. & Bard. ff. locati , cap. constitutus , de Religios. domibus. Et verba ita intelligenda , ne mutent substantiam rei , l. cum falsa. C. de juris & fact. ignorant. Menoch. cons. 372. ex num. 18. Vel si velimus eam intelligere literaliter , & prout sonat verbum illud por. est. vez. Acteo inepium est , ut à sententia sit delendum: nam prædictum verbum solum cadit super judicio devolutionis , de qua nec ullum verbum tractatum fuit in illo judicio , nec quidquam aderit in eo , ut verificari , vel cadere possit devolutionis sententia , ut ex actis exactè visis apparet manifestè; atque ideo quando in aliqua sententia reperitur aliquod verbum superfluum , vitiosum , non conveniens , nec applicabile actis processus , & ejus probationibus tanquam inepium à sententia deleri debet; cum ex eisdem inepitudo deter gatur. Hæc est Bartoli doctrina , in l. demonstratio , in princip. quest. 7. n. 15. ff. de condition. & demost. Socin. in l. si quis in fundi vocabulo , n. 1. ff. de legat. 1. Cephal. in cons. 422. n. 14. Bartazzola in cons. civil. 60. num. 10. & ex num. 6. & seqq. ubi affirmat quod ex eo , quod sententia recipit declarationem ex processu , & actis quia sententia debet interpretari secundum naturam actus , super quo lata est , ubi alios allegat ; etiam verba impro priando Graveta cons. 131. num. 7. idem tradit. Menochius. in consil. 80. n. 44. & cons. 130. n. 33. quos sequitur Bartazzola. di & cons. 60. n. 7. plura per Ozascum decis. Pedemontana 64. num. 3. & seqq. Unde fit , quod non omne verbum 18. Judicis in sententia prolatum vim sententiæ obtinet : ita per Caput quens. firmat Rota diversor. decis. 34. Conclusum. num. 12. versic. Et non omne verbum. part. 2. Cæsar. Comtard. in l. unic. limit. 2. §. 5. n. 19. C. si de momen tan poss. Sigismundus Scaccia de appell. l. 3. cap. 2. quest. 17. limit. 6. membro 9. num. 9.

Hinc optimè Felinus in capit. signifi cat.

ficavit, de rescriptis, verso. Similiter.
 19 reddit exemplum, quod licet iudex dicat in sententia, per hanc, nostram sententiam diffinitivam, non ideo dicitur sententia diffinitiva, si sui natura est interlocutoria; quem referens sequitur Craveta in consil., 186. num. 5. Magonius decis. Lucensi. 18. n. 2. 8. & seqq. Beninrendi decis. 79. n. 1. 6. & 17. inter rocollectas per Tamburinum post tractat. de jure Abbatiaru, optimè Rotæ decis. 639. ex n. 2. 2. cum seqq. in recollectis per Posthium post tractatum, de manutent. quia substantia judicij, non contextura verborum, attendi debet. ex Rotæ decisione, quam allegat, & Seraphino, & ex dict. decis. 639. num. 24.

Et quod inepta iudicis assertio in
 20 sententia nullum iustribuat, nec ad aliquid sit attendenda probat Rot. in dec. 206. sub n. 7. Alexand. Ludovis, ubi alia ad idem allegatur decisio, quas secuta est Rotæ in decis. 115. sub num. 3. part. 1. in recent. teste Oliverio Beltramin. in annotat. ad. Alexand. Ludovis. in dict. decis. 106. litera C.

Hinc si iudex in sententia reservavit sibi, & suæ personæ, expresso nomine proprio, expensarum taxationem, cum inepta sit reseruatio, cum sit materia concernens jurisdictionem, & non personam; deletur à sententia, & non attenditur; post alios Nos in tractat. de protect. Regia, 4. part. cap. 1. 2. num. 10 & 11.

22 Nam ut inquit Menochius in cons.
 179. num. 20. Sæpe supervacanea verba scribi solent, & stant sine virtute aliquid operandi, ex Iason. in l. petens, num. 8. C. de pact. & in l. cum proponas, num. 3. C. de transact. Craveta cons. 80. num. 11. & aliis à Menochio citatis.

Et insuper, nam, ut dictum est
 23 superius, cum dicta sententia à principio adjudicaverit absolute jus conferendi hanc capellaniam Dignitati Abbatiali, denegato jure patronatus, quo omnino convenit, & conforme est actis processus, quibus utrumque verificatum, & comprobatum apparet; si postmodum illam justam applicationem, nominavit devolutionem, nullo modo cadentem, nec adaptabilem actis; nullatenus attendi, sed contemni debet; quia non nomen appossum, sed effectus, actus, qui

geritur, attendendus est, l. in ulam. 6. ff. de prescriptis verbis, l. si uno. ff. eodem tit. l. in leg. 32. eodem; l. cù dotem 10. C. de jure dotum. quæ juralatissimè exornamus post plurimorum allegationes, in tractatu de supplicatio. ad San. Elissimum, 2. part. cap. 7. ex n. 2. 1. cum multis seqq. ubi ad nostrum propositum accurate comprobamus, q̄t̄d quando inhibitioni iudicis habenti effectus perpetuæ, iudex attribuit nomen temporalis, & supercessoriæ; nullo modo sit attendendum nomen factè à iudice impositum, sed effectus perpetuæ inhibitionis, quos operatur.

Voluit adversarius colorare hanc devolutionem, ad effectum applicandi verbum illud sententiæ ineptum, por esta vez, dicens Don Rodericum de Valençuela, tanquam consanguineum proximiorē fūdatrii capellaniæ ad illam præsentasse D. Ludovisum Alfonsum de Aranda, qui à Religione professus exierat, & factus incapax capellaniæ, & ex hac incapacitate fuit causata devolutio. Quod in facto convincitur evidenter, quia ex processu constat, D. Ludovisum præsentatum fuisse habilitatum, & dispensatum à Sede Apostolica, cuius dispensationem exhibuit, & in processu præsentavit, quod etiam hodie patens est.

Et iterum ex alio capite convincitur affectata devolutio, eo, quod D. Rodericus de Valençuela alios duos accumulativè præsentaverat, quo casu, quando adessef defectus in primo, uni ex accumulatis præcisè debebat fieri institutio, constito de jure præsentantis, ut abunde per Garciam de benef. 5. part. cap. 9. ex n. 211. cum seqq. Barbosa de officio Episcopi, part. 3. allegat. 73. n. 151. Vivian. de jure patronat 2. part. l. 1. cap. 1. ex n. 1. Ex quo nulla aderat causa, ex qua induci potuisset devolutio; sed perpetua applicatio meræ collationis Ordinario, cum ex processu constabat, nullum adesse jus patronatus, cui possit attribui quasi possessio præsentandi, prætensa per dictum D. Rodericum; & propterea justè lata fuit sententia in favorem Dignitatis litigis assistentis pro libertate Capellaniæ, ad latissimè comprobata superius articulo 3. 4. & seqq.

Vnde si totaliter appetat, nullam adesse

²⁷ adesse in actis processus causam, ex quadeduci possit devolutio: verba sententiae illam enuntiantis, prorsus debent deleri, & non attendi, nia, nente sententiae dispositione illæfa-
ineptitudine sublata, & detracta: ar-
gumento text int. 1. S. si ex falso fuisset
aliquis solus heres institutus, vales insti-
tuendo, detracta fundi mentione, ff. de ha-
redib. instituend. l. si alterius 10. ibi Sabi-
nus scribit, perinde habendum, ac si nec
fundum, nec partes nominasset, ff. eodem
titul. l. si quis ita fuerit heres institutus
ex certo fundo eodem titulo, l. quoties, C.
de heredib. instituend. quæ jura late
exornamus in Labyrini creditor. I. part.
cap. 2. §. 1. n. c. ex n. 1 3. cum multis seqq.

ARTIC. VIII.

Instrumenta in judicio præ-
sentata, si de falso redar-
guantur, & non compro-
bentur; quasi possessionem
præsentandi non probant.
Antiqua tamen, ultra centum
annos, à comprobatione
executantur.

Instrumenta producta per sen-
tentiam contrariam rema-
bent perpetuo reprobata.

SUMMARIUM.

- 1 Instrumenta præsentata, & de falso redarguta, si non conprobentur, nihil probant. & num. 2.
- 3 Instrumenta antiqua, & si redar-
guantur de falso, non egent compro-
batione.
- 4 Requiritur ad hoc, ut sint antiqua,
quod excedant centum annos, ali-
ter non excusantur à compro-
batione.
- 5 Instrumenti data, de falso redarguti,
non attenduntur ad ejus antiquita-
tem.
- 6 Ex tempore, & data instrumenti an-
tiqui deducendum est tempus, quo
duravit lis.
- 7 Ad instrumenti antiquitatem plura
ultra tempus requiruntur, remis-
sive

8 Ut quasipossessio præsentandi ex in-
strumentis probetur, debent esse cla-
ra, ut nullam patiantur contradic-
tionem.

9 Instrumenta in uno judicio præsentata
per contrariam sententiam perpetuo
manent reprobata.

Idem de confessionibus in eodem judi-
cio factis, ibidem.

Cuncta, quæ hactenus scripta
sunt in destructionem quasipos-
sessionis juris præsentandi præten-
ta à D. Joanna Maria, & per eam præ-
sentato ad hanc capellaniam per tot
articulos præcedentes, superflua vi-
dentur, quando pars adversa illâ vo-
luit probare per instrumenta ficta, &
apparentia, duos nempe titulos præ-
sentationis anterius factæ à parte D.
Joannæ Mariæ, quos statim Fiscales
Dignitatis redarguens falsi, & falso
fabricatos dixit, & instanter allegavit,
pars autem adversa redargutioni ac-
quiescens nunquam tractavit, nec di-
ligentiam aliquam adhibuit, ad illa
instrumenta comprobandum, & ve-
ra, & certa esse verificandum, merito
timens, & effugiens difficultatem, &
acre periculum imminens, nec ad
comprobationem petiit à judice
terminum, ut ex ipsis actis patenter
apparet.

Ex quo præfata instrumenta con-
secuta fuere suam justam juris præ-
sumptionem falsitatis, quæ omnino
impedit illorum fidem, ne faciat pos-
sint aliquam probationem, juxta l.
115. lib. 1. d. part. 3. ubi Gregorius
Lopez, plures Doctores per Noguer-
rol allegat. 25. ex n. 133. & cum Par-
ladorio, Hieronym. Góçalez, & aliis,
Pareja de instrument. editione, tii. 1. re-
sol. 3. §. 2. n. 33. l. 1. fol. 33. Ex quo
quasipossessio juris præsentandi pa-
terna, cui nicitur D. Joanna Maria,
remaneat destituta omni genere pro-
bationis, eo quod huic, nec potest,
nec debet ita maculata, & vitiosæ
deferri, nec fides aliqua adhiberi.

Convicta pars adversa, volens effu-
gere hoc, inevitabile, periculum,
prorsus, & radicitus evellens suam
intentionem, ad debile remedium
confugit, afferens, hæc instrumenta
esse antiqua, & comprobatione non
egere.

Quæ doctrina in se vera est, sed
non

non applicabilis casui nostro : nam ad hoc ut instrumentum de falso maculatum excusetur , & evitet comprobacionem illius , requiritur esse antiquum, excedens centum annos, ut ex pluribus Doctoribus cumulatis , probat & sequitur Noguerol. allegat. 25.n.255.

Hæc autem instrumenta (quando eorum datæ fides danda foret , quod esse non potest, cùm eadem facilitate, quā ea falso fabricavit quisquam, eandem potuit attribuere datam sibi magis conducibilem, & quam magis volverit, ac ideo ex eorum data, nullo modo comprobari potest antiquitas eorum , nam cum redarguantur de falso, omnia in eis contenta infecta remanent ; & falsitatis suspicioi subjiciuntur ; ad late comprobata per eundem Noguerol. in dict. allegat. 25.n.455.

Adhuc tamen ex ipsorum instrumentorum data non deducebatur antiquitas jure requisita : nam data prioris instrumenti est anni 1558. que non ascendit ad centum annos, sed tantum ad octoginta, & unum: ex quibus adhuc deducendi sunt virginis & octo anni, ex quo cœpit lirigari, prout inferius in articulo. 14. ex n. 12. latius apparebit : quamplura alia requisita concessit Noguerol. loco proxime citato , quæ præcisè requiruntur præter tempus , quæ concurrant in instrumento antiquo simul ad hoc, ut excusari possit à falsitatis oppositæ præsumptione , & à fidei instrumenti comprobatione ; quæ omnia deficiunt in casu hujus litis.

Et insuper , nam ut ex præsentationibus constare possit quasi possessio præsentandi : præcisè requiritur , ut illæ sint claræ , & tales , ut nullam patiantur contradictionem , ut per Hieronym. Gonçalez in regul. 8 Cancellar. gloss. 45. §. 2. num. 38. cum seqq. & ex Rotæ decis. in Vicenti. benefic. 6. Februarii, 1637. firmat eadem Rota in decis. 1. vers. Præterea ad effectum, inter recollectas per Dianam post tom. 8. fol. 547.

Et ultimo , quando dicta instrumenta effugerent tot repugnantia, & manerent in forma probanti (quod toto corde negatur) adhuc pars adversa eis uti non posset ad suæ quasi possessionis inanis comprobacionem;

ad hunc etenimmet effectum fuerunt exhibita, & præsentata in antecedentis vacationis litigio , contra quæ lata fuit sententia translata in rem judicatam (ut sàpè dictum fuit) ex qua quidem , eadem instrumenta remanserunt perpetuò reprobata : atque etiam , omnes confessiones in illo judicio emanatæ, enervatae simul, & reprobatae intelliguntur per sententiam in contrarium latam , juxta text. in c. subortam de re judicata, illic. Nimis si prefatū Innocentii privilegiū Alexandri judicio fuit præsentatum, ipse tulit sententiā cōtra illud, intelligitur reprobasse, ubi glossa verbis reprobasse, ait : Tale instrumentū viribus vacuū manere. I. iudicis ff. de his qui notantur infamia. I. 1. C. si ex falsis instrumentis cap. dilectus, de ordine cognit. per quæ jura ita constanter affirmant innumerabiles penè Doctores relati & secuti per nos, in Labyrinth. credit. part. c. 1. §: unic. ex num. 10. usque ad num. 14.

ARTIC. IX.

Libri visitationis , quibus enuntiatur jus patronatus, & ejus pertinentia; nihil probant, & ex quibus requisitis ad judicium deserviant Enuntiativa instrumenti nihil probat , postquam de enuntiato dubitari , & controverti contingit.

SUMMARIUM.

1 Quasi possessio patris non transfertur in ejus filiam heredem , quæ actualiter non apprehendit per se possessiōnem.

2 Visitator capellaniæ an possit approbare enuntiativam factam à possessore dicente se ad præsentationem aliquius eam possidere.

3 Ex libris visitationis enuntiantibus jus patronatus ad aliquem pertinere , jus patronatus non probatur.

4 Libri visitationis enuntiantes pertinentiam juris præsentandi , probant inter

- inter ipsos compatronos, non tamen deserunt ad probandam juris patronatus existentiam.
- 5 Liberi visitationis, ut faciant aliquod indicium pro existentia juris patronatus, quae requirantur.
- 6 Enuntiativa juris presentandi emanata à Capellanis visitatis, & non à Visitatore in solo nihil probant.
- 7 Enuntiativa emanata ab habentibus interesse, nihil probant.
- 8 Enuntiativa nihil probant, quoties de enuntiato contingit controversia.
- 9 Ius patronatus in aliquo instrumento enuntiatum non probat, postquam de ipso patronatu oritur controversia.
- 10 Instrumentorum enuntiativa nihil probant in quacunque materia, quoties de enuntiato principaliter controvertitur.
- 11 Maxime si controvertitur enuntiatum cum eo, qui intervenit in instrumento enuntiante.
- 12 Visitator nullam habet potestatem approbandi, vel reprobandi ius patronatus enuntiatum per visitatos.
- 13 Confessio Prælati attestantis aliquod beneficium esse juris patronatus, & ad aliquem pertinere, nec sibi, nec libertati beneficii præjudicat.
- 14 Si confessio Prælati emanavit absque cause cognitione, & num. 15.
- 16 Beneficium à sua origine creatum in libertate, non potest postea Prælatus juri patronatus illud subiicare.
- 17 Dispositio qualibet sub causa, qua creditur vera resolvitur & annulatur, si appareat falsa ex defectu consensus.

Instrumenta, quibus D. Ioanna Maria nitebatur, ad probandam quasi possessionem præsentandi ad patrem suum pertinuisse, prorsus reprobata remanent in artit precedentii. Nunc tractandum de duabus partitis deducetis ex libro visitationis, quibus per Capellanos hujus Capellaniæ visitatores enunciatum repetitur, se illam possidere ad præsentationem duorum ascendentium D. Ioannæ, ex quibus ipsa probare conatur pertinentiam juris præsentandi, & ultra quod quasi possessio antecessorum non potest transire in successorem, qui ea se ju-

Salgado Tom. II 1

vare non potest quando actualem per se non apprehendit, ut infallibiliter probatur superius, artic. 5. per totum.

Adhuc restat subvertere probationem juris patronatus deductam ex dictis libri visitationis partitis. Dum igitur Visitatores accederent ad visitandam dictam Capellaniam, & compellendum possessores ad complementum Missarum, unus dixit se illam habere ad præsentationem Leonardi de Aranda: alius dixit, illam possidere ad præsentationem D. Roderici de Valençuela: quos suos ascendentes dicit D. Ioanna Maria, inferens ex hac enuntiativa, quod cum Visitatores tunc non impugnarent ius patronatus enuntiatum, illi tacite assensisse, approbasse, & ratificasse videntur.

Sed vana est haec intentio, cum constans, & vera resolutio sit, libros visitationis ad diversum finem destinari, & non ad examen juris patronatus, idèò quatinus in eisdem libris enuntietur, pertinere ad aliquos, non inde probatur ius patronatus, ut plurimi Doctores constanter affirmant, Riccius in praxi Episcopali, part. 2. capit. 5. numer. 7. & Vivianus d. iure patronat. part. 2. l. 11. cap. 5. num. 19. idem Riccius in praxi fori Ecclesiast. re plut. 25. num. 2. Molfesius in suorum Theolog. moralis tractat. 6. capit. 5. num. 45. Augustin. Barbo in pastorals, tom. 2. allegat. 7. 2. numer. 48. Lotterius de re beneficiar. lib. 2. quest. 13. n. 15. 1.

Quod solum procedere potest, dum tractatur de pertinentia juris præsentandi ad illam probandam inter ipsos compatronos; non tam respectu existentiae juris patronatus, quod non controvertitur inter ipsos, ut latè probat dec. 40. 3. n. 1. & num. 7. & num. 8. Merlin. tom. 1. idem firmat idem Merlin. in dec. 6. 8. 9. ex num. 6. tom. 2. In quæ plures decisiones ad idem allegantur; ut secus sit quando ipsum ius patronatus controvertitur, ut statim probabitur.

Imò, & ad hoc ut libri visitationis inducant aliquod adminiculum, seu indicium juris patronatus, præcisè requiritur, ut fiat visitatio hac qualitate expressa, quod beneficium visitatorum quam juris patronatus, & quod ista qualitas clare exprimatur in ipso visitationis libro, ita ut alter

d liber

liber ad nullum adminiculum probet, Barbos. dict. allegat. 72. num. 42. Lotterius de re benefic. dict. question. 13. n. 151.

Quod totum deficit in hujus libri partitis, quibus dumtaxat fuit enuntiatum jus praesentandi per ipsos Capellanos visitatori, & non per visitatores ipsos, de quorum intentione non docetur, se visitare dictam Capellaniam tanquam de jure patronatus, nec etiam scire juris esse patronatus prout in istis terminis probat elegans Rota decisis. ut per Farinacium in recent. 333 n. 4. fol. 308. in hæc: Minus visae fuerunt obstatæ allegatae assertiones Ordinariorum in antiquis visitationibus: quia aliqui ex Dominis dicebant si bene attedatur esse potius assertiones Rectorum Ecclesiarum ad interrogations Ordinarij visitantis, &c Ex quo destruuntur partitæ libri visitationis ab altera parte praesentatae, cum in illis fiat tantum mentio assertionum Capellorum voluntariæ, & absque interrogatione visitatoris factarum circa quod nihil operari potuerunt visitatores, & fictum & incertum est, dicere, illis fuisse exhibitam fundationem, & titulos, de quo nullibi appetet, sed immo contrarium ex ipsis partitis testantibus de nudis, & simplicibus Capellorum enuntiationibus.

Et omissa constanti opinione, quod plures enuntiativæ non probant, nisi in antiquis, si non fuerint emanatae ab eis, qui interesse habent, prout erant isti Capellani, quorum jus dependebat à jure praesentandi pertinente iis, qui eos praesentarunt, ut plurimi afferunt DD. & est videre per Augustin. Barbos. Trident. sess. 25. de reform. cap. 9. num. 24. &c 25.

Tamen fortior est illa doctrina, ut enuntiativa nullo tempore probet, quoties de enuntiato principaliter dubitatur, & controvertitur. Cum igitur in hac vacatione, & in antecedenti comparuerit Fiscalis Ecclesiasticus, contendens de libertate Capellaniæ, & opponens nullum adesse, nec ab origine fundationis adfuisse jus patronatus, quod & verissimum est, & constanter probatum remanet in articulo 3. & articulo 4. latissimè: prorsus evanescit enuntiativa relata in libro visitationis, & de vento servit.

Hanc doctrinam, quod quoties de

enuntiato principaliter controvertitur enuntiatio nihil probat, nec proficit; ut loquendo in patronatu enuntiatio aliqua scriptura, postea principaliter controverso, probant Paul. Parisius consil. 94. num. 19. Puteus decisis. 381. num. 2. lib. 1. num. 19. Seraphinus. decisis. 1278. n. 3. firmat Rota in una Firmiana Altaris 20. Junij 1624. quā refert. Vianus, post tractat. de jure patronat. decisis. 16. n. 13. fol. 13. idem firmat Rota in una Constant. jurisdictionis 16. Nouembris 1607. inter recollectas per Ludovis. Posthium post tractat de manutention. dec. 438. quæ numer. 4. ita ait: Tum etiam, quia enuntiativa non probant ubi de veritate enuntiati contingit, principaliter dubitari. Puteus dec. 381 n. 3. l. 1. fuit dictum in Lucens. 4. Martii. 1596. coram illustris. Cardinali Pamphilio, &c.

Quæ doctrina universaliter vera est in quacunque materia, ut instrumentorum enuntiativa nihil probet; quoties de enuntiato dubitari contingit, & principaliter controverti, quæ est communis, & receptissima sententia, Riminald. Sen. consil. 480. num. 12. volum. 3. Mazolius consil. 89. numer. 32. l. 1. Cephalus consil. 540 num. 34. ubi infinitos Doctores cumulat, lib. 4. Riminald. Iun. consil. 507. num. 3. in 5. volum. Gabriel. consil. 40. num. 20. volum. 1. Francisc. de Ponte consil. 30. numer. 14. &c 15. Bursat. consil. 80. numer. 23. Menoch. consil. 81. numer. 23. Surd. post plures Doctores consil. 5. num. 16. Raudens. consil. 25. num. 96. l. 2. Gargarius patrocin. 5. num. 5. Mancinus de Juramen. part. 4. effectu. 151. num. 1. Capicius decisis. 71. num. 2. Cachetanus dec. Pedemont. 76. numer. 12. Farinacius decisis. 166. numer. 2. Mascard post alios conclus. 916. num. 14. Amplissima plura adducens exempla Genua de verbis enuntiativis, lib. 1. quæst. 4. per totam.

Qui num. 13. hanc receptissimam opinionem multò fortius procedere dicit quando de enuntiato disputari contingit cum aliis, qui non intervererunt in instrumento enuntiante; cum Riminald. Iunior. in consil. 365. n. 19. &c n. 20. tom. Quæ doctrina, & ampliato quadrat nostro casui, cùm capellania nec Ordinarius ad quem principaliter tangit defensio libertatis capellaniæ, impugnatio juris patronatus,

natus, non interfuerint in visitationibus, & libri partitis, quibus jus præsentandi enuntiatur à Tertio, nullam potestatem habente.

¹² Evacuata igitur fide, partitarum libri visitationis, non est curandum de assertione partis adversæ, inferri nempe approbationem, & consensum visitatoris non impugnantis enunciationem juris præsentandi per Capellanos emissam: nam Visitator nullam habet potestatem approbandi, vel reprobandi, tangendi, nec se intromitendi super jure patronatus, vel præsentandi, cuius officium limitatum est, & tantum destinatum ad complementum Missarum, & onerum à defunctis impositum operibus piis, & hoc extrajudicialiter, nulla exhibita cause cognitione judiciali, sed absque figura judicii, ut probant Doctores superius adducti ad principium hujas art. n. 3.

¹³ Quod & efficacius patet: nam si confessio expressa Prælati affi mantis, aliquid beneficium esse juris patronatus, & ad aliquem pertinere, probatatem, nec approbationem inducit, nec sua Dignitati, & libertati beneficii præjudicat; ut testantur Iulius Vivianus de jure patron. p. 1. l. 11. c. 5. n. 23. & n. 25. Lotterius de re beneficiar. l. 2. quest. 13. n. 14. & per Rotæ decisionem idem Lotterius numer. 140. Quando scilicet eadem prælati confessio emanavit absque plena cause cognitione, & extra contradictorium judicium, ut per eandem Rotæ decisionem notavit Lotterius dict. q. 13. d. num. 140 & Vivianus d. c. 5. ex n. 65.

¹⁴ Quanto minus dicendum erit de Visitatore, qui nec expreſſe nec tacite potest approbare, nec trastare de jure patronatus, & jure conferendi, ut ex sua taciturnitate valeat inferri consensus, & approbatio ejusdem obiter asseverati, & enunciati à Capellanis.

¹⁵ Et iterum, si capellaniam, & beneficium à sua origine erectū in libertate, & absque jure patronatus, nō potest ipsem Prælatus ex post facto illud subjecere juri patronatus, ut per Abbatem in cons. 160. n. 4. p. 2. Rochum de Curte de jure patronat. in verb. pro eo quod quest. 26 n. 34. Staphilæum de litteris gratia, titul. juris patronatus prærogativis n. 3. & num. 4. Gigas cons. 48 num. 21. & cons. 49. n. 26. Boërius cons. 4. n. 33. l. 2. quos refert, & sequitur Rota in Salgado. Tom. III.

¹⁶ una Maceratensi beneficij 5. Iulii 1610 apud Farinacium dec. 31. n. 3. part. 2. recent. Barboli de offic. & potest. Episcopi, allegat 70. à n. 35. Quanto igitur minus poterit Visitator(etiam si protestatem ad tractandum de jure præsentandi haberet) consentire in jure patronatus hujus capellaniæ, quæ ab origine suæ fundationis fuit creata in libertate, & absque onere juris patronatus, ut latè fundatum, & comprobatum remanet superius, art. 3. per totum.

Sed quando approbatio, & consensus Visitatoris, sive tacitus, sive etiam expressus foret capax ad consentendum, & assentiendum assertionibus Capellanorum, credens veras esse ; apparendo hodie, illas fuisse falsas, & nullum jus patronatus adfuisse ; visitatoris prætensa approbatio sub illa credulitate præstata resolvitur, & annullatur ex defectu consensus. nam consensus, & approbatio, & quælibet alia dispositio facta, & inducta sub aliqua causa, quæ creditor, & supponitur vera; quotiescumque postmodum detegitur falsa, resolvitur, & annullatur ex defectu consensus, qui non fuit adhibitus causa veræ existentis, juxta textum capitalem, in l. post divisionem, c. de juris. facti ignorant. l. . . §. subtilius ff. de conditionib. & demonstrat l. qui putat ff. de acquirend hereditat. abunde videtur est per Nos, in Labyr. cred. 2. part. c. 10. ex n. 20. cum multis seq. & latius 3. part. c. 1. ex n. 88. cum seq. quoniam actus gestus sub falla credulitate non tenet, sed vitiatur, Socius. Iunior. cons. 89. n. 23. Boërius cens. 15. n. 52. volum. 3. Surd. cons. 107. n. 15. Nos dict. c. 10 ex n. 41. & seqq. Et ideo consensus tacitus, vel expressus Visitatoris, quantumcumque protestatem, ad id habentis, & credentis assertions Capellanorum esse veras, post faltas detectas, nullius foret momenti.

ARTIC. X.

De differentia, quoad successionem inter jus patronatus hæreditarium, & gentilitium.

Prætēdēs jus patronatus hæreditarium, tanquam gentilitium; nec potest obtinere in hæreditario, ob nō deductam in judicio hanc causam aut ob hujus qualitatis defectum: nec in gentilitio, quia in fundatione non legitur scriptū.

SUMMARIUM

- 1 Ius patronatus legitimè ab origine creatum, duplicitis generis est; hæreditarium, aut gentilitum, &c. n. 2. 3. &c. 4.
- 5 Ius patronatus hæreditarium legitimè creatum juris dispositione adquiritur heredibus fundatoris, etiam nulla eorum facta mentione.
- 6 In jure patronatus hæreditario, alius, cui deficit qualitas hæredis, succedere non potest,
- 7 Filius qui heres non est, non succedit in patronatu hæreditario.
- 8 Ius patronatus gentilitium illud est, quod fundator expressè reliquit sua familia.
- 9 Et tunc succedit proximior consanguineus de familia.
- 10 Qualitas juris patronatus hæreditarii, est naturalis, & à jure inducta.
- 11 Qualitas juris patronatus gentilitii est accidentalis ad natam fundatoris.
- 12 Ius patronatus in dubio potius præsumitur hæreditarium, quam gentilitium.
- 13 Nisi contrarium clare pateat extore fundationis.
- 14 Ius patronatus simpliciter creatum, nulla persona vocata, fundatori, & ejus heredibus acquisitum intelligitur.
- 15 Ad juris patronatus qualitatem agnoscendam, tenor scripturæ fundationis erit attendendus.
- 16 Clausula fundationis hujus capellæ insertitur.

- 17 Ius patronatus hæreditarium esse, & gentilitium contraria sunt.
- 18 Ad judicii determinationem atten-ditur causa, & qualitas, ex qua quis jus suum deducit,
- 19 Ius patronatus non ortum à principio fundationis hæres fundatoris conse-quì non potest, cum non reperiatur hæreditate.
- 20 Hæres prætendens ius patronatus hæreditarium, non deducens, nec probans qualitatem hæredis, succumbit.
- 21 Sententia fieri nequit super causa non deducta in judicio.
- 22 Ius patronatus hæreditarium præten-dens tanquam consanguineus proxi-mior, ac si fuisse gentilitium, non potest obtainere.
- 23 Habens jus utile, & efficax, quo omis-so egit ex alio inutili, nec ex isto, tam-quam inutili, nec ex altero utili, quod non deduxit, potest obtainere.
- 24 Maritus, qui uti legitimis admini-strator uxoris potuit agere, & egit tanquam ejus procurator carens man-dato, ex nulla qualitate obtinet, & num. 25. & 26.
- 27 Agens ad ius patronatus hæreditarum, tanquam gentilitium ex causa consanguinitatis, nec potest obtainere in hæreditario, si qualitate hæredis usus non fuit, nec ex qualitate consanguinitatis, quia gentilitium deficit.

Quando vellemus supponere, hanc capellaniam à sua origine fuisse creatam cum onere juris patronatus, & non ut liberam (quod falsum foret ex invincibiliter deductis superioriis in articulo 3. per totum) adhuc impossibile foret, dictam D. Ioannam potuisse obtainere, nec in lite vacationis proximè, & immediate antece-dentis, in qua præsentavit; nec in ista hujus ultimæ vacationis; eo quod ag-gressa fuit unam viam absque exitu, & unam causam, & actionem admodum exasperata.

Prætensum fuit ab ipsa D. Joanna, & suis authoribus, præsentasse ad hanc capellaniam ea causa, tanquam proximior sit consanguinea fundatri-ci, ex qua causa impossibile erat obti-nere, nec illam, nec alios, qui huic causæ, & juri comparentes niteban-tur. Ad cujus evidentiam supponi debet.

Ius patronatus creatum, & formatum cum consensu, licentia, & approbatione Ordinarii Ecclesiastici (ita ut aliter, nec creari, nec formari possit, nec acquiri, ad tradita postquamplimos Doctores, per Barbos. in *Pastorali*, alleg. 70 ex num. 2. & Nicol. Garciam de benef. p. 5. c. 9. ex n. 171.) dupliciter consideratur, unum hæreditatum, alterum gentilitium, sive familiæ relictum, expressa hac qualitate: ex *Doctoribus mox citandis*.

Hæreditarium jus patronatus legitimè creatum tacite adquiritur fundatori capellaniæ, suisque hæredibus propriis, seu extraneis, quamvis eorum in fundatione, nulla mentio facta sit, cum à jure tacite sint vocati ad juri patronatus successionem [fundatoribus voluntate non refregante] ad quod aliis, qui careat hæredis qualitate succedere non potest, Clementin plures, de jure patronat. c. 3. de jure patronat plurima DD. per Barbos. de universiur. Ecclesiast. l. 3. c. 12. ex n. 20. et in *Pastorali*, 3. part allegat. 71, num. 3. Nicol. Garcia, ubi proxime, ex n. 62. Lotterius de re benef. l. 2. q. 11. ex num. 3. cum seqq. & optima decis. Rot. penes Farinac, in *posthumis*, tom. 1. dec. 265. num. 2. et 3. & præter hos DD. plurimos alios cumulat Vivianus de jure patronat. l. 4. cap. 1. ex n. 1.

In tantum, quod nec filius admittitur ad hanc successionē, de deficiēte sibi qualitate hæredis, Vivianus de jure patronat. 1. part. l. 4. cap. 2. ex n. 8. cum seqq. et num. 41. et 42. Beroius de jure patronat. in *Rubric.* num. 22. quod etiam explicat post Lambertin. & alios Covarr. l. 2. variar. c. 18. n. 2. vers. Secundo hinc evidenter, quos refert, & sequitur Lotterius de re benef. l. 2. q. 11. n. 2 8.

Jus autem familiare, & gentilitiū illud est, quando fundator extra jus commune, expressè illud relinquit suis consanguineis generationis suæ, quo casu succedit proximior ejus, ut ex aliis comprobat Barbos. dicto c. 12. ex num. 20. cum sequentib. Lotterius l. 2. dict. quæst. 11. ex num. 3. cum seqq.

Vivianus de jure patronat. l. 4. cap. 2. ex num. 28. cum seqq. et 1. part. l. 1. cap. 3. numer. 29. Massobrinus in *praxi habent concurs ad vacat parochial.* præludio 7. dubio 21. n. 54. Rota penes Farinacium in *posthumis*, t. 2. dec. 290. n. 1. 2. et 3.

Et cum qualitas juris patronatus
Salgado Tom. III.

hæreditarii sit naturalis & à jure inducta, ut ex plurimis per Rotam penes Farinac. in *posthumis*, tom. 2. decis.

287. num. 1. ubi aliae decisiones ad id allegantur, qualitas autem juris pa-

tronatus gentilitii sit accidentalis ad nutum fundatoris; stante quod clau-

sula fundationis sit dubia, ex qua non clare deduci possit, an jus patro-

natus sit hæreditarium, an gentili-

tum; in dubio intelligendum erit

esse potius hæreditarium, & non

gentilitium, cum præsumatur fun-

dator, se velle conformare cum

juris communis dispositione, nisi

aliud contrarium clare, & aperte

constet ex fundationis tenore, quam-

plimos Doctores, & Rotæ decisio-

nes ad idem cumulant Barbos. de

jure univer. Ecclesiast. lib. 3. cap. 12.

quæst. 12. n. 20. 21. et 22. Rota penes

Farinac. in *posthum.* tom. 1. dec. 492.

num. 7. ex Cardinal. Lambertin. & Covarru. Rotæ decit. 682. num. 7. in

recent. Farinacii tom. 2. quamplures

Doctores refert eadem Rota ibidem,

dec. 707. num. 8. Rota decis. 94. penes

Merlinum libr. 1. quæ num. 1. ita ait:

Resolutum fuit, jus patronatus esse hære-

ditarium sed transitorium ad quoscum-

que hæredes, ubi de fundatione contra-

rium non doceatur, c. 1. c. cum seculū. et

ibi Panormita, n. 34. de jure patronat.

Clement. plures, ubi Cardinalis. quæst. 6.

et Ancharan. num. 7. et 11. codemti-

tulo, Lambertinus de jure patron. 2. part. 1.

1. quæst. 2. num. 15. Covarru. variar.

resolut. libr. 2. cap. 18. num. 6. Grabiel.

cons. 196. num. 5. l. 2. Rota dec. 707.

num. 8. part. 1. et dec. 756. n. 1. p. 2.

recent. ut fuit resolutum in *Urbinate* beneficii 28. Ianuarii 1613. coram Ubal-

do, et in Florent. Canonicatus 25. Maii

1616. coram Reveren. D. Buratto, et c.

Unde infertur per necessariam consequentiam, quod quando super

hac capellania daremus jus patrona-

tus ex sua origine (quo negatur)

hoc præcisè deberet esse hæreditar-

ium, & non gentilitium, seu fami-

liare, cum ex tenore instrument

fundationis, non solum reperiunt ex-

pressa vacatio familiæ (prout requi-

rebatur ex hac tenus comprobatis)

sed nec alterius personæ; quo casu

includitur persona fundatoris, &

eius hæredum ut dictum est *supra*,

num. 5. quando simpliciter fuit quæ

situm; ita in iis terminis probat Vi-
viantis de jure patron. lib. 4. cap. 2. ex
num. 3. qui num. 4. ita ait. Si in instru-
mento fundationis nihil apparet de perso-
nis vocatis ad ius patronatus, sed simpli-
citer constet esse electum; tunc ea mente
presumitur electum, ut ad illud non ad-
mittatur alii, quam heredes fundatoris,
ex ratione, quia stipulando aliquis pro-
se, intelligitur etiam pro suis heredibus,
quavis de illis nulla facta fuerit mentio,
¶ c. ubi aliis fundamētis prosequitur.

Et cum ad cognoscendum qualita-
tem juris patronatus, sit præcisè at-
tendendus tenor scripturæ fundatio-
nis, ut clare indicant Doct. & Rotaæ
decisiones paulo antea allegatae, &
alii plures quos ad idem adduximus
supra. art. 3. num. 11. & insuper docet
Rota penes Merlinum, de eis. 121. quæ
n. 4. ita ait? Quoniam objectum procede-
ret provisionis si constitisset de contrario
statu anteriori, & num. 5 ibi: Presumi-
turque non constito de contrario, statum
antiquum & de præterito beneficij esse
similem ultimo, & num. 6. ibi: Nec con-
tradicit decisio in Neapolitana 6. De-
cemb. 1615. coram eminēissimo Cardin.
Vero spacio quia ibi ex publico instrumento
fundationis apparebat, quod illa capel-
lania erat simplex administratio bono-
rum, non autem beneficium, collativum,
¶ c. Atque ideo ut manifestè appareat
nullum jus patronum gentilitium ad-
esse in hac cappellania (nec etiam
aliud) conveniens erit clausulam fun-
dationis ad litteram inserere.

Clausula Fundationis.

Miendo, que por quanto yo tengo
de mi hijo Pedro Monte, que Dios
aya, los bienes que le pertenecieron aver
desu padre, que Dios aya, que dellos, y
de los mios, que se haga toda la hazien-
da un cuerpo. Y el quinto de todo ello se
de para una Capellania: è mando. que
saquen dello la pia causa demi anima,
è mandas è lo otro, que lo den al Ca-
pellan que surviere la dicha Capella-
nia. ¶ c.

Et cum hoc jus patronatus (suppo-
sita illius existentia à principio) de-
bebat esse hæreditarium, miserè par-
tes adversæ lapsæ sunt, illud præten-
dentes tanquam gentilitium, quod est
omnino contrarium, ut ex Baldo, &
alia Rotaæ decisione dixit ipsa Rota

in d. dec. 2 87. n. 6. in polibamis Farin.
Atque ideo improbè poterat D. Ioan-
na obtinere in vacatione immediate
antecedente, nec in ista obtinere, sed
ius, & ejus desiderium fuit contemp-
tum, & exclusum, cum in clausula
fundationis nulla legebatur vocatio
familiaæ, nec etiam alterius personæ,
sed simplex capellaniæ fundatio: quo-
niā ad judicii determinationem
non attendit nisi illa causa, & qua-
litas, ex qua quis ius suum dicit in eo,
& ex qua agit, prout altius probabi-
tur statim.

Adstringatur magis discursus iste,
& supponatur jus hæreditarium; &
supponamus etiam, dict. D. Ioannam
Mariam, & ejus patrem esse filios, &
descendentes fundatricis, & ejus hæ-
redes (cum verè non sint, solum enim
prætendent probare descendantiam
ex quodam transversali ejusdem fun-
datricis, quæ decessit absque filiis, &
descendentibus;) Adhuc foret im-
possibile de jure eos obtinere in illis
litibus, necuti hæredes, nec uti con-
sanguineos proximiores. Tum quia
in hæreditate fundatricis nullum re-
mansit jus patronatus, quod non erat
creatum, & ortum vivente illa ex des-
fectu consensus Ordinarii, nec etiam
fundatrici acquisitum; quapropter
per consequens nullum jus patrona-
tus aderat, quod possit in hæreditate
reperi, ut supr. art. 3. per tot. & signan-
ter de hoc, num. 23. Tum etiam quia
quando aliquod jus patronatus man-
sisset in hæreditate fundatricis, nec
ipsa D. Ioanna Maria, nec ejus pater,
nec ascendentis, hæredes fuerunt
ejusdem, & quando forte fuissent
(quod negatur) nec ipsa, nec ejus pa-
ter id allegarunt in hoc, & antece-
denti judicio, nec unquam hanc qua-
litatem deduxere, & ex qua nun-
quam potuerunt obtinere, sed suc-
cumbere debuerunt cum præcisè de-
beat attendi causa & qualitas, ex qua
quis agit, & deducit in judicium: ut
sunt iura expressa in l. filius, qui patris
42 ff. de bonis libertor. l. si pater. §. que
duos, ibi: Facit etiam hoc quasi quilibet,
non quasi unus, ff. de adoptionibus, l. de-
bitor. §. fin ff. ad Trebellian. ibi: Quia
non quasi mater ex facto accepit. l. tutor
petitus, §. que tutoribus, ff. de excusatio.
tutor. ibi: Cum judicium patris, ut filius,
non ut tutor promovererit, l. profectitia,
§. Papinia,

S. Papianus ff. de jure dotium, illic : Magis eum quasi patrem, quam quasi curatorem fecisse videri. I. qui duos, C. de co-
niungend. cum emancipat. lib.

Unde fit, quod sententia ferri ne-
quit super non deductis, nec petitis
21 in judicio, l. fin. C. de liberali causa, l. fin.
C. de fideicommissar. libertatib. & ibi-
dem Bald. Cæphal. cons. 136 n. 14. Ca-
valcan decis. 23 n. 11. D. Valençuel.
Velasq. in cons. 26. num. 43. Scaccia de
appellationib. c. 2. quest. 11. n. 33. cum
sententia debeat esse conformis li-
bello, l. non omnis ff. si certum petat. Cap.
licet Heli, de simonia.

Nec etiam potuerunt obtainere ex
causa, & jure propinquitatis, &
consanguinitatis, quod solum dedu-
xerunt, & proposuerunt, & cui ni-
22 tuntur: nam hoc jus semper fuit in-
utile, & vitiosum, & contrarium
clausulæ fundationis, prout ex ea ha-
ctenus fuit ostensum.

Unde in illam labuntur constan-
23 tem doctrinam, quod quando quis
habet unum jusutile, & legitimū;
ex quo potuit juste agere, & obti-
nere, si eo omisso, & neglecto aliud
inutile, & inefficax deducit in judi-
cium, nec potest ex isto, tanquam
inutile obtainere; nec ex illo utili,
quod tunc habebat, quia eo non fuit
usus, nec in judicium deduxit, juxta
text. singularem in l. 3. § sed si forte ff.
judicatum solvi, singulariter probant
Ludovic. Romanus in cons. 446. & cons.
496. dubio 10. quem sequitur Maranta
de ordine judicior. 4. part. distinct. 16.
n. 17. fol. mihi 242. Tiraquel. de retrac-
tu linager. §. 10. glossa unic. n. 6. & 7.
fol. 173. & in noviori impressione. fol.
347. ubi multa exempla adducit, quod
quando maritus tanquam talis, cum
24 sit legitimus administrator, potuit
comparere in judicio, & eo jure, &
qualitate omissa, comparuit tanquam
procurator uxorius, qui in rei veritate
carebat mandato: pro cessus, & judi-
cium nullum redditur, nec sanabitur
ulla alia via legitimi administrationis,
& sibi imputet agendo alia qualita-
te, & causa qua carebat, & loquen-
do in conjuncta persona: idem etiam
25 tradunt Bald. & Salycetus in l. 1. ille,
column. 1. vers. Ulterius oppono; Salycet.
column. 2. vers. Oppono, quo etiam, & ibi-
dem Anton. Alexand. C. de procurato-
r. ib. per ea quæ notat Gloss. in l. si filius,

in gloss. ultim ff. qui satisda. cog. antur, ip-
se Bald. in cap. nonnulli, col. 2. vers. Nota,
si quis opponat, &c ibi Barbatia: Felinus
colum. 14. vers. Limita secundo de rescript:
Bald. in capit. ex parte Deleani, colum. 3.
versic. Quod si conjuncta, Alexand. & Jas.
in l. exigendi, ille, column. 1. in ultima
fallentia, iste, col. 3. in 6. fallentia, C. de
procuratoribus, quos omnes congeri-
mus, & ad idem sequimur in tractatu
de protection. Regia, 4. part. cap. 8. ex
num. 270. cum seqq. Et iterum quando
quis habet jus utile, & legitimū ad
agendum & agit ex alio jure; & causa
inutili, actus non sustinetur ex utili
tunc existente: sed virtutatur ex jure
inutili, quo fuit usus; abundantissime
26 Nosmet in Labyrinth. creditor. 2. p. c. 13.
ex n. 33. cum multis seqq. & accuratiū,
in tr. de supplicat. ad Sanctiss. 2. part. c.
12. ex num. 25. cum seqq.

Igitur, quantumcumque daretur ca-
sus existentiæ juris patronatus hære-
ditarii in hac capellaniæ fundatione,
& D. Ioannæ Mariæ, suisque præde-
cessoribus, tanquam hæreditibus funda-
tricis pertinere; cum ipsa, nec pater
sous in hac lite, & præcedentis vaca-
tionis, hac qualitate, & jure usi non
fuerunt, nec illud in judicium alle-
garunt, nec deduxerunt unquam (quo
re vera carebant, ut superius tactum
fuit) sed solum allegaverunt, & nisi
fuerunt juri consanguinitatis & pro-
ximitatis, respicienti, & indicanti jus
patronatus gentilitium, & familiare,
relictum consanguineis ipsius fun-
datrixis, nunquam potuerunt obtainere
in præfatis litibus; non ex qualitate,
& causa hæreditarii, quia illam nun-
quam in judicium deduxere, imò
illa prorsus carebant: non ex qualitate
patronatus gentilitii, ad quam se ref-
trinxere, quia inutilis, & vitiosa est, &
omnino aliena à mente, & litera ins-
trumenti fundationis, & prorsus im-
probabilis, prout ex argumento cor-
nuto hoc art. 10. adnotatur evidenter.

Quæ omnia superflua sunt, cum
hujus capellaniæ fundatione nullum
ad fuit jus patronatus à sua origine, nec
hæreditarium, & multo minus genti-
litium: sed pro majori justificatione
illud supponitur.

ARTICUL. XI.

Ad jus patronatus hereditarium si fuit praesentatum tanquam gentilitium per consanguineos proximiores, familiare presumitur, dum de fundatione contrarium non appetit. At semper quod ex fundatione docetur hereditarium, & non gentilitium esse, reducitur ad suum statum originalem, qualibet quasipossessione antiqua contraria non refragante.

SUMMARIUM.

- 1 Ius patronatus hereditarium ex observantia subsequuta praesentandi per consanguineos proximiores presumitur gentilitium.
 - 2 Si ex fundationis tenore appetit esse hereditarium, ad eam qualitatem reducitur, plurimi presentationibus contrariis non obstantibus. Vel etiam è contra, ibidem.
 - 3 Alienatio rei Ecclesia minus solemniter facta, si per 30. vel 40. annos, pacificè possideatur, presumitur bene placitum s. A. intervenisse.
 - 4 Sed ista presumptio solum durat interim, quod de contrario non appetit ex instrumenti inspectione.
 - 5 In unione beneficiorum post tringinta annos, cum quieta possessione, consensus Capitali presumitur intervenisse.
 - 6 Constituto per instrumentum unionis non intervenisse consensum Capitali, presumptio cessat, & unio resolvitur.
 - 7 Presumptio cedit veritati.
 - 8 Ius patronatus, quam plurimi annis posse sum à consanguineis tanquam gentilitium, constituto ex instrumento fundationis esse hereditarium, plures reduxit Rota ad suam qualitatem primam.
 - 9 Si patronatus est hereditarius nun-
- 3
- quam alias, tanquam consanguineas admittitur.
- 10 Quasipossessionem centum quadraginta annorum praesentandi ad beneficium per consanguineos rejectit Rota, constituto ex fundationis instrumento, esse juris patronatus hereditarii & non gentilitii & num. 11.
 - 11 Semper, quod ex instrumento fundationis appareat beneficium faisse erectum cum libertate, nec immemorialis quasipossessio contraria suffragatur.
 - 12 Ius patronatus gentilitium posse sum tanquam hereditarium, constituto ex fundatione esse gentilitium, quasipossessionem contrariam contempnit Rota, & num. 14.
 - 13 Possidentis animus applicatus ad rem cum sua qualitate, hac deficiente, non remanet subjectum cui applicatur illa possessio.
 - 14 Diversa est possessio rei qualificata, alia, & diversa possessio rei simplificis sine qualitate.
 - 15 Constituto de non qualitate rei, quam sub qualitate quis erroneè possidebat, nullum ei jus ex tali possessione queritur.
 - 16 Res qualificata diversa naturæ, & speciei est, cuius simplex.
 - 17 Qualitate rei possessæ extinctæ extinguitur possessio, & nec transit ad simplicem tanquam rem diversam.
 - 18 De una quasipossessione unius rei non bene infertur ad aliam rem diversam.
 - 19 De una re ad aliam possessio non mitigatur.

Quemvis verum sit quod jus patronatus hereditarium ex observantia subsequuta ad illud praesentandi per consanguineos proximiores, presumatur gentilitium, & familiare, ut per Noguerol, allegat. 28. n. 34. ex Viviano, & Cyarlino. Hoc procedit & tantum locum habet interim dum ex fundationis instrumento non docetur, & appetit contrarium.

At vero semper, quod ex ea constat veritas, non esse familiare, sed hereditarium, vel è contrario, ius ipsum patronatus reducitur ad suam primitivam naturam, quam alterare non possunt, quamplures presentationes contrarie antecedentes, prout pluries

plurimes determinavit Rota in his terminis, allegans plures Doctores, de quo supra art. 3. & art. 4. latè adducuntur.

Ultra quæ , ulterius de hoc particulariter hic tractandum, & comprobatur exemplo alienationum bonorum Ecclesiæ , quæ minus solemniter fuere alienata , si per triginta vel quadraginta annos pacificè possideantur; præsumitur , intervenisse beneplacitum Sedis Apostolicæ . Sed hæc præsumptio solum durat interim dum de contrario non docetur. At si ex instrumenti tenore , & inspectione contrarium apparet, evanescit præsumptio; Bellacomba, tom. 2. commun. opinion. lib. 7. tit. 14. num. 229. Menochius de præsumptionib. libr. 3. quæst. 132. num. 79. Miscardus de probatio-
nib. conclusio. 1140. n. 25. & concl. 131.
à n. 33. Peregrinus de jure fisci, l. 6. tit. 8. num. 25. Gratianus disceptat. forens. cap. 268. n. 4. Valascus consultat. 162. num. 20. Caldas Pereira de emptio. & venditio. cap. 34. num. 40. late Barbos. in pastorali, tom. 2. allegat. 95. num. 72.
& 73.

Quod alio simili comprobatur. In unione beneficiorum requiritur consensus Capituli , qui consensus post triginta annos possessionis , & obser-
vantia præsumitur intervenisse, ista tamen præsumptio tandem durat, quamdiu ex instrumento unionis contrarium non apparet , postquam autem ex eo constiterit talis consen-
sus non intervenisse , præsumptio cessat. unio redditur nulla , & beneficium unitum recuperat suam prior-
rem libertatem , & statum , Craveta
de antiquitat. tempor. 3. part. section.
1. limitat. 7. n. 26. Cacherannus decis.
Pedemontana 273. Petrus Surdus de.
aliment. tit. 8. privilegio 22. num. 10.
Nicol. Garcia de benef. part. 12. cap. 2.
num. 188. & num. 189. Vivianus de
jure patronat. 3. p. l. 14. cap. 5. ex num.
54. & seqq.

Nam postquam de veritate appa-
ret, nihil est de præsumptione cu-
randum, quia præsumptio cedit ve-
ritati, l. nuptura filio, ff. de jure dotum,
l. fin. in principio. ff. de eo quod met. causas.
l. cum de indebito. ff. de probationib.

Sed accedendo ad terminos indivi-
duales nostri præsentis casus , ele-
gantissima est Rotæ decisio , penes

Farinac. 53. in recentior. fol. 44. tom. 1.
qua adducuntur plures Doctores , &
aliæ duæ Rotæ decisiones loquentes
in eodem casu , in qua per multos
annos antecedentes quidam Duces,
possessores unius status , & majora-
tus, tamquam descendentes legitimi
à fundatore cuiusdam capellanæ,
ad eam præsentabant: at ultimo pos-
sessori, volenti continuare quasi pos-
sessionem quæsitam à suis antecessoribus;
& præsentanti , tanquam sta-
tus legitimo possessori, mōta fuit lis,
sibi tale jus non pertinere , cùm jus
patronatus non esset gentilitium , sed
hæreditarium in sui creatione ; prout
apparebat ex instrumento fundatio-
nis capellanæ , quo constito , fuit
victus , spretaque ejus præsentatio,
ut in dict. decis. num. 3. ita determinante
in hæc: Et cebat difficultas; quia in-
strumentum fundationis loquitur de reser-
vatione juris presentandi pro Ioanne de
Langonisa fundatore, & hæredibus suis,
& sic non suffragatur moderno Duci, &
ejus prædecessoribus qui ab anno 1460.
circa , præsenterant ; & non constat,
jure hæreditatio successisse prædicto Ioanni
fundatori, c. 1. ubi Abbas n. 3. de jure
patronat. Archidiaconus in capit. plures.
n. 4. ver. Sed ponit 1697. Bald. cons. 409.
num. 1. l. 2. Ancharanus cons. 42. n. 2.
Cardina. cons. 122. n. 2. Alexand. cons.
73. num. 1. 8. tenuit Rota coram illus-
trissimo Mantica in una Bracarense
Parochialis iug die 24. Februario, & ite-
rum die 1. Iulii 1592. & per hanc Ro-
tæ decisionem rectè infert Litterius
de re benef. lib. 2. quæst. 11. n. 46. quod
nunquam admittitur consanguineus
de familia, si beneficium, juris fuerit
patronatum hæreditarii.

Sed prædictam decisionem 53. ad
unum utilissimum , concernens , &
adaptable nostro casui hujus litis ;
ponderare debemus : illud nempe
(quod & nota dignissimum sit) quod
centum & quadraginta duo anni
quasi possessionis præsentandi acqui-
sitæ per possessores antecessores illius.
Ducatus, tanquam proximiores con-
sanguinei fundatoris , quia ab anno
1460. constitit de sua possessione ex
jure patronatus gentilitio ; ut in dict.
decis. 53. expressè dicitur , & notatur,
usque ad annum 1602. quo emanavit
dicta decisio, prout testatur ipse Fa-
tinarius in superscriptione ejusdem
decisionis,

decisionis, ex quo facta temporis computatione apparet dictam quasipossessionem cucuruisse continuative per dictos centum quadraginta & duos annos, post quos constito ex fundationis instrumento, jus patronatus non esse gentilitium, sed hereditariū, contemptā tam longā, & continuata quasipossessione præsentandi, fuit per dictam decisionem jus patronatus redactum ad suum principium hereditarium: cum qua decisione concordant in hoc aliæ duæ relatæ in eadem decisione § 3. & citatæ pro eisdem terminis.

Quæ tres decisiones Rotæ bellissimæ sunt, ad totalem subversionem intentionis D. Joannæ ac suorum antecessorū, prætendentis habere quasipossessionem juris patronatus gentilitij, cum contrarium clare appareat ex tenore instrumenti fundationis, quo nec patronatus hereditarium legitur, nec vocatio alicujus personæ successionem, sed simplicissima quædam erectio hujus capellaniæ; ut latius remanet adnotatum superius in articulo antecedenti 10.

Quibus Rotæ decisionibus mirabiliter consonant aliæ plures, ncc non Magna Doctorum caterua, de quibus amplissime fit mentio in art. 3. pertorū, affirmantium, longissimam quasipossessionem juris præsentandi, etiam immemorialem non suffragari, semper, quod ex tenore fundationis apparuerit; nullum adfuisse jus patronatus creatum à principio.

Præfatæ tres decisiones Rotæ loquentes de quasipossessione præsentandi ad capellaniam, ex capite juris patronatus gentilitij contemnenda, constito illud fuisse hereditarium, æqualiter procedunt; econverso, quando jus patronatur gentilitium ab aliquo possidetur tanquam hereditarium, quod, constito esse gentilitium, ad suam originem, & priorem statum reducatur; prout firma optima Rotæ decisio 290. in Posthumis Farinacij, t. 2. quæ n. 1. 2. & 3. ita ait: Domini resoluerunt, jus patronatus de quo agitur, spectare ad agnatos heredes non tamē ad heredes bonorum ex testamento, & movebantur ex tenore fundationis (quæ potissimum in hac materia attendi debet Buld. in l. 2. in principio, C. de in jus vocando, Lambertinus de jure

patronat. l. 2. art. 2. questionis principali, n. 2. Barbatia cons. 33. n. 8. lib. 2. Peregrinus cons. 33. num. 12. l. 1.) fundator enim declaravit expreſſe se constitutere hoc ius patronatus perpetuum sue agnationi, unde illud non potest hereditibus honorum competere, cum illis deficit qualitas agnationis requisita à fundatore, sine qua non possunt esse patromi. Lambertin. ubi supra, 8. articul. 2. questionis principalis, n. 1. Rochus de Curte eodem tractat. verb. ipse, vel is, num. 73, Gabriel in cons. 196. num. 4. l. 2. &c. quæ ultius ad alia in comprobationem progressit.

Ex quibus omnibus infallibiliter inferuntur, quascumque quasipossessiones D. Joannæ Mariae, & ejus antecessorum (si aliquam adquirere potuerint, quin ex variis juris capitibus destructæ remaneant protulsi superius in articulo 4. per totum) sub falsa suppositione, & erronea patronatus gentilitii, cuius contrarium ex tenore fundationis aperte constat, non solum non adesse creatum jus patronatus gentilitium, verum nec etiam hereditarium; admodum juri conforme fuit, reducere hanc capellaniam ad suum priorem libertatis statum, in qua ex sua origine erecta fuit, declarando persistentias in hac, & in antecedente vacatione immedia-
ta, ejus provisionem ad Ordinarium spectare.

Omnium insuper prædictorum ratio est clara; nam cum animus possidendi sit applicatum juri patronatus cum qualitate gentilitij, qualitate hac deficiente extinguitur quasipossessio, quæ restricta ad unam rem qualificatam, deficiente, vel mutata qualitate, non remanet subiectum, in quo ipsa possessio possit subsistere; cum alia sit res diversa; super qua possessio quæ sita non fuit atque alia, & diversa fuerit possessio rei qualificata; ita eleganter probat Rota in dec. 646. post tractatum de manutent. Ludovi. Post. quæ n. 14. & num. 15. ita ait: Quoties enim mutatur qualitas, vel nova supervenit non datur mandatum de manutendo, quia altera est possessio ante supervenientem qualitatē, alia post illam, ut fuit dictum in placentina donationis seu provisionis 20. Iunii coram Cuiptio & debet intelligi, rebus sic stadiis, ut ibi dicitur, &c. Et relativè ad has

has decisiones idem sirmat Posth.
dict tract de manutent. observat. 73. n.
47. & num. 48. qui per plurimos num.
sequentes, multas applicat doctrinas
admodum conducibiles.

Semper igitur, quod constiterit,
alteratam esse qualitatem rei, quam
sub qualitate, & cum ea quis posside-
bat; seu constito non adfuisse quali-
tatem sed erronee supponebatur à
possidente, nullum ei jus ex sua erro-
nea possessione adquiritur: pulchra in
proposito adest Rota decis. 186. ex
num. 12. inter congestas à Ludovi.
Posth. post tractat. de manutent. in hæc
verba: Domini responderunt, inde non
aliud inferri posse, nisi errore tam Epis-
copi, quam etiam Capituli putantium,
tales Vicarias esse de iure patron. Eccle-
siastico, quo caju fuissent quidem confe-
rende per concussum. Verum cum de tali
jure patronatus nunquam constiterit, nec
hodie etiam constet: sed de simplici unio-
ne Ecclesiastum parochialiam facta Capi-
tulo cum facultate nominandi Vicarios,
juxta constitutionem Pii Quinti: non
potuit hic error constitueri Episcopum
in legitima, & manutentibili quasi pos-
sessione conferendi Vicarias prædictis libere
per concussum, non expectata nominatio-
ne Capituli; actus enim erroneous con-
senso carere dicuntur, &c.

Nam quemadmodum res qualificata
diversa est à simplici non qualificata,
& diversæ naturæ, & speciei, juxta
text in S. præterea, Institu. de inutilibus
stipulacion. cap. cum Marthæ, §. quæsti-
oni de celebratio. Missar. cap. statutum,
de election. lib. 6. Menochius cons.
35. n. 13. & de recuperand. poss. ff. remed.
6. n. 8. Surdus dec. 2. n. 9. & consil. 179
num. 40. & cons. 202. num. 8. Gratian.
disceptation. tom. 5. cap. 854. n. 52. &
cap. 936. num. 24. Mangilius de impa-
ratiorib. quest. 176 n. 4. Scaccia de com-
merc. §. 7. glos. 5. num. 159. Nihil mi-
rum extingui quasi possessionem, ex-
tinguita qualitate, nec transire, nec re-
manere in re diversa, & diversæ na-
turæ, ac speciei: late Petrus Surdus
in cons. 135. ex num. 63 cum seqq. l. 1.
Ludovi. Posthius de manutent. observat.
73. ex n. 99. cum multis seqq.

20 Cum de una possessione, seu quasi
possessione unius rei non bene in-
feratur ad aliam diversâ Rota in Me-
san. pensionis coram Iusto dec. 379. n. 3.
& in eadē causa, coram Peſia. dec. 386.

num. 3. & dec. 647. post tract. de manu-
tent. Posthii. Burattus dec. 427. num. 3.
ipse Posth. observ. 73. num. 10. quia de-
una re ad aliam, possessio non migrat, &
juxta doctrinam glossæ in l. 3. in prin-
cipi ff. de acquirend. poss. quam sequi-
tur Bart ibidem, num. 4. Alexan. num.
15. Iason. num. 3. Parisius in cons. 37. n.
17. l. 1. quare talis possessio sub qua-
litate quæsita, nec prodest rei qualifi-
catæ ob defectum qualitatis, nec sim-
plici tanquam diversæ: hujus articuli
comprobatio ulterius continuatur in
articulo 12. proxime sequenti.

ARTIC. XII.

Error in apprehensione pos-
sessionis respiciens titu-
lum, & causam possiden-
di, quamvis juris effecti-
bus careat in judicio
proprietas; prodest tamē
ad judicium manutentionis.

Error, & falsa causa in appre-
hensione possessionis res-
piciens ipsam rem nec suf-
fragatur in judicio plena-
rio, nec in summarissimo
manutentionis.

SUMMARIUM.

- 1 Quasi possessione apprehensa per errorem
respiciens causam possidendi, li-
cet quoad petitorum sit vi cosa
quoad judicium manutentionis suf-
fragatur, & num. 2.
- 2 Quasi possessione praesentandi quantum-
vis legitimè quæsita, inter compatro-
nos, nullatenus suffragatur contra Or-
dinariam, nec in petitorio, nec in pos-
sessorio summarissimo.
- 3 Error & falsa causa tangens ipsam
met rem, impedit possessionis adquisi-
tionem, quoad omnes juris effectus,
tam in petitorio, quam in manus entio-
ne.
- 4 Quasi possessione juris praesentandi ad
benificium, tanquam gentiliti eam
non sit tale, erronea est, & ex falsa
causa tangente ipsammet rem, ad
nullum

- 6 nullum iudicium prodest.
 6 Actus gestus sub aliqua qualitate, ista
 deficiente, actus corruit.
 7 In cōprobationem supradictorum
 adducitur bona Rotæ decisio.

IN corroborationem eorum, quæ in articulo antecedenti scripta remanent, alia utilia non omittenda, re i, de qua agitur, admodum conducibilia, deducenda ex mirabili quadam theoretice tendente similiter ad destructionem quasi possessionis prætensæ per D. Ioannam Mariam: quasi possessione etenim apprehensa per errorem resipientem titulum, & causam possidendi, ut exemplo apprehendentis possessionem hæreditatis tanquam abintestato sibi delatae cum deberet apprehendere ex testamento, quamvis hæc possessio, quoad juris effectus vitiosa dicatur, circa judicium proprietatis, quia inutilis, & inefficax, non attenditur eo in judicio; tamen quoad judicium manutentionis suffragatur, quia in eo solum attenditur existentia in re, & de facto eam teneri; & sic sola detentio sufficit ad obtinendum in eo judicio manutentionis: sic distinguit post alios Gratianus disceptat. 11.3. num. 9. 10. & n. 6. Petrus Surdus in cons. 43, ex num. 10. cum seqq. & per plures Doctores, & Rotæ decisiones obseruat Orliverius Beltraminius ad Alexand. Ludovis. decis. 283. num. 7. Posthius de manutentione, obseruat. 64. num. 12. bona decisio Rotæ inter recollectas per Posthium 349. n. 1. cum seqq. illic: Non obstat, quod de falsa causa dicitur: quia hoc respicit petitorum, an bona sint devoluta ad Ecclesiam, vel non, ut fuit resolutum sub die 20. Non membris anni præteriti, vers. Ultimo non obstat, quod fuerit, &c. Et iterum ibidem sufficit D. Episcopo docere de detentione, nec enim de proprietate, aut possessione plenè discuti debet, ut per Paulum cons. 3. volum. 2. Neysianum cons. 8. n. 3. Laurentium Sylvanicum cons. 27. n. 5. Covarru. l. 1. practicar. 6. 17. n. 3. vers. Sic sane, quod ipse probat efficaciatione Iuris consulti, in l. Rutilius Regulus: ubi Constrens. nu. 5. ff. de donationibus.

Hac tamen adnotatione, & limitatione adhibita, ut hæc quasi possessione, nec etiam alia quævis possessio legitimè quæsita inter compatrios

nil prodest nec suffragatur contra Ordinariū comparentem, & contendentem de existentia juri patrōnatus, & libertate capellaniæ, etiam in iudicio summarissimo manutentionis, prout abunde fuit probatum superius in articulo 4. pro p̄ principiū ex n. 2. & seqq. vers. At vero quoties dubitatur, & plurimi alii Doctores id probant, cumulati inferius in art. 14. num. 8. ita ut hoc distinctionis membris in nihilo officiat juri Ordinarii agentis de libertate beneficij.

At vero quoties error, & falsa causa tangit factum ipsum, cadit super ipsammet rem, cuius fuit apprehensa possessio, hæc adeo inutilis, & inefficax est, ut nec etiam ad judicium summarissimum manutentionis prosit possidenti; hanc theoreticam singularem probat Rotæ in decis. 74. inter recollectas pet Ludou. Posth. post tract. de manuten. ex num. 14. quæ ex n. 18. ita loquitur in hæc. Præterea quidquid dicendum sit, quando falsitas versatur circa factum, quo casu putans capere possessionē unius fundi, non acquirit possessiō alterius fundi, in quo immisus fuit. I. sime in vacuam ff. de acquirend. possessiō: Tamen falsitas, quæ non respicit factum, sed tantum versatur circa causam possessionis, non impedit acquisitionem, quia nō deficit voluntas possidendi, licet potius ex una cause, quam ex alia, l. 2. S. s. à pupillo, l. quod vulgo ff. pro emptore: & facis l. cum in corpus, ff. de acquirend. rerum domin. & notatur per Barbos. & Iason in l. si is ad quem ff. de acquirend. hæredita. & licet ista possessio non sit considerabilis quoad effectū juris, ut illa non dicatur justa possessio, nec producat juris effectum, ut loquuntur Doctores in contrarium allegati: secus tamen est, quoad effectum facti, ut ingrediens dicatur esse in possessione, vel detentione: quoad potest probari exemplo Bald. in dict. cons. 135. de missio in possessionem à judice nulliter procedente, contra quam possessionem datur actio spolii: Doctores communiter in l. justè possidet ff. de acquirend. possessiō late Aimon Craveta, in cons. 188. num. 8. ubi latius prosequitur, &c.

Et cum quasi possessione præsentandi ad hanc capellaniam apprehensa per antecessores D. Ioannæ, fuerit erronea, & ex falsa causa tangente ipsam capellaniam, & jus præsentandi ad illam,

& Capell.recup. Artic. XIII.

49

illam, putantes esse juris patronatus, cum sit libera, putantes etiam esse juris patronatus gentilitii, & sub hac qualitate, cum adhuc nec sit hereditarium, & ad illud animum suum limitative applicaverint, sequitur ut cum fuerit erratum in ipsa re, cum non adsit jus patronatus qualificatum, quasi possessio eorum inutilis, & inefficax sit, quia alia res est res qualificata, diversæ naturæ, & speciale differens à simplici, ut latius dictum est articulo antecedenti, & Capellania reperta absque qualitate à possessoribus supposita; possessio eorum quasi inefficax evanescit quoad omnes juris effectus tam in peritorio, quam insummarissimo judicio manutentionis, cum erratum fuerit circa ipsam rem.

Quoniam actus gestus sub aliqua qualitate, ista deficiente, actus corruit, ut per plura jura tradit Aymon Craveta *in cons. 202. n. 13.* Dom. Valençuela Velasquez *in cons. 112. à n. 77.* & seqq. tom. 2. Et quia actus sub aliqua qualitatem, & suos terminos non egreditur: per plura jura: Doctores adductos per Nos *in Labyrinth credito.* 2. part. cap. 10. ex. num. 40.

Et ulterius ad propositum bene urget Rotæ dec. anni 1602. ad literam adducta per Augustin Barbos. *in pastorali, tom. 2. in vers. Quantum attinet, num. 26.* ita disponit: *Quantum attinet ad secundam difficultatem, aliqui ex Dominis dicebant, quod ad effectum possessonis sufficit, quod & economi deputati accepterint possessionem, etiam de facto, ad effectum ut dicantur esse in possessione, seu detentione,* Bald. &c. sequitur, & facit: Ceterum respondebatur ab aliis Dominis, quod conclusio procederet, si & economisti voluissent acquirere possessionem, ned & nomine Seminarii, sed etiam nomine proprio, quia isto casu falsitas versatur, circa causam possessionis, quare non impediret possessionem, quia non deficeret voluntas possidendi, aut nomine proprio, aut nomine Seminarii, l. 2. §. si à papillo, l. quod vulgo, ff. pro emptore: & facit text. in l. cum in corpus ff. de acquir. ver. domin. prout Bart. & Ias. in l. si. is ad quem. ff. acquir. d. bæredit. & fuit dicta in causa Macerat. bæreditatis 4. Junii 1590. coram Cardinal Pamphilio, sed in hoc casu, si Seminarium non erat erectum, quia pueri nondum erant introducti, non poterant & economisti Salgado Tom. II I.

adquirere quasi possessionem, quia noluerunt adquirere nomine proprio: sed nomine Seminarii, quod cum non sit erectum, possessio est ex falsa causa circa factum, hoc est, super existentia Seminarii, & ideo est nullius considerationis, nec producit juris effectus, l. i. §. hac verba ff. ne vis fiat ei. Bald. d. cons. 135. n. 2. Portius Imola cōs. 74. n. 11. & facit text. si me in vacua, &c. hactenus de singulari decisione, quæ non solū est applicabilis defectui qualitatis patronatus gentilitii, sed etiā ipsi juri patronatus nonquā creato, nec nato; de quo abūde superius, ar.

ARTIC. XIII.

Consensus Ordinarii requisitus simul cum fundatione Capellaniæ ut acquiratur jus patronatus; nullatenus inducitur ex admissione præsentationum, & institutione facta postmodum per Ordinarium ipsum.

SUMMARIUM.

- 1 Ad acquirendum jus patronatus cum fundatione requiritur consensus Ordinarii, aliter Capellaniæ cum libertate creatur.
- 2 Consensus Ordinarii ad creandum jus patronatus an tacite inducatur ex admissione præsentationum, & num. seqq.
- 3 Et induci, qui tenuerunt.
- 4 Si ex admissione præsentationum indiceretur consensus Ordinarii ad noviter creandum jus patronatus, multæ Rotæ decisiones, & communes Doctorum opiniones subverterentur.
- 5 Ordinarius potest, quandocumque de libertate beneficii agere, non obstantibus quibuslibet præsentationibus admissis per Ordinarium.
- 6 Ad quasipossessionem præsentandi acquirendam requiritur præsentatio, admissio Ordinarii, institutio præsentati, & beneficii, possessio apprehensio.
- 7 Omnibus præsentationibus admissis præcedentibus, non impeditur Ordinarius agere de non existentia juris patronatus.

natus in erectione beneficij, & n. 8.

Si ex admissione presentationum in-daceretur consensus Ordinarii ad no-viter creandum ius patronatus : semper sibi obstat agenti quando-cunque de non existentia juris patrona-tus : Sed ei non obstant quales-cumque presentationes admissæ ; ergo ex eis induci nequit consensus ad novum ortum juris patronatus , & num. 9.

10 Presentationum admissio solum ope-ratur , & prodest ad adquirendam qua-sipossessionem iuri presentandi absque contactu ipsius iuri patrona-tus.

11 Alind est ius presentandi , aliud ius ipsum patronatus , & potest ius presen-tandi esse apud unum , & ius ipsum patronatus apud alium.

Et de uno ad altius non potest fieri il-latio , nec argumentum , ibidem .

12 Potest quis donare ius presentandi , retento sibi iure patronatus ,

13 Ius presentandi solum respicit judi-cium possefforium : ius patronatus peti-toriū.

14 Consensus , qui inducitur ex aliquo actu , ad illum se restringit , & illum non egreditur.

15 Consensus praeditus ab Ordinario ad-jus presentandi , nequit extendi ad ius patronatus .

16 Defectum fundationis non continen-tis ius patronatus si ignorat Ordinarius approbatio corruit ex defectu consen-sus .

17 Etiam per mille actus inducentes ra-tificationem , & approbationem , con-sensus ignorantis non inducitur .

18 Papa conferens alicui beneficium aliis incapaci , si defectum ignorat , non intelligitur dispensare .

19 Admissio presentationam facta ab Ordinario sub falsa credulitate ex-i-stentia iuri patronatus , corruit detecta falsitate .

20 Ordinarius si sciret non adesse ius pa-tronatus , non est credendum velle illud no-viter creare , & num. 21 .

22 Ordinario attestanti aliquod benefi-cium esse iuri patronatus non credi-tur .

23 Capellaniam creatam in libertate non potest postmodum Ordinarias subji-cere iuri patronatus .

24 Assertioni Episcopi attestantis bene-ficium aliquod esse de jure patro-

natus , non statut.

25 Consensus ordinarii destinatus ad so-lam admissionem presentationis , non extenditur ad novam creationem iu-ris patronatus .

26 Doctores affirmante consensum Epi-scopi requisitum ad creationem juris patronatus sufficere tacite induci ex ad-missione presentationum , sibi ipsis esse con-trarios ostenditur .

27 Admissio presentationum deservit ad acquisitionem possessionis presen-tandi .

28 Non tamen ad impediendum Ordina-rium ne quandocunque possit de be-neficii libertate agere .

IN art. 3. constans , & inviolabile re-quisitum , scriptum fuit , ut ad ad-quisationem iuri patronatus sit præ-cisus consensus Ordinarii concurrens cum fundatione Capellaniæ , quo de-ficiente , nec acquiri , nec oriri , sed ip-sam Capellaniam creatam manere ab origine sua cum libertate , & abs-que onere patronatus : nunc tractan-dum , an iste consensus tacite induca-tur ex admissione presentationum , & institutionibus factis per ipsum Ordinarium ad Capellaniam , & ex hoc induci consensum ; reperio sim-pliciter & indistincte affirmasse Bar-bos . ad Trident . sess . 24 . de reformat . cap . 12 . n . 10 . post Rochum de Curte de jure patronat . in verbo , pro eo , quæst . 8 . n . 20 . & Oliverium Beltramin . ad dec . Gregorii 15 . n . 7 . & ex rotæ dec . impressa per Marquesa de cōmissio p . 1 . fol . 454 .

Sed isti Doctores obiter , minus at-tentè , & nullo adducto iuri funda-mento , & absque dubii speculatione id asseverarunt , quorum assertio , si vera foret , subverteret innumerabiles Rotæ decisiones , & Doctor . com-munem opinionem , qui prorsus contra-rium in variis casib⁹ indicant , & supponunt , non obstantib⁹ quam-plurimis presentationibus admissis ab Ordinario , effectum sortitis , posse de libertate beneficij agi , & quan-documque , etiam post immemoria-lem , de ea constiterit , & non suis-se ab origine fundationis ortum jus patronatus ex defectu apparente consensus Ordinarii Dioecesani , sed beneficium , & Capellaniam redu-cendam ad suam libertatis origi-nem , prorsus contemptis præ-sentationi

& Capell. recup. Artic. XIII. xi

lentationibus, admissis per Ordinariū, & institutionibus earum. virtute ab eo emanatis, prout copiose videre ex *in art. 3.* & *in art. 4. artic. 10.*
¶ artic. 12. ex quibus clare, & dilucide inferitur, consensum Ordinarii deficientem ab origine erectionis Capellaniæ non induci ex præsentationibus postmodum ab eodem admissis.

Ad cuius majorem comprobationem, breviter supponendum erit, quod ad acquirendam quasi possessionem juris præsentandi, inter multa requisita à jure desiderata, magis præcīsum, & essentiale illud est, ut præsentatio fiat coram Ordinario cum bona fide, Ordinarii admissio, & approbatio, institutio præsentati, quæ effectum sortiatur per traditionem possessionis beneficii (quæ refert accuratè post plurimorum allegationem, Ludou. Posthius de manu tent. obseru. 32. n. 27.) Sed sic est, quod omnibus istis actibus præcedentibus non impeditur Ordinarius, quominus agere possit de libertate beneficii, & non adesse jus patronatus ab origine erectionis illius, sed fuisse creatum cum libertate. Ergo impossibile est, quod ex admissione præsentationum induci possit consensus Ordinarii ad creationem juris patronatus. Patet, quia stante ejus admissione, ut præcisè requiritur, ad quasi possessionem præsentandi acquirendam, potest de libertate agere, quandocumque, ut dictum est: quod facere non posset, si jus patronatus ex sua institutione qualificaretur, & sibi præcisè obstareret, agenti de libertate, beneficii, & de non existentia juris patronatus, nam hujus existentia induceretur ex suo consensu, & acceptatione, seu admissione præsentationum: Sed hoc est falsum, quia hoc eidem non est impedimento ad agendum de non existentia juris patronatus, & libertate beneficii, prout amplissimè, & fortiter appetet ex dictis *artic. 3. 4. 10.* & *12.* ergo falsum est asseverare, quod ex admissione præsentationum facta per Ordinarium inducatur consensus fundationis præcedentis absque eo ad formandum; & creandum jus patronatus; quo indebili, & indissolubili arguento evidenter convincuntur Doctores su-

Salgado. Tom. III.

periùs relati contrarium per transen-
nam, & minus attente asseveran-
tes.

Comprobatur discursus iste, quo-
niam ex præsentationibus quantocū-
que tempore continuatis, admissis, &
effectum sortiti non probatur jus pa-
tronatus; ut ultra innumeribiles Rota
decisiones adductas *in dict. art. 3. 4. 10.*
¶ 12. nisi cōtinuatæ fuerint per spa-
tium centum annorum; aliæ adsum
septem decisiones idem cōfirmantes.
Has Rota decisiones, & Doct. alii
quos congesit ipsa Rota *in dec. 25. in-*
ter recollectas per Iulium Vivianum
post tract. de jure patron. quæ num. 8.
ita determinat: *Cum itaque non exhibe-*
beantur præsentationes continuatæ per
spatium centum annorum: non potest di-
ci constare de jure patronatus, quod non
probatur ex præsentationibus: Archidia-
conus in c. unic. n. 10. post medium, versic.
Vnde quamvis aliquis de jure patronatus,
lib. 6. ubi Geminianus, n. 6. & *Franchis*
n. 5. Cassadoras decis. 2. num. 3. post me-
dium, versic. Cuius patronus, de probatio-
nib. Maledanus decis. 3. de jure patronat.
Rota cord. Orano in Firmiana juris pa-
tronatus, Martij 15. 9. 1. & coram Gyptio in
Barchinonensi unio. 5. Decemb. ejusdem
anni, in Neapolitana Capellaniæ, co-
ram Cardinale Lancelloto securi. 2. 9. Ja-
nuarij 1571. & in eadē coram Reverend.
Atravateni 19. Decembri. 16. 8. &c.
Si enim ex tot præsentationibus ad-
missis per Ordinariū non proba-
tur jus patronatus, ergo falsum est
asseverare, quod per admissionem
præsentationis factam ab Ordinario
inducitur consensus qui defecit in
erectione beneficii, & Capellaniæ
per quem & non aliter oritur, & ad-
quiritur jus patronatus, imò per pri-
mam præsentationis admissionem jus
patronatus crearetur, contra tot deci-
siones, & communes Doctorum opini-
ones.

Comprobatur, quia illa præsen-
tationum admissio solum operatur qua-
si possessionem juris præsentandi (cx+
teris requisitis suppositis ad illam ad-
quirendam, absque contractu juris
patronatus, de quo in præsentatio-
nibus non agitur, nec controverti-
tur; sed imò supponitur à præsentan-
tibus, ad quas solummodo restrin-
gitur consensus, & admissio Ordinarii, non admissa, nec permis-
sa)

extensione ad ipsum jus patronatus, tanquam rem diversam: quia aliud est jus præsentandi; aliud jus ipsum patronatus; & potest jus præsentandi esse apud unum, & jus patronatus apud alium, de uno ad aliud non potest fieri illatio; nec argumentari; ut latè probat Hieronymus Gonzalez. *in regul. 8. Cancell. gloss. 1 8. num. 90.* *¶ 92. 2° gross. 45. §. 2. n. 1 8.* (quem non allegat, licet sic plures Lotterius de re benefic. *lib. 2. quest. 3. num. 24.* *¶ 25.* & cum Alexand. *cons. 74. num. 5.* *lib. 4.* & Lambertin. *de jure patron libi. part. 1. quest. 11. art. 7. num. 8.* & Rota *in recent. part. 1.* & melius ipse Lotterius *lib. 2. quest. 4. num. 14.* *¶ 15* & præ cæteris latissime Campanillus, *divisor. jur. Rubr. 11. c. 1 3. ex n. 366.* Ubietiam, quod patronus potest donare alteri jus præsentandi, reseruato sibi jure patronatus in proprietate tanquam separabili, cum jus præsentandi solum respiciat judicium possessorum, & quod jus patronatis respiciat pectorum, jus autem præsentandi possessorum, optimè comprobatur Paulus de Citadinis *in tractat. de jure patronat. 6. part. articul. 3. ex num. 2 7.* per quem, & Cæsarem de Grassis idem firmat Marius Antoninus variar., *resolut. libr. 1. resolut. 104. numer. 6. 7.* *¶ 8.*

¶ 4 Comprobatur, nam consensus, qui inducitur ex aliquo actu, solum operatur in illo actu, & ad illum se restringit, ultra quem non egreditur, *l. fin. C. ne uxor. pro marito.* plura exempla ad hanc doctrinam congesit Petrus Sordus *cons. 33. d. n. 9. & decis. 116. ex num. 19.* Gratianus *tom. 2. disceptat. 356. ex num. 35.* *¶ num. 45. ex tom. 3. capit. 48. s. ex num. 16.* Carleval. *de iudiciis, disput. 2. à numer. 381.* *¶ 990.* ergo multominiis consensu præstitus ab Ordinario juri præsentandi potest extendi ad jus patronatus, uti diversum, & separatum de quo in præsentationibus non tractatur, quia actus non debet operari ultra intentionem agentis, *l. non omnis, ff. si certum jetat.* Atque ideo non obstantibus præsentationibus admissis, atque quasi possessione per eas quæsita inter compatronos, semper Ordinario remanet facultas illæsa, & præservata, impugnandi ipsum jus patronatus, & ejus existentiam con-

trovertendi absque juris sui præjudicio.

Quod & efficaciter procedit majori cum ratione in casu, de quo agimus, quoniam in illis duabus præsentationibus (quibus inaniter nititur D. Joanna Maria, quæque variis ex causis destructæ remanent) nullo modo tractatum fuit de jure patronatus, nec de defectu, & nullitate ejus ob non adhibitum consensum Ordinarii in fundatione capellaniæ, ut ortum babet jus patronatus ipsum, qui ideo defectus incognitus erat Ordinario, credenti patronatus existentiam, & sub hac falsa credulitate admisit præsentatos: quapropter ex tali admissione consensus, & approbatio induci nullo modo potuit: quoniam ut approbatio, & ratificatio habeat effectum, debet ratificans scire defectum, & nullitatem actus ratificandi alias illam ignorans, etiam per mille actus inducentes approbationem, & ratificationem, ratificatio, & approbatio non induceretur ex defectu consensus, plurima scitu dignissima videre est per Nos *in commentariis de supplicatione ad Sanetis. 1. part. cap. 3. §. unic. ex num. 2 6. ¶ seqq.*

Hinc si Papa conferat alicui beneficium habenti defectum ad illud obtinendum, non intelligitur, Papam illum removere, si illum ignorabat, nec dispensare super defectu quem ignorabat, ex defectu consensus, plures Doctores per Barbos. *d. offic. Episcop. allegat. 19. ex num. 7. tem. 1. ¶ ad Tridentin. sess. 2 3. capit. 1 3. numer. 9. de reformation. fol. 2 2 3.* Thomas Sanch. *de matrimon. libr. 8. disput. 4. tota Ripol. variar. resolut. cap. 7. ex num. 1 41.* Ciarlinus *controvers. cap. 3 8. ex num. 4 2. ¶ seqq.*

Et quia admissio præsentationum facta per Ordinarium sub falsa credulitate existentiae juris patronatus, corruuit, detecta falsitate, ex defectu consensus; ut ex pluribus juribus, & Doctoribus probatur superius, *in artic. 9. ad fin. ex num. 17.* prout in hac lите, & in antecedenti defectus fuit defectus juris patronatus, & ejus existentiae ob defectum consensus Ordinarii omnino requisiti, ut ortum habeat, & creetur jus patronatus.

Nec est credendum, voluisse Ordinarium noviter creare jus patronatus,

& Capell.recup. Artic. XIII. 53

21 patronatus , si scivisset nullum adesse in Capellania , cum detimento juris sui , suæ dignitatis, & Capellaniæ erectæ cum libertate ; & se , & suos successores privare jure, & potestate illam conferendi , absque alterius interventu cum potius à jure præsumatur , Prælatos esse vigilantes semper circa libertatem beneficiorum, & negationem juris patronatus ob interesse proprium ; juxta cons. Purpurati 553.n.6.29 constanter ienit Rot. dec. 11. de jure patron. in novis. Achilles de Grassi decis. 7. de jure patronat. Puteus dec. 172.lib. 1. 29 decis. 242.l. 2. Cassadorus decis. 2. de jure patron. Seraphinus decis. 1141.n.8. Jacob. Cavalet. dec. 55. num. 2. 29 decis. num. 3. cum aliis ciatatis à Theodosio de Rubeis in singularib. Rotæ part. 2. verb. Ordinarius, §. 2. pag. 74. illa enim admissio , & approbatio præsentationem simpliciter facta per Ordinarium , nunquam refertur ad id , per quod induceretur renunciatio alicujus juris approbantis : Ancharan. cons. 105. Aimon Craveta cons. 257. sub num. 4. vers. Octavo si dicimus , Decius consil. 450. sub num. 7. Rota ut per Alexand. Ludovis. decis. 317. num. 5. 29 6. maxime in præjudicium Tertiæ , ut ex aliis prosequitus dicta decisio sub num. 6.

22 Comprobatur , nam si expressa confessio Prælati , affirmantis absque plena cause cognitione aliquod beneficium esse juris patronatus , & ad aliquem pertinere , non inducit ; nec sufficit ad probationem , nec approbationem juris patronatus , nec suæ Dignitati , nec libertati beneficij præjudicat , ut ex Viviano , Lotterio , & Rotæ decisione dictum fuit supra artic. 6. ex num. 13. ubi etiam num. 16. de Capellania à sua origine erecta libertate , ut Ordinarius ex post facto non possit illam subjecere oneri juris patronatus : pluribus Doctoribus , & Rotæ decisionibus adductis : quia non statut assertioni Episcopi attestantis de jure patronatus , Capitaquens. decis. 128. part. 1. Ciarlin. contro. forens. c. 57. Quanto minus admitti debet consensus Ordinarii tacite inducendus ex admissione præsentationum , & sic ex diversa , & separata re ut dictum fuit supra ex num. 10. ad creandum novum jus patronatus , & privandam Capellaniam , sua originali liberta- Salgado. Tom. III.

te , in tantorum detrimentum ; & ideo firmiter tenendum erit , ex admissione præsentationem non posse inducere consensum Ordinarii ad canonizandum , & approbandum jus patronatus , quodab origine non stabat . Cum in Ordinario falso credente illius existentiam , deficiat animus , & voluntas illud denuo creandi , cum ad id ejus consensus destinatus non sit , nec ad illud tanquam rem diversam extendendus , ex latius , & invincibiliter comprobatis à principio hujus art. quibus refragari nulla possit ratio , nec juris fundamentum .

23 Et cum ipsimet Doctores in contrarium citati supra , num. 2. pariter cum cæteris affirment , posse quandocumque Ordinatum , negando jus patronatus , & ejus existentiam , agere de libertate beneficij , quibuscumque præsentationibus etiam antiquissimis . & quasi possessionibus non obstantibus , ut videre est in dictis , §. seu articulis 3. 4. 10. & 12. sibi ipsis affirmantibus ex admissione præsentationum oriri consensum ad juris patronatus novam creationem repugnant . Cum incompatibile sit , creari novum jus patronatus ex præsentationum admissione , & illis non obstantibus , posse Ordinatum , quandocumque agere de libertate beneficij , cum jam , non reperiatur in libertate , si ex ipsarum admissione gravatum dicaretur onere novi juris patronatus , quod verè contradictionem implicat .

24 Tandem præfati Doctores , adducti superius , ad principium hujus articuli , præcisè intelligendi sunt , quando admissionem præsentati præcessit plena cause cognitione super ipsa juris patronatus existentia , non aliás : ad quod allego expressam declarationem Congregationis ad literam , adductam infra , articul. 14. num. 19. quæ ita disponit : Censuit Sacra Congregatio , nō posse Patronum repellere à sua quasi possessione præsentandi , si adhibita cause cognitione super jure patronatus Ordinarius , præsentatum à Patrono admississet , etiam si post obitum ejusdem præsentati de validitate juris patronatus iterum contigerit dubitari : secus autem si patroni præsentatio absque cause cognitione admissa fuisse , &c.

Et ideo inter se ita componendi

- 27 sunt, ut admissiones præsentationum deserviant ad quasi possessionem juris præsentandi, interim dum non controvertitur jus ipsum patronatus, nec de initio libertatis beneficij apparet, & doceatur; sed inter ipsos patronos, inter quos agentes dumtaxat de pertinentia juris præsentandi, fuit ab aliquo contra ceteros quæsita, supposito per eos jure patronatus, in dubium non redacto: ut tunc interim prosit inter ipsos compatri-
nos, ut illis præferatur in præsentan-
do, & ut ad eo præsentato fiat de Ca-
pellania institutio, non tamen ad impediendum, ne Ordinarius, ne-
gando juris patronatus existentiam, agere possit quandocumque de Ca-
pellaniæ libertate: ad latissimè com-
probata superius, art. 4. per totum quia
tunc contra eum nihil prodest, nec
opponi potest præfata quasi posse-
fio, ut in eodem articulo latius contine-
tur.
- 28

ARTIC. XIV.

De differentia judicii super jure patronatus moti, nēpe inter ipsos compatri-
nos super pertinētia juris præ-
sentandi, & inter ipsos, &
Ordinarium moti super existentia juris patronatus.
Et quæ requirantur, ut sen-
tentia probet jus patrona-
tus, & omnibus præjudicet.

SUMMARIUM.

- 1 Inter presentantes ad vacationem be-
neficij judicium possessorum movetur cum inter ipsos de quasipossessione con-
tendatur.
- 2 Existens in quasipossessione præsentan-
di, ceteris presentantibus prefertur
præsentato per eum institutio præ-
cise debetur.
- 3 In judicio possessorio inter presentantes
moto, leviores sufficiunt probationes.
- 4 Judicium in quo assit Ordinarius ne-
gans existentiam juris patronatus,
proprietatis est.
- 5 Quando agitur de libertate beneficij,

plena requiritur cause cognitio &
concludentes probationes existentia
juris patronatus.

6 Ordinario existente in causa pro liber-
tate beneficij, principaliter agitur
de jure patronatus.

7 Probationes requiruntur plenæ super
existentia juris patronatus, nulla
attenta quasipossessione præsentandi.

8 Quasipossessio qualibet præsentandi
in nullo iudicio, sive plenario, sive ma-
numentionis, officit Ordinario, nec con-
tra eum potest opponi.

9 Sententia lata inter compatri-
nos, etiamsi enuntiet jus patronatus ad
aliquem pertinere, non præjudicat li-
bertati beneficij.

10 Plures determinasse Rotam per de-
cisiones relatas ad literam.

11 Confessio Ordinarii affirmantis ali-
quod beneficium esse juris patronatus;
non præjudicat libertati Ecclesiae.

12 Sententia lata inter compatri-
nos sa-
per pertinentia juris præsentandi, mul-
tum defertur inter ipsos ad pro-
bationem existentie.

13 Si ista sententia sic enuncians jus pa-
tronatus sit antiqua ultra centum an-
nos.

14 Ex iis centum annis deducitur totum
tempus tuis moto pro libertate bene-
ficii, & num. 5. & 16.

17 Sententia antiqua ultra centum an-
nos enunciante jus patronatus, inter
compræsentantes solam attenduntur,
non contra libertatem beneficij, cui
nec immemorialis quasipossessio offi-
cit.

18 Sententia lata super existentia juris
patronatus assistente Fiscale pro li-
bertate beneficij cum plena causa
cognitione omnisib[us] præjudicat, si sic
translata in rem judicatam.

19 Sacra Congregationis declaratio ad
idem recensetur.

20 Sententia lata super existentia juris
patronatus, constito ex fundatione
non facisse creatum jus patronatus,
juste fertum pro libertate Capella-
ria.

21 In materia juris patronatus ad do-
cendum de notoria injustitia illud
prætentis idem operatur instrumen-
tum authenticum fundationis, ac con-
fessio, & res judicata.

22 Instrumento à parte præsentato nihil
per eam opponi potest.

Dupliciter

& Capell. recup. Artic. XIV.

55

Dupliciter formatu, & movetur judicium in causis juris patronatus, unum super possessorio, alterum super petitorio, & proprietate. Possessorum tunc intentari dicitur, quando in vacatione capellaniæ comparent prætendentes jus præsentandi, inter quos judicio in isto super quasi-possessione contenditur, ut probant Philippus Franchus *in capit. anic. n. 5. de jure patronat. l. 6.* Cassadorus *dec. 2. fama regulariter, n. 3. de probationib. quos referens sequitur Joann. Hieroni. Campanil. diversor. juris Canon. Rubric 11. cap. 13. n. 367.* optimè comprobat Paulus de Citudinis *in tractat. de jure patrona. 6. part. art. 3. ex n. 27.* per quem, & Cæsarem de Gras. idem affirmat Marius Antoninus *variar. resolut. lib. 1. resolut. 104. num. 6. 7. & 8.*

Et ratio est, quia hoc casu solum attenditur, & tractatur in hoc judicio de quasi-possessione juris præsentandi, & qui eam adquisivit, inter suos compatronos prætenso, inter quos solum agetur de pertinentia juris patronatus, præfertur in præsentando, & ab eo præsentato præcisè facienda est institutio: ad latè tradita per Ludovi. Posth. *in tractat. de manutent. observ. 31. ex num. 4. cum. pluribus seqq.*

Et in hoc judicio possessionis, quando solum contenditur inter ipsos compatronos super pertinentia juris præsentandi leviores probationes, & præsumptiones sufficiunt Rota apud Farin. *in novissim. novissima anni. 1612. & decis. 45. n. 1. & 2. & post plures Doctores comprobat Ciarlinus controvers. forens. capit. 107. ex n. 73. & seqq. August. Barbos. ad concil. Tridentin. sess. 25. de reformation. cap. 9. num. 23. ubi plures Rotæ decisiones, & Doctores allegat.*

Secundo modo jus patronatus deducitur in judicium ordinarium, quando scilicet Ordinarius comparet, negando juris patronatus existentiam, & agendo libertate beneficij, seu capellaniæ, quo casu agidetur de proprietate ipsius juris patronatus, ut probant Paul. de Citudinis *de jure patronat. part. 6. art. 3. quest. 17. num. 27.* Cæsar de Gras, *decis. 1. num. 3. de restitut. poliator. Marius Antoninus variar. resolut. lib. 1. resolution.*

104. num. 6. & ex Philipp. Franco, & Cassado. tenet Ioan. Hieronymus Campanil. diversor. juris, Rubric. 11. cap. 13. num. 367. & ulterius latius apparet.

Comprobatur, quia quando agitur de libertate Ecclesiæ, plena requiriatur causæ cognitio, citato, aut alias comparente Fiscali Dignitatis, eam allegante, & deducente in judicium, & negante existentiam juris patronatus; quia cum agatur de proprietate illius, plenæ, & concludentes probationes requiruntur: ad differentiam indicii possessorii inter solos prætendentes jus præsentandi, & contendentes super pertinentia; ut plene utrumque probatur ex Rotæ decis. 238. num. 7. & 38. post tractatum Ludovi. Posthii de manutent. illic: *Hoc autem casu dubitari non potest, quia ageretur de ipso met jure patronatus, cù ageretur ad effectū institutionis in prejudicium libertatis beneficij, maximè cum Fiscalis esset in causa: ideoque certum est, requiri exactas probationes; ut fuit resolutum in causa Pamphilensi parochialis de Ianu 10. Aprilis, & 20. Novembr. 159. coram bona memor. Cardinal. Mantic. &c. plurimos DD. & Rotæ decisiones ad idem adducit Lotterius de re benefic. quest. 13. num. 117. & num. 118. lib. 2. & per quamplures Ciarlin. controversial. forens. capit. 107. ex num. 73. ubi de differentia in hoc punto inter patronos solos agentes super pertinentia juris præsentandi; & inter controversiam cum Ordinario opponente de libertate beneficij, & negante existentiam juris patronatus. Ad eandem etiam distinctionem quam plurimi videndi per Augustin. Barbos. ad Concil. Tridentin. sess. 25. de reformat. cap. 9. num. 23.*

Comprobatur hæc propositio, quia quoties in lite adest Ordinarius, ejus Fiscalis, aut alia persona certans de libertate beneficij, negans existentiam juris patronatus: principaliter agitur de ipso jure patronatus respondeiente proprietatem: ut per plures, Augustin Barbos. ad Concil. Tridentin. sess. 23. de reform. c. 9. sub. num. 23. Et tunc plena requiritur causæ cognitio, cum principaliter agatur de ipso jure patronatus in via ordinaria, ut etiam late probat Lotterius de re benef. lib. 2. quest. 13. n. 114. cum multis seqq.

Merito igitur requiriunt plena, & exuberans probatio existentia juris patronatus, nulla latenta quasi possessione juris praesentandi: cum attendatur quod principaliter agitur, l. i. ff. de authoritat. tutor. c. ad. Audientiam, de prescriptionib. Tiraquel. in tractat. cessante causa, limita. 22. in fin. Surd. cons. 67. num. 31. Mangilius de imputati. quæst. 21. n. 9.

Tum etiam, quoniam respectu Ordinarii existens in lite, & defendantis libertatem beneficii, non solum non prodest qualibet quasi possessione juris praesentandi inter illud prætendentes quæsita, vetum etiam, nec in quolibet judicio possessorio summario, vel summarissimo manutentionis (ubi alias sola insistentia de facto, prodest, & admittitur quasi possessio) respectu tamen Ordinarii agentis de libertate, nulla prodest, nec admittitur quasi possessio, sed prorsus contemnitur, & excluditur, prout interminis probant, post plures Doctores, & Rotæ decisiones, Ludovic. Posthius de manent. obser. 32. num. 26. & num. 5. Vivian. de jure patronat. part. 2. lib. 3. cap. 2. num. 36. Addition ad Burat. dec. 139. num. 17. Cum contra enim, quia in ruribus antecedentibus inter ipsos compatrianos solum tractantes de pertinentia juris patronatus, nulla potest dici quæsita quasi possessio, & sic contra Ordinarium, tanquam tertium, & beneficii libertatem, nihil prostant, nec considerantur, sed inter ipsos patronos dumtaxat, inter quos fuit quæsita, ut saepe diximus, & signanter in art. 4.

Eadem distinctio facienda in sententiis latis in provisionibus, & præsentationibus beneficii admissis; nam si lata fuerit inter ipsos compatrienos putativos contendentes dumtaxat de pertinentia juris patronatus, & de quasi possessione juris praesentandi, & etiam si in ea Ordinarius declaraverit, & enuntiaverit, jus patronatus ad aliquem tanquam patronum pertinere, licet inter ipsos admittatur, non tamen præjudicat libertati beneficii, non controversæ, nec deducatur in illud iudicium, quia res inter alios acta aliis nec præjudicat, nec nocet. ex Rubric. C. res inter alios acta, cum vulgarib: & est optima Rotæ

decis. 413. per tot. penes Farinac. in recent. part. 1. fol. 376. ubi post Mohedanum decis. 8. in fin. de senten. & re iudicata loquitur: Sententia approbatoria juris patronatus lata inter compatrienos, invicem contendentes de voce in suis præsentationibus, non facit ius contra libertatem Ecclesie, cum tunc non agatur cum aliquo proviso tanquam de libero, &c.

Optima etiam decisio. Ioan. Baptista Coccini Decani 106. num. 8. illic: Nec attestatio Episcopi in provisionibus aliquid operatur; quia ut ex predictis patet, constat de contrario, Felinus in c. quoniam Abbas, prope finem. de officiis delegati, Decius in l. edita, n. 86. C. de edendo, & in l. penult. n. 1. de institutionib. & substitutionib. & in c. 2. col. 3. n. 33. de rescript. Crescentius decis. 8. n. 5. de præbendis; & ex predictis cessant quæ dicuntur, de præsentationibus factis perduces: quia ex predictis constat de non jure patronatus, &c. Mantica dec. 360. n. 4. ibi: Secundò sententia est revocanda, quia adjudicat hoc beneficium, tanquam de jure patronatus, quod ex actis non probatur. & beneficium præsumitur esse liberum: Archidiac. &c. eadem Rota penes Farinacium in posthumis, tom. 2. dec. 276. n. 11. in hac: Non obstat tertium, & ultimum, de duabus declarationibus, nam prima Ordinarii. Arcenii non meretur allegari, cum Vicarius nihil affirmaverit sed dubitativè enuntiaverit jus patronatus; sententia vero Episcopi Pesulanii, de qua supra, detegitur esse notoriè injusta, nec nocet Ecclesie, nec successori: Verall. dec. 228. n. 4. pars. 2. Rota in Romana Parochial. 30. Ianuarii 1600. coram Corduba, & in Pamphilonensi beneficii, 4. Ianuarii 1614. coram Remoledo, maxime, quia non constat, ipsam fuisse latam habita causæ cognitione, nec citato Fisci Mensæ Episcopalis, Seraphinus dec. 1395. n. 7. & in dict. Romana, coram Corduba, &c.

Comprobatur ex Doctoribus, & Rotæ decisionibus adductis supra art. 9. ex num. 13. affirmantibus confessio- nem Prælati attestantis aliquod beneficium esse juris patronatus, & ad aliquem pertinere, non præjudicare sibi, nec Ecclesiæ libertati, quando non fuit emanata cum plena causæ cognitione juris patronatus, quod & ulterius aparebit.

Sed hujc sententia latæ inter con- tendentes

& Capell. recuper. Artic. XIV.

57

12 tendentes de pertinentia juris patronatus, & de ejis quasipossessione enuntianti jus patronatus ad aliquem ex contendentibus, multum defertur ad probationem juris patronatus, inter ipsos, si sit antiqua ultra centum annos; cum aliter sententiæ, & instrumenta non dicantur antiqua, in quibus enuntiatur jus patronatus, ut ex aliis pluribus probant Peregri-
 nus de fideicom. art. 43. num. 84. Mares.
 cor. lib. 1. variar. resolut. cap. 10. num.
 6. Nicol. Garc. de benef. part. 7. cap.
 15. num. 32. & seqq. & part. 12. cap. 2
 n. 2 84. 2 87. & 259. innumerabiles
 penè concessit Barbos, in Pastoli, alle-
 gat. 72. n. 32. tom 2. Farinac. dec. 295.
 num. 6. & 7. part. 1. in recent. Franch.
 dec. 357. n. 3. Castillo controversial.
 tom. 6. cap. 1. 2. 3. num. 8. & 9. Genua de
 verbis enuntiati, l. 2. cap. 1. num. 63.
 & 85. Lotterius de re beneficiali, l. 2.
 quest. 111. n. 110. & 111. Trentacinque.
 l. 1. Veriar. iii. de verbor signific. reso-
 lut. 2. n. 84. Riccius in praxi juris patro-
 natus, resolut. 157. n. 4. Capic. Galeo.
 controversial, tom. 2. controversial. 57. n. 32.
 Alfons. de Leon. de offic. capell. quest. 4.
 praxi 3. num. 161. Ferentil. ad Burat,
 dec. 172. n. 33. ubi ad longum Oliver.
 Beltramin ad Alex. Ludovis. dec. 3. n. 7.
 Noguerol. alleg. 25. ex n. 258. & in
 allegat. 26. ex n. 319. ultra quos, plu-
 rimos alios congerit Pareia de instru-
 mentor. edition. tit. 1. resolut. 3. num. 82.
 fol. 66.

14 Ex iis centum annis deducendum est tempus litis, ac litium, qua, & quibus deducta fuit libertas capella-
 niæ, & negata existentia juris patronatus. Rota dec. 185. vers. Dempto tem-
 pore litis, & decis. 188. n. 1. part. 1. di-
 versor. & apud Farinacium decis. 160.
 sub n. 9. in recent. & penes Burat. dec.
 278. n. 8. ubi Ferentil. in additionib.
 lit. A. & in addition. ad addition. 111.
 num. 14. & in dec. 667. num. 12. Garc.
 de benef. part. 12. cap. 2. n. 267. Sera-
 phin. dec. 76. num. 2. Noguerol. alle-
 gat. 26. num. 320. Oliver. Beltramin.
 ad Alex. Ludovis. dec. 205. num. 6. &
 eadem dec. n. 4. & in decis. 435. n. 12.
 Farinac. 2. part. quest. 47. n. 116. præ-
 ter quos, plurimos alios allegat
 Pareia de instrumentor. edit. tit. 1. reso-
 lui. 3. & 3. num. 83. tom. 1.

15 Sed horum nihil requiritur in hac
 lite, & antecedenti: non enim in sen-

tentiis latis ad præsentationes ante-
 cessorum D. Joannæ Mariæ, legitur
 quod Ordinarius enunciavit jus pa-
 tronatus, sed dumtaxat quasiposses-
 sione in juris præsentandi ad illos
 pertinere declaravit; de qua solum-
 modo contendebatur inter juris præ-
 sentantes.

Deinde quia et si in dictis senten-
 tiis fuisset enunciatum jus patrona-
 tus: adhuc nihil probarent, cum per
 multos annos non ascendant ad cen-
 tum, prout requiritur; nec adhuc ad
 quadraginta annos prima sententia
 pervenit sicut enim lata 31. Augu-
 sti, anni. 1579. ut ex nova lite appareret,
 fol. 66. deducto tempore litis, quo coe-
 pit Fiscalis Dignitatis opponere de
 libertate capellaniæ, 7. Februario anni.
 1619. ut ex lite nova constat, fol. 36.
 quæ controversia deducta in utraque
 lite, usque adhuc durat, & pendet, cu-
 jus tempus omnino rotum deducen-
 dumerit, ex supra dictis.

Sed quando prædictæ sententiæ
 enuntiarent jus ipsum patronatus, &
 fuissent antiquæ latæ ultra prædictos
 centum annos, solum attenderentur
 inter ipsos compræsentantes, & præ-
 tendentes jus præsentandi ad istam
 capellaniæ: non tamen officerent
 Ordinario, quominus valeat quando-
 cumque controvertere jus ipsum pa-
 tronatus, ex supradictis, hoc articulo &
 docto de non existentia, nihil ei obes-
 set etiam immemorialis, prout ad
 longum manifeste remanet compro-
 batum, art. 3 per totum, & in art. 11.
 & alibi passim per discursum hujus
 tractatus, & art. 10 superius.

Aut vero sententia lata fuit ab Or-
 dinario super existentia ipsius juris
 patronatus cum plena causæ cogni-
 tione, citato, aliter comparente Fif-
 cali Ecclesiastico, vel alia persona
 defendantे libertatem beneficij,
 ex actis, & plenis exhibitis probatio-
 nibus utriusque partis; & tunc sen-
 tentia declarans existentiam juris pa-
 tronatus, & ad aliquem pertinere;
 translata in rem judicatam, facit jus
 quo ad omnes, & præjudicat Digni-
 tati, & beneficio, ita ut amplius in
 alia vacatione de existentia juris pa-
 tronatus opponi non possit; ut per
 Rotam in recentior. penes Farinac.
 dec. 413. per totum, 1. part. fol. 26. &
 post plurimos Doctores, & Rotæ de-
 cisiones,

ciones, præ cæteris comprobat Ciarlin, *controvers. forens. c. 57. n. 9.* & 10.
 & etiam per plures Doctores, Gratian, *discept forens cap. 310. ex num. 89.*
tom. 2 Riccius de probat. jur patron. re-
solut. 145. n. 1. & per. Gratian, & Ciarlin
Barbos. ad Concil. Tridentin. sess. 2. 5.
de reformat cap. 9 sub n. 2 9. & de offic.
 & potest. *Episcop. allegat. 72. n. 49.* &
 ex pluribus Rotæ decisionibus obser-
 vat Joann. Hieronym. Campanill.
divisor. jur Canonic. Rubric. 11. cap. 1 3.
n. 2 2 4. ubi post Gratian adducit de-
 clarationem S. Congregationis, quæ
 ita disponit: *Censuit S. Congregatio, non*
posse patronum repellere à sua quasiposses-
sione presentandi, si adhibita cause cogni-
tione super jure patronatus, Ordinarius
presentatum à patrono admisisset. et iam si
post obitum ejusdem presentati de validi-
tate juris patronatus iterum contigerit
dubitari; secus autem si patroni presen-
tatio absque cause cognitione admis-
fuisset, &c. Videndi etiam sunt, quæ
 adducuntur suprà, art. 4. ex n. 6.

Et ideo cum in vacatione antece-
 denti, & in hac comparverit Fiscalis
Dignitatis Abbatialis super libertate
hujus capellaniæ, negans existen-
tiam juris patronatus, super qua ple-
nissima fuit adhibita cause cognitionis
inter utramque partem, & notoriè
extenore instrumenti fundationis de
non creatione, & ortu juris patrona-
tus; & multo minus de patronatu
gentilitio, & familiari, super quo jus
suum fundabat D. Joanna Maria, &
ejus antecessores; meritò tunc in illo
judicio, & in hoc præsenti, suceu-
buere ex notorio defectu justitiae;
quoniam in hac materia, idem est
constare de notoria injustitia ex in-
strumento fundationis, cui nihil po-
test opponi, sicuti ex confessione
partis, vel re judicata, ut sæpe obser-
vavit Rota in Lutana jur. patronat. co-
ram Dunozeto, post tractat de manuten-
tio. dec. 332. n. 4. & 6. & dec. 333. n.
2. & 3. & Rotarecent. dec. 180. num. 1.
 & seqq. & per alias plures decisiones
 latius comprobat Ludovi. Posth. dist.
tractat de manutent. observat. 32. n. 8.
 Alii DD. & Rotæ decisiones ad idem
 adducuntur superius, in art. 6.
num. 9.

Et huic instrumento fundationis
 tantum abest, quod aliquid possit
 opponi, imò nec poterit, cum fuerit

præsentatum in utroque judicio ab 22
 eadem D. Joanna Maria, & suis ante-
 cessoribus, & eo semper usi fuerunt,
 & nisi sunt; quia producens instru-
 mentum videtur fateri, & approbare
 omnia in eo contenta, etiam sibi con-
 traria, quæ impugnare non potest;
latissimè Gaito de credit. c. 2. tit. 8. ex
num. 2 6 5 4. & ex num. 2 6 4 3. & seqq.
fol. mihi 1635.

ARTIC. XV.

Omnis causæ, ex quibus im-
 peditur à jure alicui adqui-
 sitio quasipossessionis juris
 præsentandi, vel adquisita
 destruitur; omnes eadem
 influunt in præsentatum
 ab eo, ne institui possit.

Recensetur constitutio Syno-
 dalis Diœcesis Compluti
 Regii ad eundem finem
 emanata.

SUMMARIUM.

- 1 Quasipossessio juris præsentandi ad beneficium præferitur in præsentando, & ab præsentato præcisè fit institutio.
- 2 Ius præsentati causatur, & derivatur à jure quasipossessionis præsentantis.
- 3 Quasipossessionis præsentantis defectus insuit in præsentatum ab eo, ne consequi posse institutionem.
- 4 Causa sublata tollitur effectus. Causa secunda nihil prodest, nisi in quantum vim, & robur recipit à pri-
ma, ibidem.
- 5 Omne ius potentius est in causa, quam in causato.
- 6 Ius præsentati ad beneficium procedens à causa, & radice infecta, nihil pro-
debet potest.
- 7 Præsentatus non potest plus juris con-
sequi à præsentante, quam iste ha-
beat.
- 8 Infectis primi juris, infecta censetur
derivativa.
- 9 Resoluto iure dantis, resolvitur ius
accipientis.

- 10 Quasi possessione praesentantis quomodo destructa, praesentato denegatur institutio.
- 11 Constito de libertate beneficij qualibet praesentatis quasi possessio annihilatus, & ex hoc defectu negatur institutio praesentato.
- 12 Constito de initio libertatis beneficij destruitur possessio praesentantis.
- 13 Et propterea ob hunc defectum quasi possessionis praesentantis denegatur institutio ejus praesentato.
- 14 Quasi possessio praesentantis quaesita cum mala fide sicut non admittitur, pariter nec praesentatus ab eo.
- 15 Quasi possessio praesentantis semel interrupta sicut non prodest, ita ab eo praesentato denegatur institutio.
- 16 Quasi possessio praesentandi ad beneficium, ex causa consanguinitatis, & juris patronatus gentilitii detecta, cum sit juris patronatus hereditarii sicut non prodest praesentanti, ita nec praesentato.
- 17 Idem, & e converso.
- 18 Quasi possessio, per errorem adepti, & ex causa falsa respiciente ipsam rem, non adquiritur.
- 19 Defectus omnes quasi possessionis relati in hoc artic. 15. concurrant in praesentante ad hanc cappellaniam.
- 20 Per necessitatem in praesentato, ne institui possit.
- 21 Ad hunc eundem finem emanavit constitutio synodalnis Diocesis Abbatiae Compluti Regii.
- 22 Dicta constitutio synodalnis refertur ad literam, ex qua constat, quod plures capellaniae sunt injuste usurpatæ.
- 23 Defidia iudicium Abbatialis Dignitatis occasionem præbuit potentibus, usurpandi jus praesentandi, causa nullis absente.

Qua si possessionem juris praesentandi legitimè quaesitam habens in beneficio, planè admittitur ad praesentandum in ejusdem vacacione, ita ut ab eo praesentatus præferatur ceteris praesentatis per alios compatronos, prætendentes praesentare in eadem beneficii vacatione: nam cum inter ipsos sit ab aliquo adquisita possessio, eosdem excludere fas est, & per eum praesentato præcisè danda est institutio beneficij, cuius jus causatur, & derivatur à jure

quasi possessionis quaesitæ legitimè, ad eam habente, & illum praesentante, ad text. cum materia, in cap. consultationibus, de jure patronatus, quem exornant Noguer. alleg. 28. ex num. 37. & Posth. de manat observ. 71. ex num. 50. cum multis seqq. & obser. 73. num. 1.

Si igitur quasi possessio praesentantis illegitima fuerit, vel quia à jure impeditur illius acquisitione, vel acquisita ex aliquo juris defectu destruatur, & non admittatur; necesse est, ut hic defectus quasi possessionis juris praesentandi detectus in praesentante influat præcisè in praesentatum per eum, ne admittatur, & ne consequi possit institutionem, nec titulum beneficij, cum jus suum, & spes dependent, derivetur, & causetur à jure, quasi possessione sui authoris praesentantis, qua detecta, & reperta inutili, & inefficaci, nullum effectum producere potest, quia causa sublata tollitur effectus, l. tutores, §. curatore ff. de administrat. tutor. & causa cessante, cessat effectus, cap. cum cessante causa, de appellat. cum vulgaribus, & causa secunda nihil prodest: nisi quatenus vim, & robur recipit à causa prima, l. peto, §. prædium ff. de legat. 2. l. si quis domum, §. 1. ff. locuti, Aristot. lib. 2. physicorum, capit. 7. quest. 12. art. 2. Surd cons. 480. num. 4.

Si enim omne ius potentius est in causa, quam in causato, l. digna vox, C. de legib. Castrœ cons. 129. volum. I. nec potest plus juris esse in causato, quam in causa causante, Castillo controversial. lib. 5. cap. 103. n. 14. præcisè est, ut deficiente, destructa, seu aliæ annihilata quasi possessione praesentantis, à qua jus praesentati causatur; jus praesentati pariter pareat, & cesseret.

Ius enim istud praesentati procedens à radice infecta nullum frumentum producere potest, l. maximum vitium, C. de liberis præteritis, l. fin. C. de nuptiis, l. si viva matre, & in l. 3. C. de bonis maternis, Autenti. de hereditib. ab intestato venient, §. siigitur defunctis, el 2. vers. ex diversos. collatione 9. nec potest à praesentante plus juris consequi praesentatus, quam ille habet, l. nemo plus, ff. de regul. jur.

Infecta igitur possessione praesentantis, à qua jus praesentati derivatur, &

& causatur, infecta etiam redditur præsentatio, & jus præsentati, quia infecta causa primitiva, infecta censetur derivativa, l. unica. C. qui pro sua jurisdic^t. judic. dare, dative posint: ut per c. cum quid prohibetur, de regul. jur. decit Tiberius Salustius in praxi auditio. Cameræ l. 2. c. 17. n. 8. abunde Nos, de Regia protect. p. 4. cap. 6. ex n. 34. cum multi seq. quia resoluto jure dantis, resolvitur jus accipientis, l. lex rectigalis 31. ff. de pignorib. l. si ex duobus. §. 1. ff. de in diem adjectione.

Et his juris fundamentis recte interfertur, ut quotiescumque quasi possessionis præsentantis ad beneficium non fuerit ei quaesita, vel si aliqua juris dispositione subvertatur, & non admittatur, parem fortunam pati debeat præsentatus ab eo, ne admittatur, & ut ei justè denegetur institutio; ut in iis terminis multi probant in variis casibus, & primus quando constat de initio libertatis beneficii, quasi possessionis præsentantis quantumcumque antiquissima contemnitur, & non admittitur, ut abunde probatur in art. 4. ab initio.

Et ex hac quasi possessionis annihi-
latione pariter interfertur ad non admis-
sionem præsentati, ut legitimè denegetur ei institutio beneficii, ad quod fuit præsentatus; ut in terminis de-
claravit S. Congregat. Cardinal. &
pluries declarasse Rotam, ipsa testa-
tur, in decis. 444. n. 2. post trattat. Lu-
dovi. Posth. de manutent. & dicitur in
dict. artic. 4. n. 14. cap. 15.

Et quod quando constat de initio libertatis, dispositio text. in cap. con-
sultation. de jure patronat. arctans fieri
institutionem præsentato per haben-
tem quasi possessionem juris præsen-
tandi, non habeat locum; cum præ-
sentantis quasi possessionis hoc in casu
nihil prosit, ex Rotæ decis. & Docto-
rum autoritate probatum remanet,
art. 3. n. 33. cap. 34. Pariter præsen-
tato à successore, qui nimirum quasi pos-
sessione antecessorum (in quem non
transferri, probatur supra, art. 5. à
principio) similiter denegatur institu-
tio ob defectum quasi possessionis
præsentantis aperte probatur, dict.
art. 5. ex num. 8.

Inde oritur, quod cum quasi posses-
sio præsentandi, quaesita cum mala
fide, nullo modo admittatur, ut in

articulo 6. superius abunde probatur; 14
similiter præsentatus ex hoc defectu
possessionis præsentantis repellitur
ab institutione, & admissione, ut ex
aliis probatur in dict. art. 6. ex
num. 5.

Eodem modo, quoties quasi pos-
sesso juris præsentandi fuit semel in-
terrupta per unam, & ultimam colla-
tionem Ordinarii, non admittitur
quasi possessor ad præsentandum, &
ab eo præsentatus excluditur, & justè
denegatur institutio ex defectu quasi-
possessionis sui authoris; quod omne
probatur in art. 7. à principio.

Ex hoc fundamentali, & incom-
mutabili principio fluit, quasi pos-
sessmentem juris præsentandi, per pluri-
mos annos quaesitam, ad beneficium
ex causa consanguinitatis habitum,
& reputatum esse jus patronatus gen-
tilitii, postquam postmodum consti-
tit esse juris patronatus hæreditarii
ex tenore instrumenti fundationis,
esse contemnendam, & ab ultimo
possessore præsentatum fuisse exclu-
sum, & denegandam institutionem;
plures determinasse Rotam probavi-
mus ex tribus decisionibus suprà art.
4. ex num. 8. cum. seqq.

Et è converso, quasi possessionis juris
præsentandi quaesita ab aliquo ad be-
neficium juris patronatus gentilitii,
ex qualitate hæreditarii, postquam
ex fundatione constat esse gentili-
tium, contemnitur, & nullo modo
suffragatur possidenti, nec per eum
præsentato defectu quasi posses-
sionis sui authoris; à quo jus suum cau-
satur, ex Doctoribus, & Rotæ deci-
sionibus, probatur superius. dict. ar. 11.
ex num. 13. cap. 15. seqq.

Interfertur etiam ad quasi posses-
sionem quaesitam ad beneficium quali-
ficatum, & sub ejus qualitate suppo-
rita per errorem, & causam fallam,
respicientem ipsum beneficium, ut
nullo modo adquiratur sic possidenti,
& per consequens defectum hujus-
modi quasi possessionis influere in
præsentatum ab eo, ut excludatur, &
ne ei fiat institutio, postquam appa-
ruerit defectus qualitatis beneficii,
attingens rei tanquam qualificatæ;
ad latissimè comprobata suprà dict.
art. 11. num. 15. usque ad finem, cap. 15
in art. 12. per totum.

Cum igitur omnes isti defectus,
ex

¹⁹ ex num. 10. considerati simul concurrant, & reperiantur in quasipossessione D. Joannæ Matix, prout singulos adnotavimus, & veraciter applicavimus hujusmodi quasipossessioni ejusdem, in ipsiusmet locis adductis, ex dict. n. 10. pariter, & per necesse influunt in praesentatum ab ea; cujus jus causatur, & immediatè derivatur à quasipossessione praesentantis, quâ quoquo modo si blata, & à juris dispositione exclusâ, & non misâ; institutio prorsus denegatur, praesentato. ex abundè comprobatis à principio hujus artic. 15. Quapropter ihi hac litate, & in lite antecedenti, justissimelatæ fuerunt sententiæ excludentes quasipossessionem, multipliciter vitiolam, & infectam, D. Joannæ Matix, & ab ea praesentati exclusi ab institutione Capellaniæ, de quâ agitur, quorum injustitia notoriè patet ex actis processus, ut in singulis suis locis, & articulis, adnotavimus concludenter.

²¹ Ad hunc eundem finem emanavit Constitutio Synodalis hujus Abbatiae Compluti Regij, qua ad non emur, plurimas Capellaniæ esse in hac Diœcesi usurpatas sub suppositione juris patronatus, quo carent; quod in vacationibus perpetram probant usurpantes, nec illos pertinere jus praesentandi in dominum juris Abbatialis, ad quod spectat libera earum collatio extortans Judices Ecclesiasticos ad vigilantiam, ut in casuum occurrentia citetur Fiscalis Ecclesiasticus, ut se opponat praesentationibus hujusmodi, & jus Dignitatis Abbatialis, & libertatem Capellaniarum in judicium dedicat, ne incavite, & absque defensione fiat, praesentatis nequam institutio, constito de praesentantium iniqua, & contra juris dispositionem quasipossessione de facto quæta & de defectu juris patronatus, ut clariùs per contradictionem usurpatio appareat ista est constitutio 1. tit. 7. de institutione & jure patrona. ita per hæc verba disponens.

Constitutio Synodalis.

²² EN las Iglesias de ecta nuestra Abadía ay muchas Capellaniæ fundadas, y de muchas de ellas non parecen fundaciones, ni los que preten-

Salgado Tom II I.

den ser patronos lo pruevan; como, dieran, y con las calidades, y requisitos que el sano Concilio de Trento dispone, y ay en esto mucha confusión, y à veces recibe gravo, y per suyza el derecho del Prelado en las provincias destas Capellaniæ, y algunos están intrusos en los patronatos.

Por tanto, S. S. A. ordenamos, y mandamos, que acerca desio, y probar los derechos de patronato, se observe, y guarde lo que dispone el dicho santo Concilio.

Y nustros Túezes en las causas, y pleyas de patronatos esten en esto muy advertidos y todas las veces que se ofrezca el caso, manden dar traslido a nuestro Fiscal, para que alegue, y pidalo que convenga al derecho de nuestra Dignidad se biga justicia.

Bene agnoverunt Antistites nostri usurpationem potentium, se ingentium in jus praesentandi ad plures Capellaniæ hujus Diœcesis, in eis deficientे jure patronatus, cum à sua origine absque eo fuerint erectæ, & ex suppressione ejus existentia, ad illarum praesentationem inhærentes, & praesentantes ex causa consanguinitatis, & proximitatis fundatori, nullo existente jure patronatus in erectione Capellaniarum vel illud supponentes, ad illud praesentant tanquam gentilium.

Sed desidia judicantium, vel ignorantia principiorum juris ad resistendum, & contendendum libertatem Capellaniarum, vel amore, vel timore potentium usurpantium, istis præbuit occasionem usurpari, di jus praesentandi injustè; Pueri petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. Cum igitur, Nos experientia docti, & agnoscentes hanc ruinam, curavimus recto tramite recuperare libertatem Capellaniarum, & finem usurpationibus imponere pro autoritate & jure simul Dignitatis, non parcentes labori; has elucubrationes scripsimus, regulas juris firmissimas apponendo, ut deinceps cognoscantur causæ, ex quibus destruantur quasipossessiones juris praesentandi, & detegatur jus patronatus, an fuerit vel non, creatum in fundatione Capellaniarum; & an sit hereditarium, vel gentilium.

& an possit hæreditarium, ut gentilium quasipossideri; vel gentilium tanquam hæreditarium etiam per multos annos; Speramus igitur, hunc tractatum admodum utilem Prælatis Ecclesiasticis, & judicibus utriusque fori futurum.

ARTIC. XVI.

De inanibus tametibus, quibus usus est adversarius, abutendo salubri recursu violentię

Violentiae decreto, & provisione regia inde emanata, semel intimata, & per Senatū justis de causis dene-gato complemento, si pars iterum utatur absque ejus-dē Senatus novo decreto, reus erit pœnæ ob temeritatem.

Super appellatione postmodum resoluta, aut renuntiata, seu alias nulliter interposita, recursus ad regem per viam violentiae cedere non potest.

SUMMARIUM.

- 1 *Libertas Capellania ex instrumento fundationis probatur.*
Quasipossessio presentandi nihil prodet presentanti, nec presentato, contra Ordinarium contendentem pro libertate Capellania, ibidem.
- 2 *Consuetudine exequendi sententias existente, executio, & immisso iusta est.*
- 3 *Fingens diversam sententiam, mantando eis substantiam, decipit senatum Regium* & num. 4.
- 5 *Sententia que non convenit actis, nec ex eis justificatur, nulla est ipso jure,* & num. 6.
- 7 *Sententia lata ex falsa causa, qua ex actis detegitur, nulla est ipso jure.*

- 8 *Assententia nulla (etiam lata in quolibet iudicio, privilegiato) appellatio causat quemque effectum, & attentata.*
- 9 *Consuetudo exequendi sententias non procedit in sententiis nullis, sed tantum in validis.*
- 10 *Decretum violentia, quod non convenit actis processus, non obtemperatur.*
Nec secunda iusso conceditur in Senatu vidente diversitatem factorum.
- 11 *Pars utens provisione regia semel & Senatu abolita graviter delinquit.*
- 12 *Sententia per desertionem ob non factam diligentiam in prosecutione appellationis transit in rem judicatam;* & num. 14. & 15.
- 13 *Appellatio uti nulla resolvitur, si appellans intra decem dies non declarat judicem, ad quem appellat.*
- 16 *Appellatio frivola est, constito de notoria injustitia appellantis,* & num. 17.
- 18 *Consuetudo exequendi sententias in provisione Capellania non causat attentata.*
- 19 *Appellatione deficiente, aut quomodo liber resoluta, cessat recursus ad Regem.*
- 20 *Quando lex unum supponit, & aliud disponit, non potest verificari dispositio, nisi prius verificetur suppositione.*
- 21 *Delatio supponit appellationis legitimam existentiam qua deficiente deficit subjectum, super quo cadere possit.*
- 22 *Appellatio deserta ob non factam diligentiam in eius prosecutione resolvitur.*
- 23 *Et sententia transit in rem judicatam.*
- 24 *Termiuum ad sibi aliquid faciendum impositum qui non servat, suo iuri renuntiare intelligitur.*
- 25 *Qualitas, & legitimitas appellationis constare debet Senatu ex actionem inspectione.*
- 26 *A sententia declarata deserta appellatio non causat attentata.*
- 27 *Appellationi nullae, aut informiter interpositæ judex non deferens vim nullam facit.*
- 27 *Rescripta emanata a superioribus super appellatione, que non stat, vel fuit*

- fiuit uite, vel expresse resoluta, nihil operantur.
- 39 Violentia causa cessante, cessat recursus ad Regem.
- 40 Execucio pendente appellatione, nulla, & attentata, convalescit subsecuta appellationis desertione, ac si ab initio interposita non fuerit.
- 41 Appellatione deficiente deficit attestatum, quia quod nullum est, nullum producit effectum.
- 42 Sententia translatæ in rem judicatam, non curatur de attentatis.
- 43 Due mirabiles decisiones ad idem recensentur ad literam, & num. 34. & 35.
- 44 In Executione sententia translatæ in rem judicatam ob desertionem servantur quatuor termini ad docendum de diligentias gestis in prosecutione appellationis.
- 45 Multi sunt in iure casus, in quibus non servantur dicti termini.
- 46 Index certus ex inspectione actorum, nullam factam fuisse diligentiam in prosecutione appellationis, non tenetur servare solitos terminos.
- 47 Celebris ad idem refertur Rotæ decisio literaliter.
- 48 Tunc præcipue constare dicitur notoriè de non persecutione appellationis quando ex actis non apparet, fuisse petitos apologos.
- 49 Sententia si aliqua juris dispositione potest exequi appellatione pendente, hac postea deserta termini non servantur, & num. 42.
- 50 Quatuor termini dum taxat servantur, quando agitur de exequenda sententia que ob desertionem transit in judicatum, secus quando agitur de declaranda desertione, & transit in judicatum.
- 51 Quando ex actis processus notoriè constat de desertione appellationis, non curatur de male gesto processu, nec ejus defectibus.
- 52 Frustra expectatur id, cuius eventus nullus est effectus.
- 53 Recursu ad regem pendente non curantur termini fatales, & num. 47. & 48.
- 54 Terminus appositus rei, tunc suspenditur, quando super ipsa re movetur controversia.
- 55 Articulus motus super re (cui est oppositus terminus) tunc illum suspendit, quando est probabilis, non certus.
- luminosus, & numer. 51.
- 56 Terminus oblatus ab impedimentoo suppletur, quantum abstulit impedimentum, & non amplius.
- 57 Impedimentum recursus ad regem quantum facerit, & duraverit, facillimè ex actorum inspectione probatur.
- 58 Constito Senatui ex actorum inspectione de re scriptio appellationis, nihil super ejus delatione decernere potest, cum fuerit resoluta, & annulata.
- 59 Recursu ad regem pendente gesta per judicem Ecclesiasticum non subiunguntur virtus nullitatis, vel attentati, & num. 56. & 57.
- 60 Absentia desertionis, & transitus in rem judicatam, appellatio caret suspensivo effectu.

UT nihil intactum in progressu hujus litis relinquamus, quædam adnotanda erunt, quæ extra ordinem, & cursum legitimum recursus ad regem per viam violentia acciderunt, referre non desinam, ut modus, quo illis occurere sit necesse, agnoscat, supposita igitur specie litis, de qua supra art. 1. ex n. 5. & seqq. lata fuit sententia definitiva, ex qua fuit exclusa D. Ioan. à jure præsentâdi ad hanc Capellaniam, & absolute applicatum ius liberæ collationis Ordinario. Quam justa fuerit hæc sententia, nullus qui perlegerit articulos in hoc tractatu descriptos, ex art. 3. & usque ad 15. ignorabit: ex iis enim manifestè apparet, nec umbram iustitiae assistere præsententi, nec per eam præsentato, ut admitti possit ad institutionem, plusquam notoriè constat, nullum creatum fuisse jus patronatus ab origine foundationis hujus Capellaniæ; sed potius erecta in sua libertate, ut ex instrumento foundationis monstravit Fiscalis Ecclesiasticus; monstravit etiam per varia juris fundamenta inevitabilia, præsentantem nullam potuisse acquirere quasi possessionem juris præsentandi, sed adquisitam (etiam data existentia juris patronatus) prorsus destructam, & contemnendam manere, & ad nihil prodeste conta Ordinarium existentem in lite pro libertate Capellaniæ.

Ab hac justissima sententia appellatio

lavit præsentatus. Index appellatione non obstante, executioni mandavit, immittendo in possessionem Capellaniæ provisum ab Ordinario, motus notoria, & constante consuetudine vigente ab immemoriali exequendi sententias super provisione Capellaniarum, appellatione non obstante; prout ad longum ostensa fuit superius, art. 1. ¶ 2. quæ sine ullo scrupulo transit.

Pars appellans ab hac sententia usæ fuit recursu violentiæ, ut suæ appellationi deferri, & reponi Senatus decernat, sed timens consuetudinis constantiam exequendi similes sententias (cui merito per Regium Senatum defertur, ut in dict. art. 1. ex n. 8. cù seqq.) confugit appellans ad extraordinarium modum, fingendo diversam, & contrariam determinationem sententiæ, asseverans illam fuisse latam super articulo dovolutionis (cum absolute fuerit lata pro libertate Capellaniæ esse que liberæ collationis) ut sequi posset decretum violentiæ.

Quod facile consequi posset, si ejus relatio foret vera, etiam non obstante consuetudine, & ac qualificandam suam malitiam (colludente etiam Agente Dignitatis) decipiendo Senatum Regium, monstravit aliam sententiam, in alla vacante latam jure dovolutionis, fingens illam latam in hac vacacione, à qua appellasse supponebat.

Qua sinistra relatione supposita, Senatus deceptus declaravit, vim facere judicem non deferendo appellationi ab illa sententia, decrevit que ut deferat, & reponat. Nam si ex facto ius oritur, pariter ex modica facti mutatione ius variatur totum; cuius decretum justissimum fuit, si enim sententia lata foret ex causa dovolutionis (prout fingebar) foret nulla ipso jure, tum quia extra acta processus ferrebat, in quibus nec vestigium aliquod reperitur, ex quo causari possit dovolutione de qua nec actum, nec ullum verbum tractatum fuit, ideo sententia, quæ non conuenit actis processus, nec ex iis justificari potest, nulla est ipso jure, & notoriè injusta. Paris. cons. 54. n. 2. l. 4. Cæsar. de Gras, decis. 2. de solutionib. Gabr. cons. 2. 8. n. 6. lib. 1. Grassis. decis. 13. in fin. de senten. ¶ re judicat. Rota dec. 689. n. 2. part. 1.

in recent. ¶ decis. 659. n. 16. part. 2. 513 recentior. Rota, ut per Marches. an. de commiss. tom. 1. fol. 22. Seraphin. decis. 1261. num. 5. Alexand. Ludovis. dec. 1. n. 4. quæ aliam decisionem allegat, & plurimos ad hoc cumulavit Oliver. Beltramin. in annotationib. ad Alexand. Ludovis. dict. dec. 1. n. 5. 6. 7. ¶ 8. emnino videndus.

Deinde quia si lata foret ex causa dovolutionis, cum falsa esset, & uti falsa appareret ex actis, pariter nulla foret evidenter, nam sententia lata ex falsa causa, quæ ex actis detegitur falsa, nulla est ipso jure, Felinus in cap. inter ceteras, num. 5. de re judicat. Aimon. Crave. cons. 134. in fin. Rota dec. 27. de re judicat, in antiqu. Alexand. Ludovis. dec. 2. numer. 3. ¶ 4. & per Bart. Abbat. Felin. Contard. Surd. cons. 492. num. 4. ¶ cons. 597. numer. 9 lib. 4. tenet Sigismund. Scac. de sentent. ¶ re judicigloss. 14. q. 32. n. 45.

Ex quo sequebatur; quod à sententia nulla (etiam lata in casu, quo aliás appellatio non admittitur) justa est appellatio, & legitima quoad utrumque effectum, producens attentata; ad latissime per Nos scripta in commentariis nostris, de Regia potest. 3 part. c. 9. à princ. ¶ per tot. in exortationē l. 4. §. condemnatum ff. de re judic.

In tantum, ut huic legitimæ appellationi resistere non poterat constans consuetudo Tribunalis Abbatialis, non admittentis appellationem suspensivam à sententiis latis super provisione capellaniarum, cū locum habeat in sententiis validis, rite, & recte latis, non in sententiis nullis, quarum executio à jure negatur, prout ad longum comprobatum remanet, superius art. 2. ex n. 20. cù seqq. ¶ usque ad finem.

Iuste igitur inde emanavit decretum violentiæ, ut judex deferat appellationi interpositæ à sententiâ dovolutionis lata; quo decreto inserto sub hac relatione, & suppositione expressa expedita fuit provisio Regia, ut huic appellationi judex deferret, quia intimata, actis visis, & parte citata, ex illis cum non appareret, nec à parte monstraretur talis sententia dovolutionis, nec ab ea appellatio aliqua, quo verificari, & adaptari possit decretum violentiæ ad eam restrictū, ita responsum fuit provisioni Regiæ; con questa

questa fuit pars in Senatu petens secundam iussionem, dictam *sobrecaria*. ut judex primæ obtemperaret, adductis ad hoc in Senatum Regium actis, ex illis recognoscentem justam responsionem judicis Ecclesiastici; iuste denegavit complementum sui decreti, & provisionis, & non esse locum secundæ iussioni, cuius determinatio transivit in rem judicatam.

Postmodum post longum tempus pars ipsa motu proprio, & absque novo Senatus Regii interventu, aut decreto, iterum temere utendo dicta prima provisione violentiæ, sic per Senatum Regium recte revocata, & annihilata: comparuit coram judice Ecclesiastico, illam intimavit, petendo ejus complementum, & quod judex defeat, & reponat, prout in illa continebatur. Cui iniquæ pretensioni Fiscalis Ecclesiasticus se opposuit, allegans temeritatem utentis praefata provisione revocata, in dedecus Regii Tribunalis, & judicis Ecclesiastici, & petens pro calumnia, gravioriter multari. Protervia ductus adversarius iterum recurrerit ad Senatum Regium, simpliciter allegans, omissa prædictorum relatione, conqueritur de judice Ecclesiastico nolente obtemperare provisioni Regiæ sibi mandanti deferre, & reponere, adductis iterum actis constito ex eis de falsa, & sinistra relatione partis conquerentis, non venire in statu causam decrevit. Comparuit adversarius coram judice Ecclesiastico petens complementum dictæ primæ provisionis abolitæ, & sic declarare debere.

Interim Fiscalis Ecclesiasticus introduxit articulum admodum ad causam principalem utilèm, & substantialem; nempe declarandam esse sententiam in causa principalí latam transisse in rem judicatam, eo quod pars ab ea appellans nullam in prosecutione suæ appellationis ab ea interpositæ fecisset diligentiam, nec in Tribunalí inferioris petendo apostolos, nec in Tribunalí superioris, nec etiam in Senatu Regio, sed omni negligentia per duos annos deserta mansisset appellatio, & sic nulla, & resoluta, ac si initio interpolata non fuisset.

Ac insuper ex alio capite etiam opposuit Fiscalis, nullam, & resolutam.

Salgado. Tom. III.

tam mansisse præfatam appellacionem eo quod pars appellans intra terminum diecēm dierum ad applicandum non declaravit judicem, ad quem & eoram quo signanter volebat illam prosequi, cum multi superiores adsint ad quos possit appellari ab hac Dignitate Abbatiali, ut ex actis hoc probatur.

Intimata parti hac articuli petitio, & introductione Fisicalis Ecclesiastici, ut appellans diligentias in prosecutionem suæ appellationis ostenderet nihil allegavit fecisse, sed sibi non cucurrisse terminum fatalem, eo quod impeditus fuerat, per recursum ad Regem, tacite confitens, ad nullas diligentias teneri, ob justum hoc impedimentum, & eo durante.

Conclusis his duobus articulis, declaravit judex, sententiam transisse in rem judicatam, & deberi executioni mandari: in secundo autem articulo tangente complementum primæ provisionis violentiæ per Senatum Regium abolitæ, multavit partem, eam utentem, ob temeritatem, & calumniam, (& ob contemptum, & irreverentiam decreti Regii) Senatus translati iu rem judicatam in viginti milia marabitorum applicata operibus piis. Intinata hac sententia, à re judicata appellavit, à condemnatione, & mulcta non appellavit; & fuit declarata transisse in rem judicatam,

Sua insuper solita protervia ducta pars iterum & tertio recurrerit ac Senatum Regium, & facta omnium prædictorum relatione, conqueritur de judice, nolle scilicet illum completere provisionem Regiam illam primam abolitam & ut sibi concedatur secunda iussio, hoc est *sobrecarta*, ut judex ejus virtute deferat, & reponat, prout in ea continebatur. Adductis ad Senatum Regium iterum actis, extra ordinem, & per modum insolitum, declaravit Senatus, non venire per ordinem eo quod non fuit modus cognitus, quo illud primum decretum violentiæ restrictum sententiæ deviationis, & ab ea appellatione applicari possit sententiæ latæ, & ejus appellationi.

Destituta jam pars suis ineptis mediis, configit ad illam appellationem à sententia lata per Provisorem, qua absolute applicaverat jus confe-

f. 3 rendi

rendi hanc capellaniam Abbatiali Dignitati, petens à Senatu illi deferendum, & fore reponendam executionem illius sententiæ factam per judicem sua appellatione pendente.

¹⁷ Sed hæc vana partis admodum protervæ prætensiæ variis destruitur fundamentis & primum sit, ejus notoria injustitia, quæ ex actis processus, & ex iis, quæ abundantiter monstravimus, ex articulo 3. usque decimumquintam in clusivè manifestè apparet, nullum sibi, nec eum præsentanti, jus in possessione, nec in proprietate competere, sed potius variis ex causis utrique resistere absque humana aliqua defensione, umbra, aut subterfugio: nam cum ista appellatio notoriè, & manifestè careat omni juris fomento, & quocumque vadat, nequeat effectum aliquem sortiri, quia cum sua notoria injustitia vudit vestita, ideo notorie frivola judicatur, cui nec jus defer, nec est à judece deferendum, ad latissime per Nos tradita in tract. de Regia protest. 3. part. cap. 6. ex num. 35. cum multis seqq.

¹⁸ Secundum sit; consuetudo immemorialis vigens in Tribanali Abbatiali Compluti Regij exequendi sententias latas super Capellaniarum provisione, non obstante appellatio-ne, de qua, omnibus juris modis comprobata, scripta remanet in primo, & secundo art. hujus tractat. ubi inanibus contradictionibus oppositis prorsus destructis; responsum præbuimus accuratè: qua igitur consuetudine stante, omnibus Tribunalibus præcisè seruanda, nullam vim facere judicem Ecclesiasticum exequentem suas sententias in provisione Capellaniarum latas, declarandum esse à Senatu Regio, altius ostendimus in art. 1. ex n. 7. usque ad finem: quapropter adversarius appellans exclusus reperitur à decreto violentiæ obtinendo à Senatu Regio.

¹⁹ Tertium & prorsus inevitabile, sit defectus appellatio-nis, qua quoquomodo deficiente, cessat omnino recursus ad Regem per hanc viam violentiæ, qui solummodo destinatus est ad declarandam violentiam, & tollendam ob denegatam delationem appellatio-ni justæ & legitimæ, interpolatiæ, & existentiæ, juxta magistralem dispositionem, l. 36. tit. 5. l. 2. Recopi-

lat. ibi: Nos pertenece alcar las fuerças, que los juezes Eclesiásticos hacen en las causas de que conocen, no otorgando las apelaciones: que dellos legítimamente son interpretas, &c. Igitur legitima applicatio debet adesse, ut delationem consequi valeat, quia quando lex unum supponit, & illud disponit, non poteat verificari dispositio, nisi prius verificetur suppositio, Surdus cons. 150. n. 38. & cons. 430. n. 17. Cephalus cons. 90. n. 51. Roland. à Valle. de lucro dotis, quæst. 11. n. 17. & cons. 10. n. 14. l. 4. Sesse decis. 160. n. 24. Beccius cons. 53. nam. 7. Delatio namque supponit applicatio-nis legitimæ existentiam, quæ si non stat, vel aliquo accidenti, & juris dispositione resolvatur, deficit subjectum, super quo cadere possit delatio, cum non entis, nullæ sint qualitates, nec qualitas possit esse sine subjecto.

Ex inspectio-ne itaque actorum constabit Senatu Regio notorius, & evidenter defectus appellatio-nis, cum interposita à diffinitiva, fuerit resoluta juris dispositione, transacto anno fatali, nulla facta per appellante interim diligentia in prosecutionem suæ appellatio-nis, nec coram judge inferiori, petendo apostolos, & testimoniis appellatio-nis ad se præsentandum coram superiori: nec aliter coram isto comparuit, nec partem appellatam citavit ad aliquid agendum attingens prosecutionem, nec per duos fere annos usus fuit sua appellatio-nis præfata in Tribanali Regio usque modo, quo jam deserta, & resoluta reperitur, ob transitum duorum annorum à tempore appellatio-nis usque ad sententiam, qua declarata fuit appellatio deserta, & diffinitivam transisse in rem judicatam, ad cujus declarationem cum fuisset citatus appellans, ut ostenderet diligencias ab eo factas in prosecutionem suæ appellatio-nis, nullam ostendit, sed imo potius ad nullam faciendam esse adstrictum, durante recursu ad Regem (de quo inferius latius agendum erit, ex num. 46.) allegavit.

Quo supposito ex ipsiusmet actis patenter apparet, appellatio-nem interpositam fuisse resolutam, & sententiam transisse in rem judicatam, iuxta dispositionem text. in caput. cum sit Romana 5. de appellatio-nib. l. 6. ib. Intra quod.

& Capell. recup. Artic. XVI. 67

quod, si is, qui appellaverat, causam appellationis non fuerit prosecutus, tenebit sententia, si post sententiam appellaverit, & à causa sua cecidisse videtur, nec amplius super ipso negotio audiatur appellas text. in cap. personas, q. in ordine, de appellat. ibi: Ex tunc judicio suo super iis, quae in questione vertuntur sine contradictione aliqua stare, compellas: text. in l. quoniam nonnulli, ibi: Placuit, ut si intra dies solemnitatibus praestitutos ad facienda, hec appellatoris cura defuerit, deserta ab eo provocatio existimetur, moxque debitum exigatur, C. de appellat. text. in l. fin. § illud, ibi: Et sententiam contra eum latet in suo robore durare, & ad effectum perduci, tanquam si ab initio minime fuerit provocatum, & C. de temporibus appellatio, quæ jura, & alia accurate exornavimus, in tractat. de Regia protect. 3 part cap. 18. ex n. 87. cum multis seqq. ad quod vide celebres & magistrales Rotæ decisiones ad litteram adductas infra, ex namer. 3. certum est enim, ut qui terminum sibi ad aliquid faciendum præfixum, labi permittit, suo juri renuntiare intelligitur; Cephalus cons. 201. n. 4. lib. 2. & cons. 202. n. 18. eodem l. Vestrus in praxi Rom. Cariæ, l. 8. c. 4. n. 21. adnot. ad Ægidium, num. 108. Casidor. dec. 4. num. 3. de dilationibus.

Constito igitur Senatui de evidenti defectu appellationis semel juris dispositione resolutæ, & ad nihilum redactæ ex inspectione actorum, juxta determinationem d.l. 36. tit. 5. l. 1. Recopilat, quæ ad hunc effectum agnoscendi qualitatem, & existentiam appellationis, acta processus ad se perduci jubet, ibi: Y si el Juez Ecclesiastico no la otorgare, mandem traer à las dichas nuestras Audiencias el proceso Ecclesiastico originalmente, el qual traido sin dilacion lo vean: y si por el les constare, que la apelacion esta legitimamente impuesta, alçando la fuerça, porvean que el tal Juez la otorgue, &c. quo casu cum non reperiatur, nec subsistat appellatio, Senatus aditus per hanc viam violentiæ præcisè declarabit, nullam violentiam adesse, & causam remittendam iudici Ecclesiastico, cum deficit principale, & essentiale fundamentum, hanc causam introducendi in Senatum Regium.

Quod & fortius cum majori ratione procedit, quando jam Senatui

apparet, judicis Ecclesiastici determinatio rite facta super eodem articulo desertionis, & translationis sententiæ in rem judicatam, cui standum est præcisè, interim dum per tres sententias conformes non fuerit revocata per Iudices Ecclesiasticos, cum prædictæ sententiæ desertionis, & translationis in rem judicatam esse etus non possit suspendi per appellationem ab ea interpositam, qua non obstante, executioni mandari, abunde probatum, & fundatum existat in nostris commentariis de Regia protect. 3. cap. 18. à num. 85. cum multis seqq. per plurima jura, & fundamenta.

Vrgit insuper, quoniam appellationi nullæ, aut informiter interpositæ judex nō deferens vim nullā facit, & ita determinat Senatus aditus per viam violentiæ, permittens sententiæ executionem, ex copiose resolutis per No. in tractat. de Regia protect. 3. part. cap. 9. num. 106. cum multis seqq. Ergo fortius, ubi appellatio juris dispositione resoluta, & annihilata reperitur, quæ nullum juris effectum producere potest ultra sententiæ executionem actualem.

Ideoque nullum decretum violentiæ, nullaque provisio Regia emanata super hac appellatione resoluta potest aliquem sortiri effectum, quin semper possit satisfieri, & responderi, nullam existere appellationem, cui possit deferri: cum certum sit de jure, omnia rescripta emanata à superioribus, super appellatione, quæ non stat, aut quæ fuit tacite, vel expresse resoluta, aut renuntiata, nihil operari, nec effectum sortiri posse, ut in iis terminis, & in aliis variis, & similibus casibus, abunde scripsimus in nostris commentariis, de supplicat. ad sanctis. 2. part. cap. 5. d. 1. ex n. 31. cum seqq. & melius, ex num. 56. ubi plures Doctores in terminis: & similiter, 2. part. cap. 9. ex num. 41. & 2. part. cap. 10. n. 109. & num. 96. recursus cessat, cessante violentiæ causa ob consummationem partis, Nos in eodem tractat. 1. part. cap. 13. num. 61.

Sed denique, ut sciatur quanta sit vis, virtus, & efficacia desertæ appellationis, illud scitu, & admittance dignum adnotandum erit, quod si appellatio in se legitima à principio fuerit

fuerit interposita, ira ut ea pendente, executio sententiae causet attentata, revocationi, & repositioni subiecta; si postmodum superveniat ipsius appellationis desertio ob negligentiam appellantis, transitum anni fatalis, taliter appellatio ipsa amittit vires, & affectum suspendendi executionem sententiae, ut executio ipsa, quæ à principio, & ante desertionem causavit attentatum, postea vitio attentati purgato, & delecto per desertionem ipsam; convalescit, & firma manet, ac si à principio de jure permissa fuisset, vel appellatio nulla fuisset interposta; ex iuribus adductis, *sprā*, ex num. 23. nam appellatione 31 deficiente, deficit etiam attentatum, quia quod nullum est, nullum producit effectum, juxta juris regulam, l. 4. §. condemnatum ff. de re judic. l. non patavit §. non quævis, ff. de bonor. poss. contratabul. l. 2. ff. de auctoritat. tutor. l. si aut nullum, C. de legitim. baretib. cap. quod nullum, regul. jur. m. 6. & quia 32 cùm per desertionem appellationis, sententia transferit ipso jure in rem iudicatam, hac stante, non curatur de attentato præcedente;

33 Hanc mitabilem doctrinam juris fundamentis, & plurimorum Doctorum exortatione plures in iis terminis canonizavit Rota Romana in pluribus decisionibus, ut videre est in una capellaniæ, decis. 492. penes Farinac. in resentiorib. 2. part. fol. mibi 541. quæ à principio ita ait: *Licet* possessio capellaniæ capta per petrum pēdēte termino ad applandum à sententia Ordinarij Palentini ad ejus favorēlata, subsecuta Andreæ ejus adversarij legitima appellatione fuerit attentata c. non solum, de appellat. in 6. & ibi glossa. & privilegio attentatorum revocanda, Fratus, ibi, num. 6. Seraphinus decis. 1583. num. 1. tamen contrarium concluserunt Domini in presenti causa, &c. executio enim facta pendente appellatione, illa deserta, convalescit, quando executio est directa ut beneficij controversi possessionis adeptio, sublata enim appellatione tollitur suspensio judicati jam inducta, & executio firma manet; & licet male facta sit, non revocatur, cum de novo fieri deberet; & firmato principali, videlicet sententia, firmata accessorium, quod est ipsa executio post Joannem Monachum, quem refert Joannes Andreas, & uirumque Franchus

in cap. licet, num. 4. versic. Quod autem, de sententia excommunicationis in sexto. Ancharan. in capitul. non solum, num. 7. de appellationib. 5. Milis, verbo, executio facta pendente, Lancellotus de attentata, appellatione pendente, 2. part. cap. 12. ampliat. 1. ex n. 14. & seqq. ad quod facit optime text. à contrario sensus in l. cum ex causa, ff. de appellationib. quem adducit Monachus, dict. cap. licet num. 1. versic. Sed quaro in princip. &c Hactenus de mirabili decisione.

Similem non omnino in eisdem terminis determinavit Rota in decis. 496. inter recollectas per Ludovi. 34 Posthuius post tractatum de manutentione, quæ ex num. 1. & 2. ita loquitur: Et quoad primam partem Domini non fuerunt concordes. Nam contra attentata adducebatur quod sententia A. C. transierat, in iudicatam ut pote lata 5. Decemb. 1617. à quo tempore nihil dicitur adhuc in prosecutione appellationis nec unquam prorogata fatalia quo causu dicuntur transisse in iudicatum l. ultima. Authent. cum seqq. C. de temporibus appellat fuit dictum iu. Artens. bonorum 11. Aprilis præteriti corā R. P. D. Cavalerio, & sèpè alias: stante autem re iudicata, executio sententiae quamvis alias ab initio fuisset attentata propter interpositam appellationem, è tamen desertâ, convalebit per desertionem enim appellationis tollitur suspensio judicati, & executio firma manet, & licet male facta non revocatur cùm de novo fieri deberet, & firma sententia remaneat, & ejus executio; Franchus in cap. licet, n. 4. versic. Quid autem de sententia excommuni. in sexto, Lancellotus de attentatis, 2. part. cap. 2. ampliat. 1. num. 14. & sequentib. & dict. Rota dec. 592. n. 3. part. in recent. &c Post tantorum Doctorum, & Rotæ decisionum auctoritatem, & magistralem determinationem nihil est quod desiderari possit in articulo desertionis, quibus adde Sigismund. Seac. de appellat. l. 3. cap. 2. quæst. 1. 5. ex num. 70. cum multis sequent.

Ex quibus præcisè, & utiliter inferitur, quod si in nostro causu, deficeret consuetudo Tribunalis Abbatialis exequendi sententias in provisione capellaniarum appellatione non obstante, & appellatio adversarii fuisset legitima, & causaret executionem attentatam (quod negatur ex traditis sprā, artis. 1. & 2.) adhuc ipsa

& Capell. recup. Artic. XVI. 69

ipsa executio post detectam appellationis desertionem firma maneret, & convalesceret, ac si nulla appellatio fuisset à principio interposita: & per consequens declarandum fore, nullam violentiam commisisse Iudicem Ecclesiasticum in non deferendo, nec in exequendo suam sententiam, cum per desertionem subsecutam appellatio fuerit redacta ad non appellationem, cui semel resolutæ, & annulatæ nil remanet; quod deferri possit ultra.

Hoc desertionis laqueo suspensis adversarius, frustra nititur liberari, & dissolvi duabus inanibus, considerationibus, prima est quod in declaratione transitus sententiæ in rem iudicata ob desertionem, non fuerunt servati quatuor termini à jure requisiiti, ut condemnatus ostenderet suas diligentias factas in prosecutione suæ appellationis: ad tradita per Nos in tractat de Regia protect. 3. part. c. 1. 8. ex num. 6. 8. cum seqq.

Cui difficultati multipliciter respondetur, quod in nostro iure, multi sunt casus, in quibus omitti valide possint dicti quatuor termini, qui omnes omnino, verificantur, & adaptantur casui nostro, de quo agimus, in quo ad effectum declarandi sententiam transisse in rem iudicata ob transitum anni fatalis, adversarius fuit cito, ut ostenderet suas diligentias; nullam exhibuit, nec adhuc allegavit, & adductis actis processus; & accurate inspectis notoriè constituit judici, nullam factam fuisse diligentiam in prosecutione appellationis, quo casu iudex non tenetur servare illos terminos: ut probant in terminis Lancellotus de attentat. 2. part. cap. 12. ampliat. 1. n. 39. & 40. Boër. dec. 206. n. 11. Rot. decis. 1. decis. 14. & decis. 19. de appellat. in novis. Mohedanus dec. 3. de sentent. & re judicat. & ita fuisse resolutum coram Achille de Gras. restatur Mando. in commiss. executoriali, verbo executoriales, q. 1. pro quo elegans adest decisio Rotæ 2. 2. inter recolectas per Ludovi. Posth post. tractat. de manutent. quæ ex num. 1 sic loquitur in hæc: Veritas est, quod quando petitur executio rei judicatae, quæ provenit ob non interposuam appellationem, vel ob appellacionem desertam, debeant servari quatuor termini ad evitandam pronuntiationem

super prædictis, scilicet ad docendum de appellatione, & ejus legitima prosecutio ne primo pro. prima, item pro secunda, item pro tercia, & denique pro quarta dilatione, Vestrini in praxi, l. 8. c. ultimo num. 8.

Sed hujusmodi conclusio fallit, si ex actis judici constat de non legitima appellatione, vel de ejus legitima prosecutio neglecta, quia tunc non est opus alia legitima servatione terminorum &c. ha-ctenus de dicta decisione, ubi alle- gantur ad hoc plares Doctores, & Rotæ decisiones.

Idem probat Ludovi. Posth. in tractat. de manutentio. observation 12 ex n. 155 in hæc. Nec etiam esset necessaria citatio, quando appellatio esset deserta, & iudex de hac esse certus; Rota decis. 25. de appellat. in novis. Rota decis. 300. n. 3. part. 2. Seraphinus dec. 565. n. 5 Rota coram Cardin. Blanchet. Tauri-ensis capellania, apud Marchesan. de commiss. dict. part. fol. 158. Coccinus de- cis. 130. num. 3. & in dict. Perusina Bo- norum. post tract. dec. 22. n. 2. &c.

Et tunc præcipue dicitur notoriè constare ex actis, de non prosecutio ne appellationis, quando illis visis apparet, non fuisse petitos apostolos per appellantem à judice inferiori, ut in iis terminis ad excusandos terminos prosequitur Rota in d. decis. 12. ex num. 2. post tractatum de manutent. in hæc: Sed hujusmodi conclusio fallit, si est actis judici constat de non legitima secutione appellationis, quia tunc non est opus alia legitima observatione terminorum; &c. Sequitur, & facit in hæc: In casu autem, de quo agitur, constat ex actis apostolos non fuisse petitos, & appella- tionem nullius fuisse momenti, Rota dec. 46. de appellat. in novissim. Læcel. lot. de attent. part. 2. cap. 12. limitat. 50. n. 195. & seqq. verbo. 6. causa hujusmo- di autem negativa probatur ex ipsa inspe- ctione processus, Milis in repert. in verbo, Processus, appellat. &c. & sunt apostoli de substantia appellationis & pars illius, Rota decis. 50. num. 3. de appellat. in novissim. Læcel. lot. de attent. 6. 12. limit. 50. n. 202. Surd. cons. 22. 8. n. 4. volv. 2. Cumque ex inspectione ipsius pro- cessus non reperiuntur petiti, satis ex hoc probatur negativa non petitionis, cum sic coarctata ad processum ipsum Alexand. cons. 123. n. 23. l. 4. Vanus de nullitat. tit. à quo & quibus modis, num. 12. &c. seqq.

seqq. Milis in verb. sententia, à qua non est appellatum, circa principium &c. Ludovi. Posth. de manutent. obseruat. 12 num. 155. & 156. ibi. Ut si constat ex processu de appellatione, & non reperirentur in eiusdem actis pétiti apostoli; Coctianus dicit. decis. Perusina bonorum, n. 2. & 3. &c. Atque ideo cum ex horum litis actuum accurata inspectione iudex certus fuerit; apostolos appellationis non fuisse postulatos; securè potuit omnitem p̄dictos quatuor terminos. Rotæ decis. 333. n. 3. in post hum. Farnacij tom. 2.

Pariter etiam omitti possunt illi quatuor termini requisiti, quando sententia lata in negotio principali, aliquo juris privilegio, statuto, vel consuetudine, potest exequi pendente appellatione, & cum effectu executioni fuit tradita: nam si postea superveniat desertio appellationis, ad ejus pronuntiationem peruenitur absque quatuor terminorum obseruatione, ut pluries determinivit Rota; sicuti apparet ex dec. 438. ex n. 14. inter recollectas per Postuum post tract. de manutent. ibi: Nec subsistit, quod ante executionem sententiae essent seruandi quatuor termini, ad docendum de appellatione. Quia placuit responsio, quod cū à sententia A.C. uti in merito possessorio lata per Aegidianā, lib. 6. c. 2. denegatus appellatio, executio illius vigore retardanda non erat; ut post Paris. cons. 208. n. 23. lib. 1. cū aliis allegatis tenuit Rota dec. 173. p. 1. recent. &c per alias Rotæ decisiones, idem obseruat Luddvi, posth. de manutent. obseruatio. 12. n. 153. & 154.

Quæ doctrina, & limitatio de planō verificatur in casu, de quo agimus; in quo executio sententiae permissa fuit stante consuetudine legitimè introducta in Tribunal Abbatiali exequendi sententia lata in provisione capellaniarum non obstante appellatione; quo casu dicti termini servari non debent; postea ascendo ad actualem executionem subsequuta desertione.

Deinde adnotandum erit, quod dicti quatuor termini tunc dumtaxat obseruantur. Quando tractatur de exequenda sententia, quæ ob desertionem appellationis transitum fecit in rem judicatam; secus quando solum agitur de declaranda desertione, & transiu in rem judicatam; ut est vi-

dere per Ludovi. Posth. de manutentio. observ. 12. ex n. 149. Rotam dec. 22. n. 1. & dec. 438. n. 14. inter recollectas per ipsum Posthium, prout contingit in casu praesenti, in quo dumtaxat actum fuit de declaranda desertione appellationis, & transitu sententiae in rem judicatam: atque denique in hac materia desertionis, regula est constans, quod quando ex actis processus manifestè constat, de desertione appellationis, nullo modo attenditur, nec curatur de male gesto processu, nec de ejus defectibus; ut expresse probant plurimi DD. & duæ Rotæ decisiones ad literam adductæ & superius, ex n. 33. cum seqq. vers. Hanc mirabilem doctrinam juris fundamentis &c. quæ firmiter hoc tenent.

Supra dictis addi potest, quod cum adversarius fuisset citatus ad docendum diligentias à se factas in prosecutione appellationis, non solum nullam ostendit, nec allegavit; sed imo dixit ad diligentias non teneri, quia sibi non poterat currere fatale tempus ob impedimentum pendentis recursus ad Cancellarium; ex quo virtualiter fassus fuit nullam diligentiam fecisse, cum dixerit se ad nullum teneri; ideo frustratorum erat alios illi terminos ad docendum assignare; quia frustra expectatur id, cuius eventus nullius est effectus, & frustratorios actus abhorret lex, ut vulgare est.

Secunda consideratio, qua adversarius nititur, ad effugiendam desertionem suæ appellationis, non minus frustratoria est alia præcedenti: allegavit etenim citatus sibi non potuisse currere tempus fatalium, ob impedimentum recursus ad Regem per viam violentiæ in hac causa saepius intentati, nostras ad idem allegans doctrinas, quæ quidem regulariter, & prout jacent veræ sunt in se sed non adaptabiles casui nostro.

Primo, quia falsum est, & contra facti processus veritatem, afferere late impedimentum ob recursus pendentium, per totum etenim illud tempus ab appellationis emissione, usque ad sententiam latam super desertione, nullo modo tractatum fuit, nec mota aliqua controversia super præfata appellatione, nec in Regio Senatu per viam violentiæ, nec in alio

& Capell.recup. Artic. XVI.

31

alio quovis Tribunalii Ecclesiastico, sed intacta semper remansit dicta appellatio, immobilis, & undique derelicta, & prorsus per appellantem oblita, & licet usus fuerit recursu ad Regem, non quidem virtute dictæ appellatio-
nis, sed aliam diversam fingens, & contrariam sententiam turpiter, & inaniter prosecutus fuit recursum, sibi justissime bis, & ter denegatum à Se-
natū Regio, ut est videre superius, *hoc cap. ex n. 2.* quo supposito, suppositio recursus pendentis falsa est, & contra omnem facti veritatem.

Tunc etiam suspenditur terminus appositus rei, quando super ipsa re oritur controversia ob istud impedimentum: ex abunde per Nos traditis *in tractat. de protection. Regia, 1. part. c. 7.* ex num. 75. cum multis sequent. at super ista appellatione (de qua hodie agitur) nulla hactenus fuit orta contro-
versia, nec adhibitus recursus unquam, ut ex actis manifeste patet. Sed recursus adhibitus fuit super re-
bus omnino diversis, separatis, & nullo modo tangentibus dictam ap-
pellationem, ut est videre sursum *ex numer. 2. cum seqq.* ergo terminus fatalis ad ejus prosecutionem appositus suspendi non potuit cum omne cessa-
verit impedimentum.

Secundò respondetur, quod tunc articulus motus super re, habet effec-
tum suspendendi terminum ipsi rei appositi; quando sit in sui justifi-
catione probabilis: at si fuerit impro-
babilis, seu calumniosus, & vitiosus, prorsus caret effectu suspendendi terminum rei appositi, ut plurimi probant Doctores, quos allegat, & sequitur Giurba *decis. 1. o. ex num. 6.* Nos in *tractat. de retention. bullar. 1. part. cap. 15. ex n. 2. 3. & sequentib.*

At recursus intentatus per adver-
sariorum non solum fuit improbabilis,
vitiosus, & calumniosus: sed prorsus
falsus, & fictus contra verum factum
processus illius, & sententiae substan-
tiā mutatā; ut supra *ex num. 2.* & ita
per Senatum adversarius bis, & ter
fuit repulsus; ergo nullo modo pote-
rat suspendere terminū anni fatalis.

Tertio, & ultimo respondetur,
quod dato casu, quod recursus ad Se-
natū Regium intervenisset justè, &
utiliter, adhuc impedimentum recur-
sus quomodo cumque illud admittere

velimus, non consumpsit, nec attigit annum fatale; num etiam deducto omni tempore, quo nequiter, & fru-
stratoriè pars adversa detulit litem ad Senatum Regium, & à quo fuit semper repulsa, remanent tredecim menses, cum dimidio: à die etenim appellationis, usque ad diem, quo lata fuit sententia desertionis virginis mensa transierunt, & quatuor dies, è qui-
bus deducto tempore recursum inani-
um, remanent tredecim menses, cū dimidio; quibus causata fuit desertio appellationis, cum à tempore appella-
tionis nulla fuerit facta diligentia su-
per ea in nullo Tribunali, ut dictum est: nam ex toto predicto tempore
transacto, nullum aliud tollitur, quam
limitate tempus, quo duravit impe-
dimentum dumtaxat, & non amplius,
ita ut impedimento cessante & su-
blato de medio, tempus currat, &
conjugatur cum tempore antece-
dente, non impedito; ut in iis termi-
nis docuimus in nostris commenta-
riis *de Regia protection. 1. part. capit. 7.*
n. 74. &c. sequent. & in *tractat. de suppli-
cation. ad sanctissim. 1. part. capitul. 15.*
*n. 8. &c. 17. &c. n. 20. &c. 22. plene Ro-
manus in cōs. 443. in princip. Calderia.
cons. 210. altas 4. de appellation. Gemi-
nia. cons. 42. n. 10. plura per Roman.
cons. 496. n. 9. Et hoc tempus recur-
sus quantum fuerit, & quantum du-
raverit ejus impedimentum, evidens
est, & patens ex actis processus, ex
quo legitimè probatur; ut in iis ter-
mini adnotavimus *in tractat. de Regie
protection. 1. part. c. 7. ex n. 73.**

Quibus omnibus sic suppositis, &
cunctis difficultatibus sublatis; clara,
& evidens remanet appellationis; de-
sertio, notoriè patens ex actis, & co-
rum inspectione; cum in ejus prose-
cutione nullam unquam adversarius
appellant adhibuerit diligentiam,
nec coram judice à quo, nec co-
ram judice ad quem, nec coram
Senatu Regio, cuius appellationis
virtute, nullum recursum intentavit
per viam violentiæ usque modo tran-
factis duobus annis, quando jam ipsa
appellatio stat sublata, resoluta, &
extincta per subsecutam devolutio-
nem, & judicis declarationem transi-
tus sententia in rem judicatam, quo
tempore non existente jam appella-
tionis vestigio; impossibile est, ut ejus
virtute

De Libertate Beneficiorum.

Virtute possit recurri ad Senatum per viam violentiae; nec tali uti remedio omnino inutili, & inani; cum appellationis delatio non possit cadere super appellatione; quæ non stat; sed est à jure resoluta, prout à principio hujus articuli latius manet comprobatum.

Pro coronide non omissamus aliqua, quæ ociosè, vitiosèque attigit adversarius asseverans pro excusanda desertione, quod omnia gesta per inferiorem essent nulla, & attentata, cum fuerint gesta pendente recursu ad Regem, quo tempore judex Ecclesiasticus non poterat in causa procedere, sed cōquiescere dēbebat.

Hæc propositio falsa est, tam respectu facti, quam respectu juris: respectu facti, quia illo tempore, quo processum fuit ad judicium desertionis, nullus articulus erat pēndens in Senatu per viam violentiae, sed potius omnes, qui nequiter per adversarium adducti fuerunt, decretis repulsionis extinti erant, ut ex actis processus clare patent: ex quibus eam decretis acta fuerunt remisit Judici Ecclesiastico, ut libere

in causa procederet, iuxta determinationem t. 3. 6. tit. 5. l. 2. Recopilat. & quæ in ejus exhortationem adduximus abunde in nostris commentariis, de Regia, protect. 1. part. cap. 7. per tot.

Respectu vero juris, falsa detegiatur dicta propositio, nam etiam supposita recursus existentia in Senatu Regio, Iudex Ecclesiasticus non impeditur interim procedere, nec ejus processus causat nullitatem, nec attentata; prout latissimè post longam disputationem, validissimaque fundamenta probavimus in tractat. de Regia protection. 1. part. cap. 7. ex num. 1. usque ad n. 5. omnino videnda.

Tandem advertendum, quod licet adversarius appellaverit à sententia desertionis, & transitus in rem judicatam, ejus virtute ad Senatum non recurririt per viam violentiae: & quando recurreret, non posset obtinere decretum vim fieri, cum in ejus sententiæ executione nullam vim faciat; non etenim admittit appellatione: prout late disputantes post plurima jura, & Doctores resolvimus in dict. tract. de Regia protectio. 3. part. cap. 1. 8. ex n. 8. 5. cum multis seqq.

I N D E X

Copiosissimus Rerum, & Verborum, quæ in hoc Tractatu de Libertate
Beneficiorum, & Capellaniarum recuperanda, & de quasi-
possessione præsentandi subvertenda continentur.

A. Articulum ; **N.** Numerum marginalem ; **P.** Paginam denotat.

APELLATIO sententia lata super provisione beneficii simplicis legitima est, quoad utrumque effetum, art. 1. n. 7. p. 2 Nisi ad sit consuetudo in tribunali Ecclesiastico executionem sententiæ amittens, appellatione non obstante, ibid. n. 8. ibid. Appellatio est de ordinatoriis judicii, ad quam attenditur consuetudo judicis à quo. art. 1. n. 13. p. 3 Constitutione Synodali potest tolli appellatio suspensiva in beneficiis simplicibus, ibid. n. 17. ibid. Idem est non allegare, quod allegare, & non probare, d. art. 1. n. 23. & 24. p. 4 Actus judicialis ad introducendam consuetudinem non requiruntur, sed extrajudiciales sufficiunt, art. 2. ex n. 2. cum seqq. p. 6 Actus consuetudini contrarii, si possunt attribui alteri causæ, non præjudicant consuetudini, d. a. 2. n. 14. & 25. p. 8 & 9. Appellatio legitima à judice procedente, tempore quo debebat conquiescere, d. a. 2. n. 38. & 39. p. 10. & 11. Ademptio ejus, quod in dispositione non continetur, nihil operatur, ibid. n. 43. p. 11 Attentati sententia exequitur appellatione non obstante, ibid. n. 44. & 45. ibid. Accumulationis articulo pendente alterius litis sententia lata nulla est, admittens appellationem, d. art. 2. n. 59. p. 12 Et quo decreti genere tunc utitur Senatus Regius, ibid. n. 50. & 51. ibid. & Contra actionem nondum natam præscriptio cadere non potest	art. 3. n. 29. & ex n. 26. p. 21 Alienatio rei Ecclesiæ minus solemniter facta, si per 30. vel 40. annos pacifice possideatur, præsumitur beneplacitum; S. A. intervenisse, art. 11. n. 3. p. 36 Sed ista præsumptio solum durat interim, quod de contrario non appareat ex instrumenti inspectione, ibid. n. 4. cum seqq. ibid. Actus gestus sub aliqua qualitate, ista deficiente, actus corruit, art. 12. n. 5. & 6. p. 48. & 49. Si ex admissione præsentationum facta per ordinarium induceretur consensus ad noviter creandum jus patronatus: multæ Rotæ decisiones, & Doctorum opiniones communes subverterentur, a. 13. ex n. 2. cum multis seqq. p. 50. Actus præsentandi, qui non fortitus est effectum ad nihil attenditur, nec prodest, art. 5. n. 8. p. 28 Actus præsentationis, qui dederunt causam liti, non sunt in consideratione ad quasi possessionem adquirendam, d. art. 5. n. 9. p. 29 Appellatio uti nulla solvitur, si appellans intra decem dies non declarat judicem ad quem appellat, art. 16. n. 13. p. 65. Appellatio frivola est, constito, de notoria injustitia appellantis, art. 16. n. 16. & 17. ibid. & 66 Appellatione deficiente, ob quomodo libet resoluta, cessat recursus ad Regem, art. 16. n. 19. & seqq. p. 66 Appellatio deserta ob non factam diligentiam in ejus prosecutione resolvitur, art. 16. 2. 2. ibid. Appellationis qualitas, & legitimitas constare debet Senatui ex actorum inspectione, ibid. n. 25. p. 67 A sententia declarata deserta apppellatio non causat attentata, ibid. n. 26. ibid.

Salgado. Tom. III.

g

Appella

Index Rerum.

Appellatio nullæ aut informiter
interpositæ judex non defterens
vim nullam facit, ibid. n. 27. ibid.

Rescripta emanata à superioribus
super appellatione, quæ non extat,
vel fuit tacite, vel expresse reso-
luta, nihil operantur, d. art. 16. n. 28.
& 29. ibid.

Appellatione pendente executio at-
tentata, & nulla convalescit sub-
secuta postea appellationis deser-
tione, ac si ab initio interposta non
fuisse, d. art. 16. n. 30. ibid.

Appellatione deficiente, deficit at-
tentatum, quia quod nullum est,
nullum producit effectum, ibid.
n. 31. p. 68

Tunc præcipue constare notorie di-
citur de non prosecutione appel-
lationis, & de ejus desertione
quando exactis non appetet, peti-
tos fuisse Apostolos, ib. n. 40.

Sententia si aliqua iuri dispositio-
ne potest exequi appellatione
pendente, hac postea deserta
termini non servantur, n. 41. & 42.
ibid.

B

Beneficium esse juris patronatas,
& liberæ collationis simul,
contraria sunt, quæ non compa-
tiuntur, art. 7. n. 11. & seqq. p. 33

Juris patronatus impedimento su-
blato beneficium recuperat liber-
tatem ipso jure, ibid. n. 12. ibid.

Beneficium ex sua origine creatum
in libertate, non potest postea præ-
latus juri patronatus subjecere, art.
9. n. 14. 15. & 16. p. 39

C

Consuetudo exequendi sententias
in provisione capellaniarum,
non causat atentata, a. 16. n. 18. p. 66
Consuetudini exequendi sententias
super provisione capellaniarum,
assitit præsumpto juris, art. 1. n. 8.
& 9. p. 2

De consuetudine exequendi sen-
tentias, si constat tribunali Re-
gio, vim non fieri declaratur, ibid.
n. 16. p. 3

Consuetudo potest introducere, ut
sententia in casu non privilegiato
possit exequi, appellatione non
obstante, ibid. n. 11. ibid.

Consuetudo exequendi sententias
ejus tribunalis, quo feruntur at-
tendenda, d. art. 12. ibid.

Appellatio est de ordinatoriis judi-

cii ad quam attenditur consue-
tudo judicis inferioris, à quo in-
terponitur, d. art. n. 13. ibid.

De consuetudine ad statutum valet
argumentum, cum ad paria pro-
cedant, ibid. n. 14. ibid.

Et quantum ad effectum non differt
ab statuto ibid. n. 15. ibid.

Consuetudo fortior est statuto, d. art.
1. n. 8. & 9. p. 2

Consuetudo tribunalis Abbatialis
exequendi sententias latae super
provisione capellaniarum, con-
stans est, & exuberanter probata,
ibid. n. 18. ibid.

Et consuetudine attenta plurimis
in causis delatis ad Senatum Re-
gium vim non fieri, fuit decretum,
d. art. 1. n. 19. ibid.

Officialibus ejusdem tribunalis at-
testantibus de consuetudine, mul-
tum desertur, ibid. n. 20. ibid.

Testibus etiam extraneis attestanti-
bus de consuetudine alicuius tri-
bunalis fides datur, ibid. n. 21. ibid.

Notariis ejusdem tribunalis atte-
stantibus de ejus consuetudine
magna fides datur, d. art. 1. n. 22. ib.

Consuetudinem contradicens, &
nihil probans succumbit, ibid. n. 14.
& 25. p. 40

Consuetudinem confitens in una
causa, & in altera negans, non
auditur, d. art. 1. n. 25. ibid.

Calus in quo Senat. Regius defterens
consuetudini tribunalis Abbatia-
lis, vim non fieri declaravit, refer-
tur, n. 26. ibid.

Consuetudo exequendi sententias
super capellaniis latae, conclu-
der probanda est, art. 2. n. 1. p. 6:

Actus positivos induktivos consue-
tudinis debere fieri in contra-
dictorio judicio, qui autumantur,
d. art. 2. n. 2. ibid.

Horum Doctorum opinio est com-
muniter reprobata, ibid. n. 3. ibid.

Ad consuetudinem introducendam
non requiruntur actus judiciales
in contradictorio judicio, ibid. n.
4. & 5. p. 7.

Actus positivi ad introductionem
consuetudinis exequendi sen-
tentias, judiciales sunt, d. art. 2.
n. 6. ibid.

Decreta violentiæ an opponatur con-
suetudini exequendi sententias, n.
7. & 8. d. art. 2. ibid.

Ad consuetudinem introducendam
in

& Verborum.

in aliquo tribunal , actus positivi ejusdem tribunalis requiruntur , ibid.n.9. ibid.

Ad consuetudinem interrumpendam , actus contrarij ejusdem tribunalis requiruntur , d. art. 2. n.10. ibid.

Et per contrarium consensum consuetudinem introducentis , ibid. n.11. ibid.

Consuetudo semel formata non tollitur , nisi eodem modo contrario , quo fuit creata,ibid.n.12. ibid. Et cum ejusdem contrariis requisitis,ibid. n.13. & 14. ibid. Consuetudinem interrumpendi decreta violentiae non sunt capacia, d.art. 2.n.15. & 16. p.8

Tribunali Regio , si non constat ex processu delato , de consuetudine exequendi sententias , legitime vim fieri decernit , absque laesione consuetudinis,ibid. n. 17. & 18. ibid.

De consuetudine si constitut tribunali Regio , decreta violentiae emanata non attribuuntur defectui consuetudinis , d.art. 2. n.19. ibid.

Sed defectui substantiali actorum impudenti executionem , etiam in casibus alias privilegiatis , ibid. n.20. & 21. ibid.

Consuetudo exequendi sententias appellatione non obstante , intelligitur de sententiis validis , non de nullis , ibid.n.23. ibid. Actus difformes , si non sunt inter se incompatibles , consuetudinis cursum non impediunt , d. art. 2. n.24 . ibid

Actus consuetudini contrarij , si possunt attribui alteri causae , non praedicant consuetudini , ibid. n.25.

Consuetudo semel legitime formata , non interrupitur per sententiam contraria illius dispositioni,ibid. n.26. ibid.

Decretum violentiae latum constituto de consuetudine , ergo consuetudo reprobatur , non valet argumentum , ibid.n.27. ibid.

Varij sunt casus , ex quibus potest variari dispositio legis , & consuetudinis permittentis executionem sententiae , d.art. 2. n. 28. & 29. ibid'

De consuetudine exequendi sententias non constitisse senatus in casibus , quibus vim fieri decrevit ostenditur , ibid.ex n.34.p.10. Consuetudo consistit in facto , quæ non presumitur , nisi probetur , d. art. 2.n.25. & 36. ibid.

Decreta violentiae lata propter nullitatem processus conformia sunt consuetudini , pariter tunc neganti executionem sententiae , ibid.n.37.& 40. ibid. & 11

Casus sententiae nullæ non includuntur in consuetudine sicut nec in decretis violentiae , quæ ideo non opponuntur consuetudini , art. 2. n.14. & 41. & 42. p.11

Consuetudo exequendi sententias si non constat superiori cognoscendi de appellatione juste , super attentatis declarat,ibid. n. 44. ibid. Pro consuetudine exequendi sententias super capellaniis lata in tribunali Abbatiali , ultimus statutus , d.art. 2.n.48. & 52.p.12. & 13.

Actus positivi contra consuetudinem contineri debent intra suos terminos , illos non egrediendo , ibid.n. 53. & 54. p.13

Consuetudo est stricti juris , in qua nihil suppleri debet ultra obseruantiam,art 2. n. 55. ibid.

Consuetudine contraria , qui se juvat non in genere , sed in specie illam probare tenetur d.art. 2.n.56.p.14:

Consuetudo non potest trahi de uno ad alium casum,n. 57. ibid. Pro consuetudine probata'presumit lex , ex justa , & legitima causa fuisse introductam n. 56. & 90° ibid.

Consuetudo exequendi sententias lata super provisione capellaniarum , est laudabilis , d.art. 2.n.61. & 62. ibib.

Consuetudinem unius tribunalis confitens pars in una lite , an sibi praedicet in alia inter diversas partes,ibid. n. 62. p. 15

Confessio partis expressa , & non tacite inducta ex aliquo actu , sibi praedicat in alio iudicio , ibidi n. 64. ibid,

Confessio partis facta principaliter , & non incidenter in uno iudicio sibi praedicat in alio d.art. 2.num.65. ibid.

Index Rerum.

- Confessio partis in uno judicio si ad aliud trahatur ad eundem finem , & non ad diversum sibi præjudicat n. 66. ibid.
- Confessio partis facta per libellum in uno judicio prodest etiam absentibus, ibid.n. 67. ibid.
- Confessio partis iis , quæ non dependent à sola voluntate , sibi non præjudicat, ibid. n. 68. & 69. ibid. & 16.
- Confessio inter prohibitos dispone-re præjudicat concurrentibus admiculis, d.art. 2. n. 70 & 71. p. 16.
- Indignum est providi, quod semel confitendo desideravit , iterum impugnare, n. 72. ibid.
- Clausulæ fundationis Capellaniæ inseruntur, art. 3. n. 12. & 13. p. 19.
- Confessio prælati attestantis aliquod beneficium esse juris patronatus , & ad aliquem pertinere , nec sibi, nec libertati beneficij præjudicat , art. 9. n. 13. p. 39.
- Si confessio emanavit absque causæ cognitione , ibid. num. 14. & 15. ibid.
- Consensus , qui deducitur ex aliquo actu ad illud se restringit , & illud non egreditur, art. 13. n. 24. p. 52
- Consensus præstitus ab Ordinario, ad jus præsentandi , nequit extendi ad jus patronatus , ibid , num. 15. ibid.
- Confessio Ordinarij affirmantis , aliquod beneficium esse juris patronatus , non præjudicat libertati beneficij, art. 14. n. 11. p. 56
- Causa sublata tollitur effectus, art. 15. n. 3. & 4. p. 59.
- Causa secunda nihil prodest, nisi in quantum vim , & robur recipit à prima, d.art. 15. ibid.
- Omne jus potentius est in causa , quam in causato, ibid.n. 5. ibid.
- Jus præsentandi ad beneficium procedens à causa , & radice infecta , nihil prodest potest , d. art. 15. n. 6. ibid.
- Consuetudine exequendi sententias existente executio lata est , art. 16. num. 2. p. 59.
- D
- D Ecreta violentiæ non sunt capa- cia interrumpendi consuetu-dinem Tribunalis Ecclesiastici , art. 2. n. 15. & 16. p. 8.
- Decreta violentiæ lata ob nullitatem sententiæ non opponuntur con-suetudini, quæ pariter non permit-tit executionem sententiaæ nullæ, ibid. num. 22. & 23. ibid.
- Quatuor decreta violentiæ in-seruntur , in quibus vim fecisse judicem exequentem suas sen-tentias , decrevit Senatus , ut ap-pareat ex causa nullitatum fuisse lata, att. 2. n. 30. usque ad num. 33. p. 9. & 10.
- Decretum violentiæ latum ob nulli-tatem sententiaæ , compatitur cum consuetudine , pariter tunc dene-gante executionem illius, ib. n. 40. & 37. p. 10. & 11.
- Dispositio omnis de mundo , sive le-gi , sive hominis loquens de actu exequendo, intelligitur de valido, & non de nullo , dict. art. 2. n. 41. & seqq. p. 11.
- Decreta violentia prolata in casibus nullitatis processuum , solum in eisdem interrumperet consuetudi-nem, si illos comprehenderet, ibid. n. 53. p. 13
- Devolutio capellaniæ non causatur, si præsentatus , alias incapax dis-pensationem ostendat. art. 7. n. 25 p. 34.
- Dispositio quælibet sub causa , quæ creditur , vera resolutur, & annul-latur apparente falsa ex defectu - consensu, art. 9. n. 17. p. 39
- Decretum violentiæ , quod non con-venit actis processus , non obtem-peratur, art. 16. n. 10. p. 64
- Et secunda jussio denegatur in Se-natu Regio, ibid.
- Delatio supponit appellationis legiti-mæ existentiam , qua deficiente deficit subjectum , super quo ca-dere possit, art. 16. n. 21. p. 66
- Quando ex actis processus notorio constat de desertione appella-tionis non curatur de male gesto , & male fulminato processu , art. 16. num. 44.
- Constito in Senatu de appellationis desertione ex actorum inspectio-ne ; nihil super ejus desertione decernere potest. Cum fuerit resoluta , & annullata, ibid.n. 54. & seqq.
- A desertionis sententia , & transitu s in rem judicatam appellatio ca-ret effectu suspensivo , art. 16. num. 58.

Erro

& Verborum.

E

Error plurimorum attribuentium indistincte, & promiscue robur quasi possessionibus juris præsentandi adnotatur, art. 4.n.2. & seqq. p. 24.

Enuntiativæ juris præsentandi emanatæ à capellani visitatis, & non à visitatore ipso, nihil probant, art. 9. n. 6. p. 38.

Enuntiativæ emanatæ ab habentibus interesse nihil probant, ibid. n. 7. ibid.

Enuntiativæ nihil probant, quoties de enuntiato contingit controversi, d. art. 9.n.8. ibid.

Jus patronatus in aliquo instrumento enuntiatum, non probatur, postquam de ipso patronatu oritur controversia, num 9. & 10. d. art. 9. ibid.

Maxime si controvertitur enuntiatum cum eo, qui non invenit in instrumento enuntianti, ibid. n. 11. ibid.

Enuntiativa instrumentorum nihil probat in quacunque materia, quoties de enuntiato principaliter controvertitur, d. art. 9.n.10. ibid. Error, & falsa causa respiciens ipsammet rem impedit possessionis acquisitionem, quoad omnes juris effectus tam in petitorio quam in possessorio summarissimo, art. 21. p. 4. & seqq. p. 48.

Execuio pendente appellatione nulla, & attentata convalescit subsequuta postmodum appellationis defensione, ac si binitio interposita non fuerit, art. 16. n. 30. & seqq. p. 67.

F

Fingens diversam sententiam mutando ejus substantiam decipit Senatum Regium, art. 16. n. 3. & cum seqq. p. 59.

Frustra exspectatur id, cuius eventus nullius est effectus, art. 6. n. 45. p. 69

I

Iudicium possessorum movetur inter ipsos præsentantes ad beneficij vacationem, cum inter ipsos de quasipossessione contendatur, art. 14. n. 1. & 2. p. 55.

In judicio possessorio inter præsentantes moto leviores requiruntur probationes, d. art. 14. n. 3. ibid. Judicium, quo assistit Ordinarius,

negans existentiam juris prætronatus proprietatis est, ibid. n. 4. ibid. Super juris patronatus existentia probationes requiruntur exactæ, nulla attenta quasipossessione præsentandi, art. 14. n. 7. p. 16.

Institutio beneficij denegatur præsentato ob quemlibet defectum quasipossessionis præsentantis, art. 15. n. 10. 11. & 12. & n. 13. p. 60.

Clausula fundationis hujus capellaniæ inseritur, art. 10. n. 16. p. 42

Ius patronatus hæreditarium esse, & gentilitium, contraria, d. art. 10. n. 17. ibid.

Ius patronatus non ortum à principio fundationis, hæres fundatoris consequi nequit, cum non reperiatur in hæreditate, ibid. n. 19. ibid.

Ius patronatus hæreditarium prætendens hæres, non deducens, nec probans qualitatem hæredis succumbit, d. art. 10. n. 20. ibid.

Ius patronatus hæreditarium prætendens consanguineus proximior tanquam gentilitium, non potest obtainere, ibid. n. 22. p. 43.

Ius utile, & efficax habens, quo omisso, erit ex alio inutili, nec ex isto tanquam inutili, nec ex altero utili, quod non deduxit, potest obtainere, ibid. n. 23. 24. 25. & n. 26. ibid.

Ad jus patronatus agens hæreditarium tanquam gentilitium ex causa proximitatis fundatori, nec potest obtainere in hæreditario, si qualitate hæredis usus non fuit, nec ex qualitate consanguinitatis, quia gentilitium deficit, d. art. 10. num. 27. ibid.

Ius patronatus hæreditarium ex observatione præsentandi per consanguineos proximiores, præsumitur gentilitium, art. 11. n. 1. p. 44.

Si ex fundationis tenore appareat, esse hæreditatum, ad ipsam qualitatem reducitur, plurimis præsentationibus contrariis non obstantibus, ibid. n. 2. ibid.

Vel etiam è contra ibid.

Ius patronatus, quam plurimis annis possessum à consanguineis tanquam gentilitium, constito ex instrumento fundationis esse hæreditarium, pluries reduxit Rota aquam qualitatem primævam, d. art. 11. n. 8. p. 45.

Index Rerum.

- Ius patronatus si est hæreditarium, nunquam aliis tanquam consanguineus admittitur, ibid. n. 9. 10 & 11. ibid. & 46.
- Ius patronatus gentilium possatum tanquam hæreditarium, constito de fundatione esse gentilium, quasi possessionem contrariam Rota contensit, d. art. 11. n. 12. 13. & 14. p. 46.
- Ad ius patronatus adquirendum, cum fundatione requiritur consensus Ordinarii, sine quo capellania cum libertate creatur. art. 13. n. 1. p. 50
- Infecta primitiva, infecta consentur derivativa art. 15. ex n. 8. & ex n. 2. cum seqq. p. 59. & 60
- Consensus, Ordinarii, ad creandum jus patronatus, an tacite inducatur ex admissione præsentationum. art. 13. n. 2. & seqq. p. 50
- Et induci, qui tenuerunt, ibid. n. 3. ibid.
- Si ex admissione præsentationum induceretur consensus Ordinarii, ad noviter creandum jus patronatus, multæ Rotæ decisiones, & communiter Doctorum opiniones subverterentur. art. 13. n. 4. ibid.
- Ad quasipossessionem præsenrandi acquirendam requiruntur præsentatio, admissio, institutio præsentati, & possessionis beneficij apprehensio quieta, d. art. 13. n. 6. p. 51.
- Præsentationum admissio solum prodest ad acquirendam quasipossessionem juris præsentandi absque contactu juris patronatus, art. 13. n. 10. ibid.
- Ius præsentandi aliud est, aliud ius ipsum patronatus, ibid. n. 11. p. 52
- Et potest jus patronatus esse apud unum, & jus præsentandi apud alium. ibid.
- Et de uno ad aliud non potest fieri illatio, nec argumentum, d. art. 13. d. n. 11. ibid.
- Potest, quis donare jus præsentandi, retento jure patronatus, ibid. n. 12. ibid.
- Ius patronatus respicit proprietatis judicium, jus præsentandi respicit judicium possessori, d. art. 13. n. 13. ibid.
- Defectum fundationis non conti-
- nentis jus patronatus, si ignorat Ordinarius, approbatio corruuit ex defectu consensus, ibid. n. 61. ibid.
- Etiam per mille actus consensum inducentes, consensus non induceretur, ibid. n. 17. ibid.
- Admissio præsentationum sit ab Ordinario sub falsa credulitate existentiæ juris patronatus, & corruuit detecta falsitate. art. 13. n. 19. ibid.
- Ordinarius si sciret non adesse jus patronatus, credendum non est velle illud noviter creare, ibid. 19. 20. & 21. ibid. & 33
- Ordinario attestanti aliquod beneficium esse juris patronatus, non creditur, ibid. n. 22. p. 53
- Capellaniam creatam cum libertate, non potest prælatus subjecere juri patronatus, d. art. 13. n. 23. ibid.
- Assertioni Episcopi attestantis adesse jus patronatus non statur, ibid. n. 24. ibid.
- Consensus Ordinarii destinatus ad solam admissionem præsentationis, non extenditur ad novam creationem juris patronatus d. art. 13. n. 5. ibid.
- Doctores affirmantes, consensum Episcopi requisitum ad creationem juris patronatus sufficere tacite judici ex admissione præsentationum, sibi ipsis esse contrarios ostendit, ibid. n. 26. ibid.
- In materia juris patronatus ad docendum de notoria injustitia, illud prætententis, idem operatur instrumentum authenticum fundationis ac confessio partis, vel res judicata, art. 14. n. 21. p. 58
- Iuris patronatus existentiam negans Fiscalis, per consequens, & adesse gentilium, art. 3. n. 8. p. 18
- Ad juris patronatus existentiam, seu pertinentiam attendendus semper est tenor instrumenti fundationis capellaniæ, d. art. 3. n. 11. p. 19.
- In capellania, de qua agitur, ab origine fundationis defecit jus patronatus, ibid. n. 17. ibid.
- Ius patronatus non assumit initium à fundatione, sed à consensu Ordinarii, ibid. n. 20. p. 20.
- Ius patronatus non adquiritur ex sola fundatione absque Ordinarij consensu,

& Verborum.

- consensu, & approbatione, d. art. 3.
n. 18. & 19. ibid.
- Ius patronatus non præsumitur creatum in fundatione, nisi expresse ex ea appereat, ibid. n. 21. & 22. ib.
- Ius patronatus non accedente auctoritate Episcopi, non potest dici esse in hereditate fundatoris, ibid. n. 23. ibid.
- Ius patronatus non probatur ex fundatione sola, nisi ei accedat consensus Ordinarij, d. art. 3. n. 24 ibid.
- Consensus Ordinarij requisitus ad creationem juris patronatus, non inducitur ex admissione præsentationum ab eo facta, ibid. n. 25. ibid.
- Ius patronatus an præscriptione adquiri possit quæstio est controversa, art. 37. p. 22
- Negativam quis metit, ibib. n. 38. ibid.
- Contraria præscriptione adquiri posse, qui teneant, ibid. n. 39. ibid.
- Tertia opinio distinguens verior, & receptior est. ibid.
- Ius patronatus ab initio creatum auctoritate Ordinarij, ut tunc contra patronum admittatur præscriptio, ibid. n. 40. ibid.
- Ius patronatus ab initio non ortum, nec creatum ex defectu consensus Ordinarij, nulla præscriptione adquiri potest, d. art. 3. n. 41. ibid.
- Nisi accedat tempus immemoriale cum continuaatis præsentationibus, & bona fide, ibd. n. 42. ibid.
- Præfatam distinctionem, sequuntur innumerabiles pene Doctores relati ibid. n. 43. & 44. ibid.
- Quasi possessio nec præscriptio non possunt cadere super jure patronatus ab origine non creato, d. art. 4. n. 45. p. 23
- Quotiescumque ex fundationis instrumento constiterit, non fasce ab initio ortum jus patronatus, corruit præscriptio immemorialis, ibid. n. 46. 47. & 48. ibid.
- Ubi concurrunt diversa jura respectu diversarum personarum, eadem res potest diverso jure censi, art. 4. n. 19. 20. & 21. p. 27.
- Iuris patronatus impedimento sublatto, beneficium recuperat suam libertatem ipso jure, art. 7. n. 12. p. 33.
- Ius patronatus in aliquo instrumen-
- to enuntiatum non probatur, post quam de ipso patronatu oritur controversia, art. 9. n. 8. 9. & seqq. p. 38.
- Instrumento à parte præsentato, nihil per eam opponi potest, art. 14. n. 22. p. 58.
- Instrumenta præsentata, & de falso redarguta, si non comprobantur, nihil probant, art. 8. n. 1. & 2. p. 35
- Instrumenta antiqua, et si redarguantur de falso non egent comprobatione, ibid. n. 3. ibid.
- Requiritur ad hoc, ut sint antiqua, quod excedant centum annos, aliter non excusantur à comprobatione, d. art. 8. n. 4. p. 36
- Instrumenti data de falso redarguti non attenditur ad ejus antiquitatem, ibid. n. 3. ibid.
- Ex tempore instrumenti antiqui deducitur tempus, quo duravit lis mota, ibid. n. 6. ibid.
- Ad instrumenti antiquitatem plura alia ultra tempus requiruntur, ibid. n. 7. remissive ibid.
- Instrumenta, ex quibus probatur quasi possessio præsentandi, debent esse clara, ita ut nullam patientur contradictionem, d. art. 8. ibid.
- Instrumenta in uno judicio præsentata per contrariam sententiam perpetuo manent reprobata, ibid. n. 9. ibid.
- Idem de confessionibus in eo judicio emanatis, ibidem.
- Instrumentorum enuntiativa, nihil probat in quacumque materia, quoties de enuntiato principali- ter controvertitur, art. 9. n. 9. 10. & 11. p. 38.
- Ius patronatus ab origine creatum duplicitis generis est, aut hereditarium, aut gentilitium, art. 10. n. 1. 23. & 4. p. 40.
- Ius patronatus hereditarium legitime creatum jure operante adquiritur hereditibus fundatoris, etiam nullum eorum facta mentione, d. art. 10. n. 5. p. 41.
- In jure patronatus hereditario aliis, cui deficit qualitas heredis succedere non potest, ibid. n. 6. ibid.
- In jure patronatus hereditario filius, qui haeres non est; non succedit, ibid. n. 7. ibid.
- Ius patronatus gentilitium illud est quando fundator expresse reliquit

Index Rerum,

- soe familiæ, ibid. n. 8. ibid.
Et tunc succedit proximior consanguineus de familia, ibid. n. 9. ibid.
- Iuris patronatus hæreditarij qualitas est naturalis, & à jure inducta, art. 10. n. 10. ibid.
- Iuris patronatus gentilitij qualitas est accidentalis ad nutum fundatoris, ibid. n. 11. ibid.
- Ius patronatus in dubio potius præsumitur hæreditarium, quam gentilitum, ibid. n. 12. ibid.
- Nisi contrarium clare pateat ex tenore fundationis, d. art. 10. n. 10. n. 13. ibid.
- Ius patronatus simpliciter creatum nulla persona vocata, fundatori, & ejus hæredibus acquisitum intelligitur, ibid. n. 14. ibid.
- Ad juris patronatus qualitatem cognoscendam tenor scripturæ fundationis erit attendendus, ibid. d. art. 10. n. 15. p. 42
- L**
- Ex, vel statutum reformatum in parte: in cæteris firmum remanent, art. 2. 58. p. 14
- De libertate beneficij quandocumque constiterit præscriptio, etiam immemorialis de nihilo seruit, art. 3. n. 30. & 31. p. 21
- Præscriptio nulla prodest præscribenti, docto de initio libertatis, ibid. n. 32. ibid.
- Ultimus status juris præsentandi non attenditur constito de origine libertatis beneficij, d. a. 3. n. 33. ibid.
- Contra Ordinarium contendentem libertatem beneficij nihil prodest quasipossessio juris præsentandi quæsita, art. 4. n. 4. p. 24
- Quando agitur de libertate beneficij, institutio denegatur præsentato per existentem in quasipossessione, n. 14. ibid. p. 26
- Consultationibus de jure patronatus non habet locum, quando agitur de libertate beneficij, art. 4. n. 15. ibid.
- De libertate beneficij agi dicitur quando Fiscalis adest in lite negans existentiam juris patronatus, ibid. n. 16. ibid.
- Pertinentiam juris præsentandi debet præcedere probatio existentiae negatæ, ibid. n. 17. ibid.
- Ubi agitur de libertate beneficij,
- principaliter tractatur de ipso jure patronatus, ibid. n. 18. ibid.
- Semper, quod ex instrumento foundationis apparet beneficium fuisse erectum cum libertate, nec immemorialis quasipossessio contraria suffragatur, art. 11. n. 12 cum seqq. p. 46
- In libertate creata dicitur capellania, si in fundatione deficit consensus Ordinarij, art. n. 1. p. 48
- Ad libertatem beneficij Ordinarius quandocumque agere potest, art. 13. n. 4. & 5. p. 50. & 51
- Omnibus præsentationibus admissis præcedentibus non impediuntur Ordinarius agere de libertate beneficij, art. 13. n. 7. & seqq. p. 51.
- Si ex admissione præsentationum induceretur consensus Ordinarii ad noviter creandum jus patronatus; semper impediretur agere de libertate beneficij; non impeditur quandocumque agere de ea, ergo consensus Ordinarii non inducit jus, patronatus noviter creandum, art. 13. n. 8. & 9. ibid.
- De libertate beneficij quando agitur plena requiritur causæ cognitio, & concludentes probations existentiae juris patronatus, art. 14. n. 4. & 5. p. 55.
- Ordinario existente in lite pro libertate beneficij principaliter agitur de jure patronatus, art. 14. n. 6. ibid.
- Constituto de libertate beneficij quælibet præsentantis quasipossessio annhilatur, & ex hoc defectu de negatur institutio præsentato, art. 15. n. 10 & 11. p. 60
- Constituto de libertate beneficij, quælibet præsentantis quasipossessio resolvitur, ibid. n. 12. ibid.
- Constituto de initio libertatis beneficii destruitur quasipossessio præsentatis, n. 12. ibid.
- Libertas capellaniæ ex instrumento fundationis probatur, art. 16. n. 1. p. 63.
- Quando lex unum supponit, & alterum disponit non potest verificari dispositio, nisi prius verificetur suppositio, art. 16. n. 19. cum seqq. p. 66
- Impedimentum ob recursum ad Regem quantum fuerit, & duraverit, facillimè exactorum inspectione

& Verborum.

Eione probatur, d. art. 16. n. 53.
p. 71.

N

Non nomen sicutum appositum, sed effectus actus, qui geritur attendendus est, art. 7. n. 21. p. 34. Inhibitioni habenti effectum perpetuum si a judece imponatur nomen temporalis, & supercessoriæ, non est attendendum, n. 24. ibid.

P

Privatio praesupponit habitum
2. n. 42. & 43. p. 11

Pro consuetudine probata præsumit lex, ex justa & rationabili causa fuisse introductam, ibid. n. 59. p. 14. Præsumptionem juris, qui pro se habet, alia non eget probatione, ibid. n. 60. ibid.

Probatio, quæ non percutit punctum litis, nec prodest, nec suffragatur, art. 3. n. 9. & 10. p. 18. & 19.

Præscriptio, nec possessio cadere non possunt super re non existente in rerum natura, art. 3. n. 28. p. 21. Præscriptio dari non potest contra actionem nondum natam, ibid. n. 29. & ex n. 26. ibid.

Præscriptio de nihilo servit, quandocumque constiterit de libertate beneficij, ibid. n. 30. ibid.

Etiam si immemorialis, ibid. n. 31. ibid.

Præscriptio non prodest præscribenti docto de initio libertatis beneficij, d. art. 3. n. 32. ibid.

Præscriptione autem, & quando adquiri possit jus patronatus late distinguitur, ibid. ex n. 37 cum multis seqq. p. 22.

Præscriptio immemorialis corruit semper, quod appareat ex fundatione jus patronatus ab origine non fuisse creatum, d. art. 3. n. 46. 47. 48. & 49. p. 23

Præscribens contra tenorem instrumenti, quod penes se habet, dicitur esse in vera mala fide, excludente quasi possessionis acquisitionem art. 6. n. 3. & 4. p. 30

Habens scientiam fundationis disponentis de jure patronatus in favorem hereditatis, & præscribens ut gentilium, ob malam fidem præscriptio nihil operatur art. 6. n. 7. ibid.

Mala fides præscribentium quotiescumque constiterit, aut aliter de

Salgado. Tom. I I I.

injusto principio appareat, etiam possessio immemorialis juris patronatus, non suffragatur, d. art. 6. n. 8. ibid.

Patronus laicus plures accusulative præsentans, si unus sit incapax, unius aliis institutio facienda erit, art. 7. n. 26. p. 34.

Papa conferens alicui beneficium ignorans incapacitatem, non intelligitur super ea dispensare, art. 13. n. 18. p. 52

Præsentati jus ad beneficium causatur, & derivatur a quasi possessione præsentantis, art. 15. n. 2. cum seqq. p. 59

Ius præsentati procedens à causa, & radice infecta nihil prodest potest, ibid. n. 6. & seqq. & à n. 3. ib.

Presentatus non potest plus consequi à præsentante, quam iste habeat, ibid. n. 7. ibid.

Desidia judicum Abbatialis Dignitatis occasionem præbuit potentioribus usurpandi jus præsentandi nullo titulo illius assistente, art. 15. n. 21. & 22. & 23. p. 61

Provisione Regia jam per Senatum abolita utens graviter delinquit, art. 16. n. 11. p. 65

Q

Uasi possessionem centum quadriginta annorum præsentandi ad beneficium per consanguineum tanquam juris patronatus gentilium, rejecit Rotr. constito ex fundationis instrumento esse juris patronatus hereditarii, art. 11. n. 10. & 11. p. 45

Possidentis animus applicatus ad rem cum qualitate, hac deficiente non remanet subjectum, cui applicetur illa possessio, ibid. n. 15. p. 46

Diversa est possessio, rei qualitate, alia, & diversa est possessio rei simplicis sive qualitate, art. 11. n. 16. ibid.

Constito de non qualitate rei, quam sub qualitate, quis erroneè possidebat, nullum ei jus ex tali possessione queritur, ibid. 17. p. 46

Qualitate rei possessæ extincta, extinguitur possessio, & nec transit ad simplicem tanquam rem diversam, d. art. 11. n. 19. ibid.

De quasi possessione unius rei, non bene infertur ad aliam rem diversam, ibid. n. 20. ibid.

h

Possessio

Index Rerum.

- Possessio de una re ad aliam non migrar, n. art. 11. n. 31. ibid.
Quasipossessio apprehensa per errorem respiciemus causam possidendi, licet quoad petitorum sit vitiosa quoad judicium manutentionis suffragatur, art. 12. n. 1. & 2 p. 48
Quasipossessio praesentandi quantumvis legitimè quæsita inter compatronos, nullatenus suffragatur contra Ordinarium, nec in petitorio, nec in possessorio summarissimo, d. art. 12. n. 3. ibid.
Error, & falsa causa tangens ipsammet rem impedit possessionis acquisitionem, quoad omnes juris effectus tam in petitorio, quam in manutentione, ibid. n. 4. ibid.
Quasipossessio juris praesentandi beneficium tanquam gentilitium, cum non sit erronea, & falsa causa tangens ipsammet rem ad nullum judicium prodest, art. 12. n. 5. ibid.
Actus gestus sub aliqua qualitate, ista deficiente actus corruit, ibid. n. 6. p. 49
In comprobationem supra dictorum optima adducitur Rotæ decisio, ibid. n. 7. ibid.
Admissio praesentationum deseruit ad acquirendam quasipossessionem praesentandi, art. 13. n. 27. p. 54.
Non tamen ad impedimentum Ordinarij, ut quandocumque possit de beneficij libertate agere, d. art. 13. n. 28. ibid.
Quasipossessio quælibet praesentandi in nullo judicio sive plevario, sive manutentionis officit Ordinario, nec contra eum potest opponi, art. 4. n. 8. p. 56
Quasipossessio juris praesentandi multum attenditur, & praesentato praecise danda institutio beneficij art. 15. n. 1. p. 59
Quasipossessio praesentandi non admittitur contra Ordinarium agentem de libertate beneficij, art. 3. n. 45. & 6. & 7. p. 18
Ex simplici clausula fundationis velle praetendere quasipossessionem praesentandi, inane est, ibid. n. 14. 15. & 16. p. 19
In capellania, de qua agitur, ab origine fundationis defecit jus patronatus d. art. 3. n. 27. ibid.
- Ius patronatus non adquiritur ex simplici fundatione, absque Ordinarij consensu, & approbatione, ibid. n. 18. & 19. p. 20
Ius patronatus non assumit initium à fundatione, sed à consensu Ordinarij, ibid. n. 20. ibid.
Ius patronatus non presumitur creatus in fundatione, nisi expresse ab ea appareat, d. art. 3. n. 22. ibid.
Ius patronatus non accedente auctoritate Episcopi, non dicitur esse in hereditate fundatoris, ibid. n. 23. ibid.
Ius patronatus non probatur ex sola fundatione, nisi accedat consensus Ordinatij, ibid. n. 24. ibid.
Consensus Ordinarij requisitus ad creationem juris patronatus, non inducitur ex admissione praesentationum ab eo facta, ibid. n. 25. ibid.
Quasipossessio rei non existentis in rerum natura adquiri non potest, art. 3. n. 26. ibid.
Nec seminarij nondum erecti, ibid. n. 27. p. 21
Super non ente, nec possessio, nec praescriptio cadere possunt, ibid. n. 28. ibid.
Qualitas non potest esse sine subjecto, d. art. 3. n. 35. & 6. p. 22
Quasipossessio juris praesentandi legitime quæsita, attenditur inter ipsos praesentantes ad beneficium, art. 4. n. 1. & 2. p. 24.
Et ejus praesentatio inter ceteros praefertur, ibid. n. 2. ibid.
Quasipossessio juris praesentandi de nihilo servit contra Ordinarium contendenter libertatem beneficij, ibid. n. 4. ibid.
Nec adhuc tunc prodest possidendi ad manutentionem, d. art. 4. n. 5. ibid.
Nisi agatur de patronatu Regio, ibid. n. 6. & 7. p. 25
Quasipossessio juris praesentandi admittitur, quando ius patronatus non revocatur in dubium, ibid. n. 8. & 9. ibid.
Quasipossessio praesentandi attenditur, quando iudicium non agitur cum Ordinario, ibid. n. 10. ibid.
Ubi apparet non de existentia iuris patronatus, quasipossessio iuris praesentandi

& Verborum.

præsentandi ad nihilum redditut, d.
a. 4. n. 11. & n. 12. & 13. p. 26

Eādem quasi possessionem prodesse
contra compatronos, & non pro-
desse contra Ordinariū, repug-
nantiam pati videtur, ibid. num. 19.
p. 27.

Potest quis juste possidere quoad
unum, & injuste, quoad alios, ibid.
n. 20 & 21. ibid.

Tres instantiæ dantur quartum quæ-
libet destruit quasi possessionem
præsentandi, etiam data existen-
tia juris patronatus, art. 5. num. 1.
p. 28.

Quasi possessio præsentandi legitime
quæsita, & juxta juris regulas, atten-
ditur inter ipsos præsentantes, art. 4.
n. 2. p. 24

Et ejus præsentatio cæteris præfer-
tur ibid. n. 3. ibid.

Quasi possessio præsentandi de nihilo
servit contra Ordinariū contem-
denter libertatem beneficij, ibid.
n. 4. ibid.

Nec tunc prodest possidenti ad ma-
numentionem, ibid. n. 5. ibid.

Quasi possessio præsentandi quantum-
cumque legitime quæsita per pa-
trē non transfertur in filium, etiam
hæredem, art. 5. n. 1. p. 28

Nisi iste possessionem actualem ap-
prehendat præsentando in aliqua
vacatione subsecuta, d. art. 5. n. 3.
ibid.

Cum hæredes facti suū omnia
jūra ad nos transeunt, præter quam
possessio, quæ nisi actualiter appre-
hendatur, ad nos non transit, d. art.
5. n. 4. ibid.

Animus, quo retinetur possessio,
extinguitur cum defuncto, n. 5.
ibid.

Quasi possessio præsentandi non tran-
sit in successorem, etiam filium,
etiam stante statuto; ut possessio de-
functi transferatur in successorem
ipso jure, d. art. 5. n. 6. ibid.

Quia tale statutum non admittitur
contra Ecclesiā, nec in foro Ec-
clesiastico, ibid. n. 7. ibid.

Filia, quæ nititur præsentationibus
patris, post cujus mortem non
præsentavit, nihil agit, ibid. n. 8.
ibid.

Etiā si ipsa filia hæredē sui patris
se esse probet, ibid. n. 9. p. 29

Quasi possessio patris alia est, alia pos-
sesso filiæ, etiam hæredis, d. art. 5.
n. 10. ibid.

Quasi possessio præsentandi transit in
successorem, si jus patronatus sit
annexum Dignitati, vel majoratui,
& de ratione, d. art. 5. n. 11. ibid.

Quasi possessio juris præsentandi nun-
quam adquiritur cum mala fide, as
6. n. 1. & 2. ibid.

Præsentato per existentem in qua-
si possessione præsentandi, cum ma-
la fide denegatur institutio, art. 6. n.
5. p. 30.

Et datur præsentato à vero patrono
habente jus patronatus in proprie-
tate, ibid. n. 6. ibid.

In materia juris petronatus ad ob-
seruandam quasi possessionem,
idem est constare de proprietate
per instrumentum authenticum,
quod per rem judicatam, vel
confessionem partis, d. art. 6. n. 9.
ibid.

Vltimus status pro Ordinario colla-
tore interrumpit quasi possessio-
nem præsentandi antecedentem,
art. 7. n. 1. p. 32

Status ultimus Ordinarij attendi-
tur, ut præferatur cuiuslibet qua-
si possessioni antecedenti, art. 7. n. 2.
ibid.

Quasi possessio præsentandi sicut uni-
coactu adquiritur, pariter, unico
actu contrario amittitur, ibid. n. 3.
ibid.

Ordinarius adquirit quasi possessio-
nem contra patronum, constito-
contulisse beneficium tanquam li-
berum, d. art. 7. n. 4. ibid.

Ex actu ultimo liberæ collationis de-
negatur institutio præsentato ab
habente quasi possessionem antece-
dentem, ibid. n. 6. ibid.

Quasi possessio Ordinarij ex sententia
lata jure devoluta, non est per-
petua, sed pro illa vice devolutio-
nis, d. art. 7. n. 8. ibid.

Sententia negans absolute jus pa-
tronatus applicatio provisionis fac-
ta per eam Ordinario, pariter debet
esse absoluta, ibid. n. 9. p. 33

Quasi possessio patris non transfertur
in ejus filiam, quæ actualem non ap-
prehendit possessionem juris præ-
sentandi, art. 9. n. 1. p. 37

Qualitas juris patronatus hæreditati,
est naturalis, & à jure inducta, art.
10. n. 10. p. 44

Index Rerum.

- Qualitas juris patronatus gentilitii & accidentalis ad nutum fundatoris, ibid. n. 11. ibid.
Qualitas, & causa, ex qua quis deducit jus suum in judicio attendenda est ad terminationem, d. art. 10. n. 18. p. 42
A quasipossessione præsentantis ad beneficium causatur, & derivatur jus præsentati, art. 15. n. 1. & 2. p. 19
Quasipossessionis præsentantis defectus influit in præsentatum ab eo, d. art. 15. n. 3. ibid.
Quasipossessione præsentantis quoquomodo destrutta præsentatio negatur institutio, ib. n. 10. p. 60
Quasipossessio præsentantis quæsita cum mala fide, sicuti non admittitur, ita pariter excluditur præsentatus ab eo, art. 15. n. 14. ibid.
Quasipossessio præsentantis semel interrupta, sicut non prodest ad præsentandum, ita ab eo præsentatur, negatur institutio, d. art. 15. n. 15. ib.
Quasipossessio præsentandi ad beneficium ex causa juris patronatus gentilitii constito esse hæreditarium, si jus non prodest præsentanti, ita nec præsentato, d. art. 15. n. 16. ibid.
Ita è converso. n. 17. ibid.
Quasipossessio per errorem adeptæ, & ex causa falsa respiciente ipsam rem, non adquiritur, d. art. 15. n. 18. ibid.
Defectus omnes quasipossessionis relativi in hoc art. 15. concurrunt in præsentante ad capellaniam, de qua agitur, ibid. 19. p. 61
Et par necesse influunt in jus præsentanti, ne institui possit, d. art. 15. n. 20. ibid.
Et ad hunc eundem finem emanavit constitutio Synodalis Dicecensis Abbatiae Compluti Regii, ib. n. 21. ibid.
D. constitutio Synodalis refertur ad litteram, ex qua constat, plures Capellaniæ stare in justæ usurparas, n. 22. ibid & n. 23. ibid.
Quasipossessio præsentandi, nec præsentanti, nec præsentato prodest, contra Ordinarium agentem de libertate Capellaniæ, a. 16. n. 2. p. 64
Res qualificata diversæ naturæ, & specie i est, cuius simplex, art. 11. n. 17. cum seqq. pag. 47
Resoluto jure dantis resolvitur jus accipientis, art. 15. n. 9. & ex n. 2. cum seqq. p. 59. & 60
Recursu ad Regem, pendente genera per judicem Ecclesiasticum non subjiciuntur vitio nullitatis, vel attenti, a. 16. n. 55. 56. & 57. p. 72
Solemnitas, quæ requiritur in construendo eadem requiritur in destruendo, art. 2. n. 12. 13. & 14. p. 7
Sententia nulla non meretur executionem, sed permittit appellacionem causantem attentata, art. 2. n. 20. 21. & seqq. p. 8.
Sententia lata termino probatorio pendente, nulla est, & admittit appellationem suspensivam, art. 2. num. 28. p. 9
Quia judex debet tunc supercedere, ibid.
Sententia lata super negotio in quo judex post lapsum terminum probatorium admittit testes, nulla est, admittens appellationem suspensivam, & devolutivam, d. art. 2. n. 46. p. 12
Et si de consuetudine execundi sententias constaret Senatui, n. 47. ibid.
Et etiam in judiciis privilegiatis, alias permittentibus executionem, prædicta nullitas appellationem suspensivam admittit, ibid.
Sententia nullæ non includuntur in consuetudine permittente executionem, sed ab ea excluduntur, art. 3. num. 1. p. 17
Sententia collationis lata spreto jure patronatus, seu quasipossessione legitime quæsita, nulla est ipso jure, d. art. 3. n. 2. ibid.
Et ab ea appellatio admittenda quoad utrumque effectum, ibid. num. 3. p. 18
Nisi appareat nullum esse jus patronatus ab origine erectionis Capellaniæ, ibid. n. 4. ibid.
Sententia declarans beneficium esse liberæ collationis, à qua non frui appellatum, bene probat libertatem beneficii art. 7. n. 5. p. 32
Sententia lata jure devoluto non patrat perpetuum prejudicium quasi possessori, sed pro illa vice tantum art. 7. n. 7. & 8. ibid.
Sententia

& Verborum.

Sententia negans absoluere jus patronatus, applicatio collationis facta peream Ordinario; pariter debet esse absoluta, & sine limitatione, ibid. n. 9. p. 33.

Sententia negans jus patronatus, alia applicatione non facta Ordinario, tacite includit collationem Ordinario pertinentem de jure, ibid. n. 10, ibid.

Sententiæ verba debent impropriari, ut rei de qua agitur convenienter, art. 7. n. 14. ibid.
Et ne mutent substantiam rei, ibid. n. 15. ibid.

Sententiæ verbum virtiosum non conveniens actis processus, tanquam ineptum deletur ab ea, ibid. n. 16. ibid.

Sententia recipit declarationem ex actis processus, ibid. n. 17. ibid.
Et secundum natum actus intelligenda etiam ejus verba impro priando, ibid.

Non omne verbum judicis, in sententia prolatum vim sententiæ habet, d. art. 7. n. 18. ibid.
Index in sententia dicens, per hanc nostram sententiam diffinitivam. Non ideo dicetur diffinitiva, si sui natura est interlocutoria, ibid. n. 19. & sequent. p. 34

Inepta judicis assertio in sententia non est attendenda, d. art. 7. n. 10. & seqq.

Sententia applicans collationem Ordinario ex causa devolutionis, quæ ex actis non appetatur, causa uti inepta deletur; manente sententia illæsa, art. 7. n. 27. ibid.

Sententia ferri nequit super causa non deducta judicio, art. 10. n. 20. & 21. p. 43.

Sententia lata inter compatronos, et si annuntiet jus patronatus ad aliquem pertinere, non præjudicat libertati beneficij, art. 14. n. 9. p. 56.
Pluries determinavit Rota per decisiones relatas ad litteram, d. art. 14. ibid & n. 10. ibid.

Sententiæ latæ inter compatronos super pertinentia juris præsentandi multum defertur inter ipsos ad probationem existentiæ juris patronatus art. 14. n. 12. p. 57

Si sententia ista sic annuntians jus patronatus sit antiqua ultra centum annos, ibi. n. 13. ibid.

Exiis centum annis deducitur tempus litis moræ pro libertate beneficij, ibid. num. 14. num. 15. & 16 ibid.

Sententiæ antiquæ ultra centum annos enuntiantes jus patronatus solum attendit inter compatronos, non contra libertatem beneficij, cui nec immemorialis quasi possessio officit, dict. art. 14. num. 17 ibid.

Sententia lata super existentia juris patronatus, assistente Fisci pro libertate beneficij, exhibita plena causæ cognitione, omnibus præjudicat, si sit translata in rem judicatam art. 14. n. 18. ibid.

S. Congregationis declaratio ad idem refertur, ibid. n. 19. p. 58

Sententia lata super existentia juris patronatus, constituta de fundatione non fuisse creatum juste fertur pro libertate beneficij, ibid. num. 20. ibid.

Sententia quæ non compatitur cum actis, nec ex eis justificatur, nulla est ipso jure, art. 16. num. 5. & 6. p. 64.

Sententia lata ex falsa causa quæ talis detegitur ex actis, nulla est ipso jure, ibid. n. 6. ibid.

Consuetudo exequendi sententiæ non habet locum in nullis sed in validis, ibid. n. 9. & 8. ibid.

Sententia ob desertionem transit in rem judicatam, art. 16. n. 12. 14. & 15. p. 65.

Sententia translata in rem judicatam non curatur, nec tractatur de attentiis, ibid. num. 32. p. 68

Duae mirabiles decisiones ad literam ad idem recensentur, ibid. n. 33. 34. & 35. ibid.

T

Terminum ad aliquid faciendum sibi assignatum, qui non servat suo juri renuntiare videtur, art. 16. num. 24. p. 67.

In executione sententiæ translatae in rem judicaram ob desertionem servantur quatuor termini ad documentum de diligentij gestis in prosecutione appellationis, ibid. n. 36. p. 69.

Multi sunt in jure casus, in quibus non servantur dicti termini, d. art. 16. n. 37. ibid.

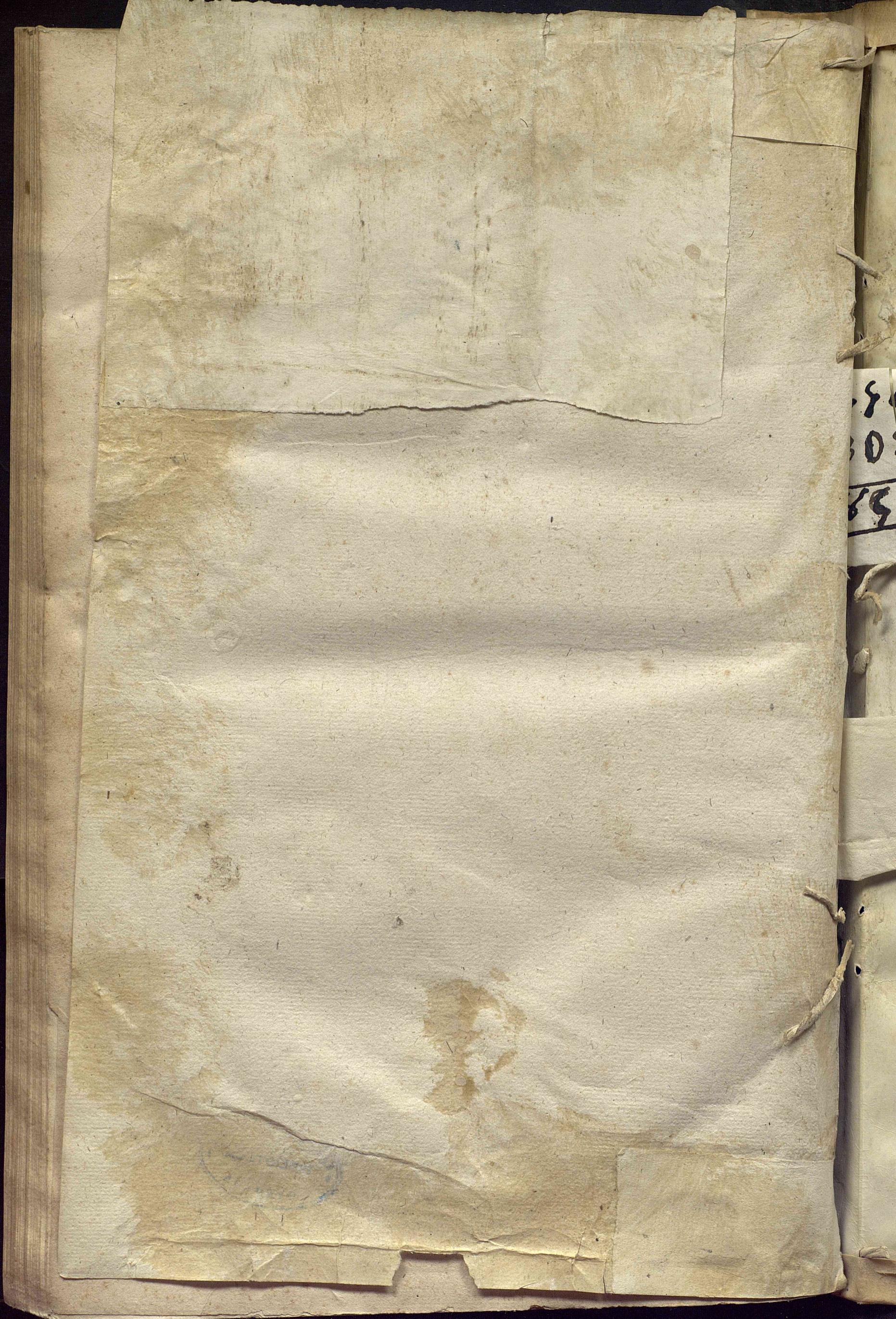
Index Rerum & Verborum.

- Index certus ex inspectione actorum factam fuisse diligentiam in prosecutio n e appellationis , non tene tur servare solitos terminos , ibid . num. 38. ibid .
- Celebris ad idem refertur ad literam Rotæ decisio , n. 39. ibid . Quatuor isti termini dumtaxat servantur, quando tractatur de exequenda sententia , quæ ob desertationem transivit in judicatum , secus quando agitur tantum de declaranda desertione , & transitu in rem judicatam , d.a. 16. n. 43 .
- Termini fatales non currunt pendente recursu ad Regem , ibid . n. 46. 47. & 48. p. 70
- Terminus appositus rei , tunc suspenditur, quando super ipsa removetur controversia , ibid . n. 49.
- Articulus motus super re , cui est præfixus terminus . Tunc illum suspendit , quando est probabilis , & non calumniosus , ibid . n. 50. & 51. p. 71
- Terminus ablatus ab impedimento suppletur quantum adstulit impedimentum , & non amplius , ibid . n. 52. & 53. ibid .
- V
- U**tilitas huic tractatus commendetur , profecturi tam Iudiciis Ecclesiasticis , quam Regis Cancellariis , art. 1. n. 1. p. 2.
- Exclusivus juris præsentandi dum agitur de libertate beneficii , ibid . n. 2. ibid .
- Subtiliter exhaustus ex visceribus materiæ juris patronatus , ibid . n. 3. ibid .
- Tractatu hoc cessabit contagium præsentationum ad jus patronatus usurpatum , d.art. 1. n. 4. ibid . Brevis proponitur species litis , ex qua exauritur tractatus iste , ibid . n. 5. & 6. ibid .
- Verum esse non potest , quod falso nititur fundamento , art. 3. n. 34. p. 22.
- Verba judicis debent intelligi secun-
- dum mentem juris , a. 7. n. 13. p. 33.
- Verba sententiæ debent impropriari , ut de re , de qua agitur conveniant , ibid . n. 14. ibid .
- Et ne mutent substantiam rei , n. 15 ibid .
- Verbum sententiæ vitiosum non conveniens actis processus , tanquam ineptum debet ab ea deleri , art. 7. n. 16. ibid .
- Non omne verbum à judice sententiæ prolatum vim sententiæ habet , ibid . n. 18. & seqq. ibid .
- Verba supervacanea , sæpe scribi solent , sine virtute aliquid operandi , d.art. 7. n. 22. p. 34
- In unione beneficiorum cum quieta possessione , consensus capituli præsumitur intervenisse , art. 11. n. 5. p. 45.
- Constito tamen ex instrumento unionis , non intervenisse consensum capituli præsumptio cessat , & unio resolvitur , ibid . n. 6. & 7. ibid .
- Violentiæ causa cessante , cessat recursus ad Regem , a. 16. n. 29. p. 67.
- Visitator capellaniæ an possit approbare enuntiativam factam à possidente , se ad præsentationem alicujus possidere , art. 9. n. 2. p. 37
- Ex visitationis libris enuntiantibus jus patronatus ad aliquem pertinere , jus patronatus non probatur , ibid . n. 3. ibid .
- Visitationis libri enuntiantes pertinentiam juris præsentandi , probant inter ipsos compatronos . Non tandem deserviunt ad probandum juris patronatus existentiam , d.art. 9. n. 4. ibid .
- Visitationis libri , ut faciant aliquod indicium pro existentia juris patronatus , quibus egeant requisitis , ibid . n. 5. ibid .
- Visitator nullam habet potestatem approbandi , vel reprobandi jus patronatus enuntiatum per Capellanos visitatos , d.art. 9. n. 3. & seq . p. 39.

F I N I S .

3.
1.
t.
d.
5.
d.
on
n.
i,
d.
n.
iæ
id.
so
di,
34
ie
uli
I.
45
to
on
ces
6.
oid.
re
67.
pro
fes
jus
37
nti
per
ba
oid.
ertis
anc
ta
ju
t.9.
oid.
uod
pa
titis,
bid.
tem
jus
pel
seq.

80
308
858

